

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect finanțat de
Uniunea Europeană

Ministerul Administrației
și Internelor

Directorat General Afaceri Europene
și Relații Internaționale

Ministerul Administrației
și Internelor

Oficiul Român pentru Imigrație

BUN VENIT IN ROMANIA!

BUN VENÎT IN ROMÂNIA!

MANUAL DE
ORIENTARE CULTURALĂ
PENTRU STRĂINI

Otilia Hedeșan (coord.)
Nicoleta Mușat Dana Percec Corina Popa Călin Rus

Bun venit în România!

Manual de orientare socio-culturală pentru străini

Manual realizat în cadrul proiectului *Limba română – oportunitate pentru integrare socială și culturală*, finanțat prin Programul general *Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii*, Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe, Programul anual 2008. Proiect implementat de Institutul Intercultural Timișoara în parteneriat cu Universitatea de Vest Timișoara – Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Centrul Cultural Româno-Arab și Asociația DiversEtica

Autori:

Otilia Hedeșan – Coordonator metodologic

Nicoleta Mușat, Dana Percec, Corina Popa, Călin Rus

Referent științific:

Anca-Denisa Petrache

Ediția a II-a, 2011

Reeditare în cadrul proiectului *Cursuri de limba română și de orientare socio-culturală pentru RTT*, implementat de Institutul Intercultural Timișoara în parteneriat cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și finanțat prin Programul general *Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii*, Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe, Programul anual 2009

ISBN: 978-606-8311-00-5

Tipărit la Imprimeria MIRTON Timișoara

II

CUPRINS

1. Despre România	1
2. Despre români	10
3. Locuința	25
4. Mijloacele de transport	32
5. Munca	41
6. Educația	54
7. Sănătatea	69
8. Bani și bugetul familiei	83
9. Drepturile și obligațiile cetățenești	88
10. Hrana	100
11. Sărbătorile la români	109
12. Relațiile de familie	119

Cuvânt înainte

Bine ați venit în România! – aceasta este prima formulă pe care ați auzit-o, probabil, la sosirea în țara noastră. Dacă nu v-a spus-o nimeni, a venit momentul să facem acest lucru, încă de pe prima pagină a acestei cărți care își propune să vă învețe ce e absolut necesar să știți ca să puteți trăi aici.

Mai întâi, trebuie să-i puteți înțelege pe cei din jurul vostru și să le răspundeți într-un fel oarecare, măcar prin câteva cuvinte. Partea întâi a manualului asta vrea să facă: să vă învețe să vorbiți românește. Puțin câte puțin, la început mai simplu, apoi mai elaborat... Cele trei mari capitole transmit, prin chiar titlurile lor, mesajul încurajator că pașii de la un cuvânt neînsemnat la înțelegerea felului în care vorbitorii aleg să folosească anumite cuvinte și nu altele trebuie și pot fi făcuți. Învățați, așadar: *Cuvinte în propoziții*, apoi *Propoziții în texte* și, în sfârșit, *Texte și contexte*. Aveți deplină încredere în puterile voastre, nu vă temeți dacă, la început, veți face greșeli – mulți dintre vorbitorii nativi le fac! –, folosiți tot ce vă vine în minte din limbile europene pe care le cunoașteți ca să vă fixați noile informații în memorie...

În această a doua parte a sa, manualul vă cere să comparați mereu ceea ce descoperiți în România cu ceea ce este specific regiunii de unde veniți. Intenția noastră este aceea de a vă ajuta să vă integrați în lumea românească și, totodată, de a vă învăța să vorbiți și să gândiți în românește despre lumea părinților voștri.

OTILIA HEDEȘAN

Unitatea 1

Despre România

„...ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, țara mea de dor”

(Mihai Eminescu)

Lecția 1

Scurtă prezentare: *poziție geografică, relief, locuri reprezentative (regiuni, orașe, sate);*

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

- Geografie:** spațiu, hartă, climă, relief, câmpie, pustă, podiș, vale, deal, colină, munte, creastă, vârf, poală, mare, mal, râu, pârâu, izvor, lac, baraj, defileu, deltă, vegetație, floră, faună, puncte cardinale, est (răsărit), vest (apus), sud (miazănoapte), nord (miazăzi), graniță, frontieră
- Regiuni:** regiuni istorice, țară (microregiune), județ, consiliu județean, cnezat, voievodat, provincii, principatele române
- Orașe:** municipiu reședință de județ, urbe, târg, orașean, zonă urbană, administrație, administrația publică locală, centru administrativ, primărie, consiliu local, primar, viceprimar, consilier, funcționar (public), zonă metropolitană, clădiri, drumuri, străzi, poliție, spital
- Sate:** primărie, primar, viceprimar, consilier local, țăran, sătean, zonă rurală, suprafață agricolă, cătun, sate risipite, sate răsfirate, sate adunate, vatra satului, ogor, gospodărie

B. EXPLORARE CULTURALĂ

România este o țară așezată în sud-estul Europei, la întâlnirea Europei Centrale cu Balcanii, Orientul apropiat și lumea slavă. Astfel,

România este nu doar o țară a contrastelor, ci a interferențelor și multiplelor influențe.

Vecinii actuali sunt Ungaria și Serbia (în vest și sud-vest), Bulgaria în sud, Marea Neagră în sud-est, Republica Moldova în est și Ucraina în partea de nord. Granițele cu aceștia urmează, de obicei, granițe naturale trasate de apele ce mărginesc țara: râul **Tisa** în nord, **Dunărea** în sud, **Marea Neagră** în sud-est, râul **Prut** care desparte România de Republica Moldova și **Tisa**, încheind cercul în partea de nord. Alte câteva râuri importante străbat țara: **Siret**, **Moldova**, **Mureșul** și **Oltul**, **Someș**, **Argeș** **Jiu**, **Dâmbovița**, pe malul căreia se situează capitala României, București.

Relieful României cuprinde munți, dealuri, podișuri și câmpii. **Lanțul** muntos cel mai important este al munților Carpați, împărțiți în: **Carpații Orientali**, care țin de la granița de nord până la Valea Prahovei, având cel mai înalt vârf, Pietrosul (2303 m). **Carpații Meridionali** se întind de la Valea Prahovei până la culoarul Timiș – Cerna, având cel mai înalt vârf Moldoveanu (2543 m) și **Carpații Occidentali**, din care masivul cel mai important este cel al **Munților Apuseni**.

Zona centrală a României este cea a **Podișului Transilvaniei**. Munții Carpați numiți de români **Arcul Carpatic** sunt înconjuțați în partea lor exterioară de un lanț de dealuri (**Subcarpații**) și apoi de câteva câmpii, dintre care cele mai importante sunt (Câmpia Dunării) **Bărăganul**, cea mai importantă zonă agricolă a țării și **Câmpia de Vest**.

Clima României este **temperat-continentală**. Există patru anotimpuri: primăvara (în lunile martie, aprilie, mai), vara (în lunile iunie, iulie, august), toamna (în lunile septembrie, octombrie, noiembrie) și iarna (în lunile decembrie, ianuarie, februarie). În ultimii ani, verile și iernile sunt din ce în ce mai lungi, cu temperaturi ce urcă până la 40° C vara sau coboară la -20°C iarna.

România este împărțită administrativ în județe (41) și municipiul **București**, **capitala țării**, oraș cosmopolit despre care se spune că a fost întemeiat de legendarul cioban Bucur. În cadrul județelor, subunitățile sunt reprezentate de municipii (capitalele județelor), orașe și comune. Comunele sunt formate din mai multe sate. Orașele reprezentative sunt municipiile: **București**, **Timișoara**, **Cluj-Napoca**, **Iași**, **Constanța**, **Craiova**, **Galați**, **Brașov**, **Sibiu** – care a fost capitală europeană în anul 2007.

1. Povesteți despre relieful țării din care proveniți. Este asemănător sau diferit de cel al României? Dar clima țării respective cum este?
2. Descrieți locurile copilăriei dumneavoastră. Comparați-le cu localități din România.

De reținut:

Populația României

Conform recensământului din anul 2002, România are o populație de **21.680.974 de locuitori**. Dintre aceștia, aproximativ **55,20%** sunt locuitori din mediul **urban**, respectiv **44,80%** locuitori din mediul **rural**. În România există câteva orașe ce sunt grupate în **zone metropolitane**: Constanța (550.000 de locuitori), Brașov, Iași (aproximativ 400.000 de locuitori) și Oradea (260.000 de locuitori). Alte orașe sunt planificate pentru a deveni zone metropolitane: Brăila – Galați, Timișoara, Cluj-Napoca, Craiova, Bacău și Ploiești.

În România, alături de români, trăiesc și alte comunități: maghiari (un procent de 6,6% din populație), romei (2,46% din populație), germani (sași, șvabi) (0,3% din populație), ucraineni (0,3%), turci (0,15%), tătari (0,11%), evrei, polonezi, bulgari, italieni, chinezi, armeni.

Există importante comunități românești în afara granițelor țării (vorbim fie de comunități istorice, fie de români plecați recent din țară, din motive economice).

Începând cu finalul anilor '90, românii au plecat la muncă în țări precum: Spania, Franța sau Italia. În statisticile din Spania numărul românilor este, oficial, de 720.000 de persoane, dintre care peste 250.000 plătesc contribuții sociale.

Un număr impresionant de români se regăsește și în Statele Unite sau Canada, număr rezultat în urma „brain drain” (exodul creierelor), a plecării celor care doreau să lucreze în IT.

Exerciții:

Expresii și locuțiuni care conțin cuvântul țară

Țara lui Cremene / Papură-Vodă – loc fără stăpân, unde fiecare face ce-i place, fără să dea seamă cuiva

A plăti cât un colț de țară – a valora foarte mult

A pune țara la cale – a conduce, a administra o țară; a discuta o chestiune importantă fără a avea competența necesară

Țara nimănui – (în basme) țară fără stăpân; spațiu neocupat, al nimănui

A ajunge de poveste în țară – a i se duce cuiva vestea, a ajunge de pomină

De la țară – de la sat, rural

A afla târgul și țara – a afla toată lumea

A da sfoară-n țară – a înștiința, a da de veste / de știre

A străbate țara în lung și-n lat – a călători dintr-un loc în altul

A fi chior în țara orbilor – a fi mai bun decât alții în condițiile unei concurențe foarte slabe

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Deal	totalitatea fenomenelor meteorologice (temperatură, vânturi, precipitații atmosferice) care caracterizează starea medie multi-anuală a unui loc; climat;
Vale	întindere mare de pământ mai mult sau mai puțin omogenă, dintr-o țară sau de pe glob, care prezintă caractere comune, ținut, zonă
Munte	așezare rurală a cărei populație se ocupă în cea mai mare parte cu agricultura
Climă	formă de relief pozitivă, care se prezintă ca o ridicătură a scoarței pământului mai mică decât un munte, dar mai mare decât o colină
Râu	unitate administrativ-teritorială, în România, în componența căreia intră mai multe orașe și comune
Mare	unitate de bază administrativ-economică, alcătuită din unul sau mai multe sate și condusă de un primar

Podiș	apă curgătoare (permanentă) formată din unirea mai multor pâraie și care se varsă într-un fluviu, în alt râu, într-un lac etc.
Comună	nume generic dat vastelor întinderi de ape stătătoare, adânci și sărate, de pe suprafața Pământului, care de obicei sunt unite cu oceanul printr-o strâmtoare; parte a oceanului de lângă țarm
Sat	ridicătură a scoarței pământului mai mare decât dealul, de obicei stâncoasă și depășind înălțimea de 800 de metri;
Județ	formă complexă de relief, de mare întindere, aproape plană, situată la o altitudine relativ ridicată și străbătută de văi prelungi
Regiune	depresiune, adâncitură de teren alungită, străbătută (permanent sau vremelnic) de o apă curgătoare; regiune de șes situată sub nivelul ținuturilor din jur (și udată de o apă curgătoare)

2. Stabilește valoarea de adevăr a frazelor următoare (Adevărat / Fals):

- România este o țară mediteraneană.
- Câmpia Bărăganului este una dintre cele mai importante câmpii ale României.
- România se învecinează în partea de nord cu Ucraina și cu Rusia.
- București se află pe râul Dâmbovița.
- Clima României este temperat – continentală, cu patru anotimpuri.

3. Completează textul următor, utilizând cuvintele din chenar:

munți	Dunărea	dealul	sud-estul
țara	capitala	nord-estul	Bărăganului

Abdul a ajuns de câteva zile în România, o țară din _____ Europei. A venit aici cu o bursă de studii, fără să știe prea multe despre această țară. Pentru început a ales să străbată _____ în lung și-n lat, cu trenul. A văzut forme de relief cunoscute, dar și _____ stâncoși înalți. În sudul țării, calea ferată merge paralel cu _____, așa că a avut ocazia să admire traseul celebrului fluviu. A călătorit de la București, _____ țării, spre Iași, un oraș din _____ României. Astfel a

avut ocazia să treacă și prin Câmpia _____. Apoi a trecut munții, în Transilvania, pentru a ajunge și la Cluj. Aici s-a suit în _____ Clujului cu câțiva prieteni români.

4. Vă aflați la Centrul turistic din București. Imaginați un dialog prin care să aflați informații despre locuri pe care să le vizitați în România.

Puteți utiliza următoarele fraze:

Pentru a solicita informații:

Bună ziua! Am nevoie de informații legate de

Nu vă supărați, ați putea să-mi spuneți.....

Fiți amabilă, care sunt locurile pe care mi-ați recomanda să Și cum aș putea să ajung acolo? Care sunt mijloacele de transport pentru

Există pensiuni în zona respectivă? Aveți datele de contact?

Verificarea informației:

Puteți repeta, vă rog? Nu este foarte clar pentru mine.

Îmi recomandați să nu mă abat de la traseu?

Ați putea repeta datele de contact? Nu cred că am notat bine numărul de telefon.

Încheierea conversației:

Vă mulțumesc pentru amabilitate!

Mulțumesc de / pentru ajutor!

Mulțumesc frumos!

5. Potriviți cele două jumătăți de proverb, astfel încât să aibă înțeles:

Fie pâinea cât de rea

nu știe prețul rogojinii de acasă.

Cine n-a dormit pe piatră între străini

tot mai bună-n țara ta.

Ca în țară la tine,

locul.

Omul sfințește

nu-i nicăieri bine.

6. Oferiți răspunsul corect:

România este situată în

- a. sud-estul Europei
- b. Peninsula Balcanică
- c. Europa centrală

Capitala țării este:

- a. Brașov
- b. Bacău
- c. București
- d. alt răspuns _____

Alegeți seria care conține enumerarea de orașe mari din România:

- a. Sighet, Bârlad, Sânnicolau Mare, Filiași, Caracal;
- b. Vatra Dornei, Herculane, Borsec, Băile Felix, Predeal;
- c. Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Constanța, Brașov;
- d. Mamaia, Neptun, Jupiter, Costinești, Eforie Sud;
- e. Arad, Oradea, Suceava, Tulcea;
- f. Moșnița Nouă, Apoldu de Sus, Polovragi, Slătioara, Bragadiru.

Lecția 2

Personalități reprezentative (scriitori, artiști, sportivi etc.)

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

Personalitate/VIP: domnitor, rege, președinte, prinț, voievod, prefect, scriitor, poet, prozator, povestitor, dramaturg, sculptor, compozitor, vedetă, sportiv (persoană), actor, ctitor

B. EXPLORARE CULTURALĂ

În anul 2006 televiziunea publică din România (TVR) a organizat și prezentat o emisiune cu titlul *Mari români*. Emisiunea și-a propus să aducă în atenția publicului din România personalități marcante ale istoriei românilor, ale vieții politice, artistice sau sportive. Au fost propuse votului

nume precum: împăratul Traian, Burebista – primul rege dac, Decebal, Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Dimitrie Cantemir, Tudor Vladimirescu, Alexandru Ioan Cuza, regele Carol I de Hohenzollern, regele Ferdinand I, regina Maria a României, Ecaterina Teodoroiu, regele Mihai I, Nicolae Ceaușescu și președinții post-decembriști ai țării. De asemenea au fost pomeniți: Mihai Eminescu, Constantin Brâncuși, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Nichita Stănescu sau nume ale sportivilor cu mari succese internaționale: Nadia Comăneci, Gheorghe Hagi sau Gabriela Szabo. Învingător a ieșit domnitorul Moldovei, Ștefan cel Mare (1457 – 1504), personaj istoric perceput de majoritatea românilor drept un domnitor credincios ce a ctitorit numeroase mănăstiri, dar și o personalitate a vieții politice medievale, care a reușit să aducă Moldova acelor timpuri la apogeul întinderii sale.

1. Numiți câteva personalități marcante ale regiunii sau țării de proveniență.
2. Care au fost domeniile în care s-au remarcat? Detaliați aceste aspecte.

Exerciții:

1. Asociază cuvintele cu definițiile potrivite:

personalitate	domeniu	politic	
rege	scriitor	sportiv	cultural

2. Care dintre următoarele fraze este adevărată și care este falsă?

Alexandru Ioan Cuza a fost domnitor al Principatelor române.

Unul dintre cei mai importanți fotbaliști români este Gheorghe Petrescu.

Ștefan cel Mare a fost ales prin votul românilor ca fiind cel mai mare român al tuturor timpurilor.

Mircea Eliade a fost istoric al religiilor.

Burebista este al doilea rege dac.

Carol I este întemeietorul / primul rege al românilor.

3. Citește și completează textul, utilizând numele proprii din chenar:

Nadia Comănechi	Mircea Eliade	Nicolae Ceaușescu
Ștefan cel Mare	Carol I	Mircea cel Bătrân

Luli a sosit în România acum o lună. Soțul ei lucrează pentru o multinațională cu sediul în București. Pentru a se obișnui cu țara, cu oamenii și cu locurile în primele săptămâni au călătorit.

Asemeni prietenului lor Abdul, au străbătut țara în lung și-n lat. Au vizitat partea de nord, unde sunt ctitoriile lui _____, domn al Moldovei din 1457 până în 1504. Apoi au ajuns la Bârlad, orașul natal al celei mai faimoase gimnaste din România _____. Moldovenii li s-au părut ospitalieri. Au revenit în București pentru a vizita strada Mântuleasa, care e celebră. _____, un mare istoric al religiilor și scriitor român a scris despre această stradă. Tot aici au văzut Palatul Regal, construit din ordinul primului rege al României _____. Apoi au văzut Casa Poporului, actualul Palat al Parlamentului. Este una dintre cele mai mari clădiri din lume. Dictatorul comunist _____ a ordonat ridicarea ei. Au părăsit Bucureștiul și s-au îndreptat spre valea Oltului. Au dorit să vadă și o mănăstire din această zonă. Au ales Cozia. Domnitorul _____ este cel care a construit-o. Apoi au plecat spre Sibiu, un oraș important din Transilvania. Aici se simte influența germană. Casele săsești amintesc de casele pe care le-au văzut în Germania. Sunt construite temeinic.

4. Potrivește personalitatea cu domeniul în care s-a remarcat:

Mihai Eminescu	Politică / domnitor
Alexandru Ioan Cuza	Literatură / eseistică
Gabriela Szabo	Tenis
Mircea cel Bătrân	Politică / împărat
Regele Mihai	Atletism

Emil Cioran	Politică / rege
Ilie Năstase	Pictură
Constantin Brâncuși	Politică / împărat
Nicolae Grigorescu	Literatură / Poezie
Ion Creangă	Sculptură
Traian	Politică / președinte

5. Corectați următoarele propoziții, dacă este cazul:

Nadia Comăneci a fost o jucătoare de tenis celebră.

Regele Carol I a fost primul rege al României, urmat fiind la tron de Ferdinand I, Carol al II-lea și Mihai I.

Mihai Eminescu a fost un poet care a scris literatură pentru copii.

Ștefan cel Mare a fost domnitor al Munteniei și Dobrogei.

Mircea cel Bătrân a ctitorit mănăstirea Cozia.

Ilie Năstase a câștigat Cupa Mondială la fotbal împreună cu echipa României în 1990, în Italia.

Constantin Brâncuși a fost sculptor.

6. Discutați următoarele afirmații. Sunteți de acord cu ele? Dacă da, de ce? Dacă nu, de ce?

Trebuie să-ți cinstești înaintașii și să respecti pe cei care au făcut istoria țării.

Tinerii trebuie să învețe despre marile personalități ale unui popor.

Este nevoie să ne amintim de eroii noștri.

Unitatea 2

Despre români

„Noi am schimbat lângă Balcani porecla în renume!”

(Vasile Alecsandri)

Lecția 1

Scurtă prezentare: *etape fundamentale din istoria românilor*

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

dac	roman	cucerire	apărare
cneaz	cnezat	„descălecat”	întemeiere
a întemeia	ban	banat	domn / domnitor
domnie	voievod	voievodat	principe
prinț	principat	rege	regent
regența	regat	boier	președinte
republică	război	armată	alianță
tratată			

Perioada	Data	Personalitatea istorică	Evenimentul	Rezultatele
Antichitate	101 – 106	Împăratul Traian, Regele Decebal	Război daco-roman	Dacia este cucerită, începe romanizarea ei.
	275	Împăratul Aurelian	Retrage trupele romane	În urma retragerii trupelor rămâne o populație daco-romană.
	Secolele VI – XIII			Perioada marilor migrații (slavii, cumanii, pecenegii, vandalii, goții, ungurii, tătarii).
Evl mediu	Secolul XIII	Gelu, Glad, Menumorut Basarab Întemeietorul	Formațiuni prestatale românești Țara Românească	Cei trei cneji întemeiază primele formațiuni prestatale Domnitorul este considerat întemeietorul statului medieval de la nordul Dunării care se numește Țara Românească (sau Valahia, Muntenia).
	1330	Basarab Întemeietorul vs. Carol Robert de Anjou	Bătălia de la Posada	Conflict între Țara Românească și Regatul Ungariei.
	1359	Dragoș din Maramureș	„Descălecatul” Țării Moldovei Trei state medievale locuite de români Moldova, Țara Românească și Transilvania	Dragoș din Maramureș întemeiază statul medieval al Moldovei.
	1397 – 1418	Mircea cel Bătrân	Domn al Țării Românești	Anexează Țării Românești ținutul Dobrogei, duce războaie cu Imperiul Otoman.
	1441 – 1456 (voievod al Transilvaniei)	Iancu Corvin de Hunedoara	Nobil maghiar de origine română din Principatul Transilvaniei, a fost ban al Severinului, voievod al Transilvaniei și regent al Ungariei (1446 – 1452)	Lupte cu Imperiul Otoman (în bătălia de la Bălgrad a fost ucis).

Perioada	Data	Personalitatea istorică	Evenimentul	Rezultatele
	1456 – 1562	Vlad Țepeș	Domn al Țării Românești	Războaie cu Imperiul Otoman. Este închis la Buda, în castelul lui Matyas Corvin; 1476 – este ucis, capul său este dus sultanului Mehmet al II-lea.
	1457 – 1504	Ștefan cel Mare	Domnitor al Moldovei	Războaie cu Țara Românească, Regatul Ungariei, Imperiul Otoman (celebră e Bătălia de la Vaslui – 1475 când îl învinge pe Soleiman Magnificul); Alianță cu Cazimir Jagello, regele polon.
	1599 – 1601	Mihai Viteazul (ban al Craiovei, domnitor al Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei)	În 1600 – unifică cele trei țări române	Este primul domnitor care își propune și reușește să unifice Moldova, Țara Românească și Transilvania; Duce lupte împotriva Imperiului otoman, încheie alianțe cu Regatul Ungariei; în 1601 este ucis.
	1848	Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, C.A. Rosetti, Vasile Alecsandri, Avram Iancu, Ion Eliade Rădulescu, Mihail Kogălniceanu	Revoluția de la 1848	Anul 1848 este an revoluționar în toată Europa.
Epoca modernă	1859	Alexandru Ioan Cuza	Unirea Principatelor	În cadrul unor întâlniri între boierii din cele două Principate (Moldova și Țara Românească) se ia hotărârea ca cele două state să se unească sub un domnitor comun, noul stat să se numească Principatele Unite, iar capitala să fie la București.

Perioada	Data	Personalitatea istorică	Evenimentul	Rezultatele
	1866	Carol I de Hohenzollern Sigmaringen	Vine în România, este numit principe al Principatelor Unite	Începe dinastia Hohenzollern-ilor
	1877 – 1878	Carol I	Războiul de independență	Sub conducerea lui Carol I, România își dobândește independența față de Imperiul Otoman.
	1881	Carol I	Regatul	Principatele Unite devin Regatul României.
	1914	Regele Ferdinand (Întregitorul)	Începe Primul Război Mondial	Regele Ferdinand este de acord cu intrarea României în război (în 1916) de partea Antantei (Franța, Anglia și Rusia), împotriva Germaniei.
	1918	Vasile Goldiș, Iuliu Maniu, Ștefan Cicio Pop	Marea Unire	La Alba Iulia se proclamă unirea teritoriilor locuite majoritar de români. Regatului României, format din regiunile Moldova și Muntenia, i se adaugă Transilvania, Bucovina, Basarabia apoi, un an mai târziu, Banatul, (1919).
	1940	Carol al II-lea	Rege al României	România pierde teritorii în timpul celui de-al doilea război mondial. Nordul Transilvaniei, Nordul Bucovinei și Basarabia revin Ungariei Hortiste, respectiv Rusiei Sovietice. Tot în 1940, România intră în război de partea Germaniei naziste. Carol al II-lea abdică, îi urmează la tron fiul său, Mihai I, care mai fusese Rege al României.

Perioada	Data	Personalitatea istorică	Evenimentul	Rezultatele
	1945	Regele Mihai	Sfârșitul războiului	România recuperează nordul Ardealului, dar nordul Bucovinei și Basarabia intră în componența URSS.
	1947	Mihai I	Abdicarea regelui	Regele Mihai I abdică forțat și pleacă în exil. Revine în România abia în 1990. Regimul comunist se instaurază în România.
	1965 – 1989	Nicolae Ceaușescu	Prim secretar/președinte al României	Ceaușescu devine prim secretar al PCR (Partidul Comunist Român), iar în 1967 devine președinte al Republicii Socialiste România.
	1989		Revoluția română	În 15 decembrie 1989 începe la Timișoara Revoluția română, în urma căreia dictatorul comunist Nicolae Ceaușescu este înlocuit de la conducerea țării. În primăvara lui 1990 se organizează alegeri. Președintele ales este Ion Iliescu
	1992	Ion Iliescu (de orientare socialistă)	Președinte	Iliescu este ales președinte al României.
	1996	Emil Constantinescu	Președinte al României	Constantinescu câștigă alegerile din partea unei grupări de partide (din care fac parte PNL și PNT, partide ce au fost interzise în cei 50 de ani de comunism).
	2004	Ion Iliescu	Președinte	România este acceptată ca membru NATO (Organizația Tratatului Atlanticului de Nord).
	2007	Traian Băsescu	Președinte	România este acceptată ca membru al Uniunii Europene.

1. Care sunt cele mai importante etape ale istoriei regiunii / țării de unde proveniți?
2. Cine sunt cele mai importante personalități ale istoriei regiunii / țării de unde ați venit? Care sunt faptele prin care s-au remarcat? Povestiți.
3. Există vreo personalitate care seamănă cu personalitățile prezente în istoria românilor?

Exerciții:

Expresii:

A fi turc – a fi foarte încăpățânat, a nu vrea să înțeleagă, a nu ține seama de nimic

Turcul plătește – se spune despre cineva care este silit să plătească, vrând-nevrând, paguba sau cheltuiala făcută de alții

Cum îi turcu-i și pistolul – cum e omul, așa sunt și faptele lui, prietenii lui

Doar nu dau / nu vin turcii – se spune spre a modera graba neîntemeiată a cuiva

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Domnitor	(titlu și funcție de) mare dregător în Țara Românească după sec. XV; (și în forma <i>mare ban</i>) (titlu purtat de) boierul care guverna Banatul Severinului, apoi Oltenia. (În Muntenia) Cel mai înalt rang boieresc; persoană care deținea acest rang
Rege	titlu purtat de conducătorul unui principat și de membrii unor familii princiare, regale sau imperiale
Ban	conducător absolut al țării; domn; voievod; vodă
Principe	mare stăpân de pământ (care deținea, uneori, și o funcție înaltă în stat); persoană din aristocrația feudală
Boier	persoană care conduce un organ de stat, o instituție, o organizație de stat, o asociație

Președinte suveranul unui regat, persoană care deține puterea supremă într-un regat; monarh

2. Completați propozițiile de mai jos, utilizând datele din chenar:

101 – 102	1859	1600
1457 – 1504	1330	105 – 106

În _____ și _____ au avut loc războaiele daco-romane.

În anul _____ a avut loc bătălia de la Posada.

Mihai Viteazul a făcut unirea celor trei țări române în anul _____.

Ștefan cel Mare a fost domnitor al Moldovei din _____ până în _____

Țara Românească și Moldova s-au unit în _____, sub Al.I. Cuza.

În _____ Carol I este ales principe în Țările Române.

Numiți câteva articole de îmbrăcăminte tradiționale din zona / țara de unde proveniți.

3. Asociați domnitorii cu țările în care au domnit:

Mircea cel Bătrân

Ștefan cel Mare

Vlad Țepeș

Mihai Viteazul

Dimitrie Cantemir

Țara Românească

Moldova

Transilvania

4. Citiți textele de mai jos și răspundeți la întrebări:

„Partidul Național Liberal a reprezentat, în practică, cel mai puternic partid politic al perioadei interbelice. Era condus de așa-numita oligarhie financiară, grupată în jurul marilor familii de bancheri și industriași, în frunte cu familia Brătianu. [...] Perioada 1922 – 1926 a fost epoca unor mari succese liberale. Aflat la putere, P.N.L., condus de I.I.C. Brătianu, a reușit să rezolve problemele dificile ale organizării noului stat întregit (după 1918,

n.m) ale unificării celor patru regiuni din punct de vedere administrativ și legislativ. [...] Partidul Național Țărănesc, celălalt partid principal din perioada interbelică, s-a format în 1926 [...]. Noul partid reunea în jurul său largi segmente ale centrului spectrului politic pentru a se opune liberalilor. [...] condus de Iuliu Maniu, era reprezentantul tuturor categoriile sociale [...].” (fragment extras din manualul *Istoria românilor*, Humanitas, 19??, p. 145 – 146)

După cei cincizeci de ani de comunism, când în România exista doar partidul Comunist Român (PCR), s-a revenit la sistemul *pluripartinic*. Astăzi, pe scena politică românească există trei partide politice importante: Partidul Democrat Liberal (PD-L), aflat la guvernare, Partidul Social Democrat (PSD) și Partidul Național Liberal (PNL), aflate în opoziție.

1. Numiți cele mai importante partide politice ale perioadei interbelice.
2. Cine sunt personalitățile aflate în fruntea acestora?
3. Care este situația în România de azi? Care sunt principalele partide politice?

5. Încercuțiți răspunsul corect:

■ **A fost rege al dacilor:**

- a. Împăratul Traian b. Dromichetes c. Decebal

■ **A fost primul domnitor care a unit cele trei țări române:**

- a. Mihai Viteazul b. Vlad Țepeș c. Matei Corvin d. regele Carol I

■ **A fost domn al Moldovei vreme de 47 de ani:**

- a. Matei Basarab b. Vasile Lupu c. Ștefan cel Mare d. Dimitrie Cantemir

■ **A fost primul rege al României:**

- a. Mihai I b. Ferdinand I c. Carol I

■ **În timpul acestui rege s-a făcut România Mare**

- a. Carol al II-lea b. Ferdinand I c. Alexandru Ioan Cuza

Lecția 2

Personalități istorice reprezentative

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

personalitate	personaj	istoric	
domnitor	domn	voievod	
cneaz	exil	a ctitori	ctitor

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Istoria românilor nu înseamnă doar evenimente, bătălii de cucerire sau apărare ori revoluții. Este, în aceeași măsură, o înșiruire de personalități importante, care s-au remarcat prin cultură aleasă dobândită în școli din afara Țărilor române ori care au fost strategii reductabili și diplomați remarcabili ai timpurilor lor.

Trebuie reținut faptul că personalități istorice precum Neagoe Basarab, Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul au rămas în istoria românilor ca strategii și personalități politice ale timpurilor lor.

Există în aceleași epoci, domnitori precum Constantin Brâncoveanu, Matei Basarab, Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir – domni care au fost personalități ale culturii românești, creatori de stiluri arhitectonice sau scriitori care au susținut cultura românească.

- 1. Povestiți despre personalități marcante ale istoriei și culturii regiunii / țării de unde proveniți.**
- 2. Comparați realizările lor cu cele ale domnilor români.**

Exerciții:

Expresii:

A lăsa în plata domnului – a lăsa pe cineva să-și decidă singur destinul

Vezi, doamne! – chipurile, vorba vine

A nu fi ușă de biserică – a nu respecta morala religioasă

A nu fi dus la biserică – a nu respecta conveniențele sociale; a nu se sfii să spună cuiva în față lucruri neplăcute

Câți iepuri la biserică – niciunul, niciuna

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

A ctitori	specialist în orientalistică, în acel grup de discipline care se ocupă cu studiul istoriei, al limbilor și al culturii spirituale și materiale a popoarelor din Orient
Domnitor	concepție și mod de exprimare specifice unei arte sau unui artist, unui curent, unei epoci, unei școli artistice naționale
Orientalist	conducător absolut al țării; domn
Tratat	clădire destinată celebrării unui cult creștin
Biserică	a întemeia, a funda o biserică, o mănăstire
Stil	care aparține lui Brâncoveanu, sau are legătură cu el
Brâncovenesc	lucrare cu caracter special, în care sunt expuse, metodic, problemele fundamentale ale unei discipline

2. Asociați domnitorul cu țara în care a domnit:

Dimitrie Cantemir

Vasile Lupu

Ștefan cel Mare

Constantin Brâncoveanu

Vlad Țepeș

Moldova

Țara Românească

Transilvania

Iancu Corvin
Matei Basarab

3. Completați textul, utilizând cuvintele din chenar:

Trei Ierarhi ctitorie	carte Vasile Lupu	Dimitrie Cantemir turcească	muzica orientalist
--------------------------	----------------------	--------------------------------	-----------------------

Abdul a călătorit până la Iași. Orașul e un important centrul universitar. A văzut în prima zi biserica _____. Aceasta este _____ a unui domnitor. Numele lui este _____.

Apoi s-a dus la Universitate. A fost interesat de fondul de _____. A auzit că poate vedea _____ scrise de domnul Moldovei _____. Acesta a scris un tratat despre _____. Cantemir a fost primul _____ din cultura română.

4. Stabiliți valoarea de adevăr a următoarelor propoziții (Adevărat / Fals):

Dimitrie Cantemir a fost domn al Moldovei. El a scris *Tratatul de muzică turcească*.

Vasile Lupu a fost în relații bune cu Matei Basarab.

Vasile Lupu este ctitor al bisericii „Trei Ierarhi” din Sibiu.

Constantin Brâncoveanu este promotor al stilului *brâncovenesc*.

Matei Basarab a înlocuit slavona cu limba română în cancelarii.

5. Alegeți din seriile de mai jos pe cele care conțin nume de domnitori importanți:

- Petru Rareș, Ieremia Movilă, Radu de la Afumați, Basarab Laiotă
- Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu
- Avram Iancu, Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Ion Heliade Rădulescu
- Ana Pauker, Leonte Răutu, Petru Groza, Gh. Gheorghiu Dej
- Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun

6. Citiți textul de mai jos, iar apoi răspundeți la întrebări:

Dimitrie Cantemir a fost fiul domnitorului Constantin Cantemir. Pentru a se asigura de fidelitatea domnitorului, Înalta Poartă l-a luat ostatic pe tânărul prinț. Astfel, Dimitrie a fost crescut la Istanbul. Acolo a primit timp de douăzeci de ani o educație aleasă. A ajuns să cunoască folclorul musulman, muzica, înțelepciunea arabă, devenind primul orientalist moldovean. A scris tratate despre muzica turcească și despre religia mahomedană. După moartea tatălui său, a ajuns domn al Moldovei. A fost aliat și sfătuitor al țarului Petru cel Mare.

1. Cine a fost Dimitrie Cantemir?
2. Unde a crescut și din ce cauză a ajuns în țara respectivă?
3. Care au fost domeniile pe care a ajuns să le stăpânească?
4. Ce feluri de cărți a scris?
5. Care a fost legătura cu Petru cel Mare?

Lecția 3

Caracteristici ale românilor

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

român	românesc	românește
caracteriza	caracterizare	autocaracterizare
caracter	caracteristică	trăsătură
stereotip	pozitiv	negativ
portret	moral	fizic
propriu	străin	

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Se poate discuta despre atribute pozitive sau negative ale unei populații, chiar dacă acest lucru înseamnă să vorbim în termeni foarte generali și simplificatori. Riscul pe care îl implică orice generalizare este

acela de a considera că *toți* cei despre care se vorbește sunt la fel. Nu trebuie uitat, totuși, faptul că trăim într-o lume extrem de diversă. Câștigul unei generalizări de acest fel este de a fi înarmat cu informații despre cel pe care nu-l cunosc. Minimală sau parțial greșită, informația permite un anumit comportament. Știu ceva despre celălalt, deci știu cum să mă comport cu el, pentru început.

Ce spun românii despre ei? Ce spun străinii despre români?

Românii spun că sunt: ospitalieri, de viață, descurcăreți, adaptabili, muncitori, victime, palavragii, balcanici, latini, temperamentali, tradiționali, autentici, necivilizați, înapoiști, șmecheri, corupți, hoți, leneși.

Străinii spun că românii sunt: hoți, murdari, inimoși, muncitori, leneși, buni vorbitori de limbi străine, neinstruiți, dornici de progres, cerșetori, artiști.

Multe dintre imagini se contrazic. Și mai multe se pot asocia altor neamuri. Generalizările de acest fel sunt perdante, pentru că nu permit celui care crede în ele să *cunoască* și apoi *recunoască* realitatea. Nu uitați că de cele mai multe ori *se spune* despre cineva că este într-un anume fel. Deci, odată ce ați aflat ce se spune despre români, încercați să aflați ce se ascunde în spatele cuvintelor. Descoperiți România și românii, apoi întocmiți-vă propria... generalizare, dacă doriți.

1. Care sunt trăsăturile care sunt asociate grupului / poporului dumneavoastră? Cum v-ați caracteriza?

2. Care sunt imaginile adevărate / greșite care există / pe care le aveți despre dumneavoastră și poporul căruia îi aparțineți?

Exerciții:

Expresii:

a fi greu de cap – slab din punct de vedere intelectual

Lemn –Tănase – nătâng, neghiob

a-(i) merge mintea (brici) – a fi extrem de isteț, descurcăreț

a fi vioara-ntâi – a fi în prim-plan

a fi pierde-vară / târâie-brâu / suflă-n-vânt – a fi un om pe care nu te poți baza

a fi putred de bogat – a fi foarte înstărit, avut

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Caracteristică	căruia îi lipsește dorința de a munci, de a fi activ, căruia îi e lene
Stereotip	care exprimă o negare, sau lipsit de însușiri bune
Muncitor	care conține o afirmație, o aprobare sau acceptare
Leneș	care denotă lipsă de personalitate, de originalitate, același, neschimbat
Pozitiv	care muncește, care ia parte nemijlocit la procesul de muncă
Negativ	trăsătură predominantă a unei ființe, lucru, fenomen

2. Completați textul următor, utilizând cuvinte din textul *Explorare culturală*:

Amal este un bun prieten al lui Abdul. Când Abdul s-a hotărât să vină în România, Amal l-a sfătuit nu doar în privința facultății pe care să o aleagă. El i-a spus și ce îl așteaptă în România. Abdul era interesat de felul de a fi al românilor.

Românii sunt firi _____, i-a spus Amal. O să vezi că uneori sunt _____, dar altelei dimpotrivă, _____.

Nu toate orașele sunt _____. Uneori, ai de-a face cu oameni care nu sunt _____ cu străinii.

3. Asociați trăsăturile caracterologice cu cei cărora credeți că li se potrivesc. Discutați apoi cu ceilalți colegi despre asemănările și diferențele de opinie.

Inteligenți	Românii
Superficiali	Italienii
Vorbăreți	Americanii
Rafinați	Rușii
Băutori	Brazilienii

Săraci
Ordonăți
Civilizați

Germanii
Francezii
Spaniolii

4. **Discutați în perechi următoarele afirmații, oferind exemple pro și contra:**

*Românii sunt oameni primitivi, care au o legătură puternică cu străinii.
Uneori, românii își rezolvă problemele cu ajutorul cunoștințelor.
Familia este foarte importantă pentru un român.
Românii sunt oameni leneși cărora le place să își asume lucrurile bune făcute de alții.*

Unitatea 3

Locuința

„Slobozi-ne gazdă-n casă, că afară plouă de varsă.”

(Folclor)

Lecția 1

O locuință în România

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

Casă	cartier, zonă, suburbie, mahala, cameră de zi /sufragerie, dormitor, baie, bucătărie, hol / coridor, cheie
Vilă	etaj, scări, camere
Apartment	sufragerie, dormitor, baie, bucătărie, balcon
Bloc	etaje, scară, scări, casa scărilor, interfon, administrator de bloc

Mobilă	masă, scaun, bibliotecă, birou, pat, canapea / sofa, masă pentru televizor, dulap
Aparatura electrocasnică	mașină de spălat, aragaz, televizor, video, cuptor cu microunde, frigider, fier de călcat, cafetieră, aspirator, uscător de păr
Grădina	curte, terasă, livadă, bancă, mobilier de grădină, foișor

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Casa este un loc esențial pentru români, extrem de valorizat, fiind uneori și o modalitate de a-și demonstra puterea economică.

Casele tradiționale ale românilor nu sunt prea mari. Ele aveau la începutul secolului trecut una sau două încăperi cum ar fi *tinda* și *camera* de locuit, sau *odaia*. Casele de la sat au *curte* (ogradă) și *grădină* sau livadă.

Astăzi, casele sunt mult mai spațioase, cu două sau trei camere, fiind mobilate și având mai multe dintre facilitățile vieții moderne. Casele mari se numesc *vile*.

Odată cu regimul comunist, în România au început să se construiască *blocuri*. Majoritatea au câte patru etaje și se găsesc în zona de margine a orașelor. Un apartament de bloc este format din: hol, bucatărie, camera de zi sau living, dormitor și baie. Sunt apartamente care au și *balcon*.

1. Cum arată o casă sau un apartament în regiunea / țara de unde veniți? Povestiți-ne. Comparați cu ceea ce ați aflat despre locuințele românilor.
2. Cât de importantă este locuința pentru oamenii din regiunea dumneavoastră de proveniență? Ce simbolizează ea?

Exerciții:

Expresii care conțin cuvintele: casă / acasă

Casă de piatră! – urare pentru cei care s-au căsătorit

a-i fi cuiva casa casă și masa masă – a avea o viață tihnită, liniștită

a face casă bună cu cineva – a trăi în liniște

casă de economii – instituție publică, de creditare, care se ocupă cu strângerea disponibilităților bănești ale populației
casă de cultură – instituție culturală în care au loc diferite manifestări educative
specialitatea casei – produs (culinar) specific al unui restaurant, al unei gospodine
cei de-acasă – conaționali, rudele apropiate
așa mai vîi de-acasă – acum te înțeleg
a nu-i fi cuiiva boii acasă – a fi prost dispus, supărat
a nu avea cei șapte ani de-acasă – a fi prost crescut
a-l / o căuta moartea acasă – a fi decrepit(ă)
a întoarce casa pe dos – a căuta prin toată casa

1. Potrivii cuvintele din cele două coloane:

Exemplu: Apartament – *Sufragerie*
 Bloc *Curte*
 Cabană *Pajiște*
 Hotel *Balcon*
 Casă *Recepție*

2. Completați următorul text, utilizând cuvintele potrivite din chenar:

scaune	balcon	mobilă	bucătărie	canapea
vecini	cartierul	aragaz	masă	dulap

Maria a absolvit facultatea și s-a angajat. Nu mai vrea să locuiască în aceeași casă cu părinții, așa că tocmai s-a mutat la bloc.

Noii ei _____ i se par foarte simpatici, iar _____ este foarte liniștit.

Apartamentul ei are două camere, o baie, o _____ și un _____. Trebuie să achiziționeze _____ nouă, mai ales o _____ unde să doarmă. Apoi, mai rămâne să cumpere un _____ în dormitor, o _____ de televizor în sufragerie și câteva _____. Apoi, prietenii vor putea veni în vizită.

Aseară a vrut să-și facă ceva de mâncare, dar și-a dat seama că încă nu are _____, deci nu poate găti. I-a sunat pe Abdul, Aysa și Petre și au ieșit cu toții în oraș. Au mâncat rapid câteva shaorma la fast-food.

3. Spuneți dacă afirmațiile sunt adevărate sau false (A/F):

Maria nu a absolvit facultatea.

Noul apartament are două camere, o baie și o bucătărie.

Maria va ieși în oraș cu Ahmed și Aysa.

Noul cartier este foarte liniștit.

4. Potrivii proverbele:

Nicăieri nu-i ca	cumpără-ți un vecin.
Casă,	acasă.
Nu-ți cumpăra casă,	dulce casă.

5. Care dintre următoarele acțiuni pot fi efectuate de către un bărbat și care de către o femeie:

Cumpără mobilă	Face curățenie în apartament
Mută mobila	Duce gunoiul
Cumpără o casă	Dă cu aspiratorul

6. Gândiți-vă la produsele de mobilier pe care le-ați cumpărat recent sau ați dori să le cumpărați. Ce anume ați vrea să cumpărați și nu ați găsit încă în magazine? Care sunt lucrurile de care ați avea nevoie?

7. Joc de rol

Imaginați o situație în care mergeți la magazin și cumpărați mobilă pentru noul apartament. Utilizați cuvintele studiate în această lecție; de asemenea, utilizați formulele de politețe de mai jos:

(Expresii pentru a solicita ajutorul)

Nu vă supărați, ați putea să mă ajutați.....?

Vă rog frumos să mă ajutați...!

Fiți amabil(ă).....

(Expresii pentru a refuza politicos)

Mulțumesc (frumos), dar

Vă mulțumesc, dar cred că nu se potrivește...

Îmi pare rău, cred că...

Lecția 2

Închiriați sau cumpărați o locuință proprie?

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

Închiriere	anunț de închiriere, chiriaș, proprietar, contract de închiriere, chirie, utilități
Găzduire	gazdă, anunț de găzduire, proprietar / gazdă, apartament / casă decomandat(ă), coleg de apartament / cameră

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Tipul de locuire este influențat fie de factori socio-economici, fie de spațiul limitat. În marile orașe, datorită aglomerării și spațiului redus, oamenii locuiesc mai degrabă în apartamente, la bloc, în vreme ce în orașele mai mici sau în mediul rural, majoritatea locuiesc în case.

Cei mai mulți sunt proprietarii apartamentelor sau caselor în care locuiesc. Acestea au fost fie moștenite, de la părinți sau alte rude, fie au fost cumpărate.

În foarte multe cazuri, tinerii din România nu își permit financiar să își cumpere un apartament și de aceea optează pentru variante precum a sta în gazdă sau a sta în chirie. În marile centre universitare, cum ar fi București, Cluj, Iași ori Timișoara chiriile sunt mai mari decât în orașele mici, iar chiriașii sau cei care stau în gazdă sunt studenții care vin din orașe mici. Cei care aleg să stea în gazdă locuiesc în același imobil cu proprietarul casei. Cei care stau cu chirie locuiesc singuri în apartamentul sau casa închiriate.

1. Cum găsiți un apartament / o casă în regiunea din care proveniți? Care sunt primii pași pe care îi faceți pentru a obține un spațiu în care să locuiți? (Se discută avantajele / dezavantajele locuirii în aceste forme).
2. Discutați avantajele / dezavantajele locuirii cu chirie / în gazdă.

3. Ce trebuie să luați în considerare când doriți să vă găsiți un apartament / o casă? (Spre exemplu: costurile, zona în care se găsește, numărul de persoane cu care se poate sta în același spațiu.)

Exerciții:

1. Cursanții sunt împărțiți în grupe care vor citi și comenta următoarele anunțuri:

MICA PUBLICITATE

in chirieri

Vând teren Sănmihaiu Român, preț negociabil. Tel. 0766436002.

ÎNCHIRIERI

Persoană fizică, închiriez apartament la parter, pentru birouri sau cabinete, suprafață 80 mp, zona Piața Bălcescu. Informații zilnic între orele 10-12, la telefon 0728857135. Fără intermediari.

Persoană fizică, închiriez sau vând vilă în zona Borzești, 360 mp + 600 mp teren, cu saună. Informații zilnic, orele 10-12, la telefon 0728857135. Fără intermediari.

Persoană fizică, închiriez apartament ultracentral, etajul II, amenajat pentru birou de lux. Informații se pot obține zilnic, între orele 10-13, la telefon 0728857135. Fără intermediari.

Închiriez 2 camere, bucatărie, mobilat, condiții ca la bloc, 120 euro, aer curat, și liniște. Tel. 0766965864.

Dau în chirie apartament 3 camere, mobilat/semimobilat, etaj 2, curat, 85 mp, Simion Bărnuțiu. Tel. 0765810681.

Ofăr la casă, o cameră, cu intrare separată, acces la bucatărie, la baie, pentru 1 persoană nefumătoare, și cu serviciu, este încălzire centrală și toate facilitățile. Tel. 0256/224526.

Proprietar, închiriez apartament 1 cameră, zona Modern, mobilat, curat, baie cu vană, balcon foarte mare, aragaz, tot nou, 250 euro. Tel. 0770222826.

Închiriez casă, 5 camere, baie, bucatărie, garaj, curte, grădină, toate utilitățile, singuri în curte, 450 euro. Tel. 0771784135.

OFERTE

SC Industrialexport S.A. închiriaza spații de depozitare la adresa Str. Victor Brauner 82-84, sector 3, în spații închise de 500 mp și spații deschise de 800 mp. Pentru detalii- dl. Director Ion Cojocaru- tel/fax 021.345.37.34.

Închiriez apartament două camere, zona Floreasca, lângă parc, bloc nou, cu portar, pe termen lung, 350 E/lună. 021.367.32.14, 0747.786.069.

Anunț pentru chirie

Pentru gazdă

2. Cursanții sunt organizați în grupuri de 2-3 persoane. Fiecare grup trebuie să imagineze un dialog prin care să afle informații despre apartamentul sau casa pe care doresc să le închirieze. Apoi, trebuie să stabilească o întâlnire pentru a afla mai multe detalii.

(Expresii utilizate la telefon când se solicită informații)

Am sunat în legătură cu anunțul. Ați putea, vă rog, să-mi spuneți...?

În legătură cu anunțul de închiriere / vânzare ați putea, vă rog, ...

Ați putea să-mi oferiți câteva detalii

Cum rămâne în legătură cu chiria? Care este prețul ...?

(Expresii legate de verificarea informației)

Mă scuzați, dar am înțeles că / Ați spus că....
Îmi cer scuze, puteți repeta...
Aș putea reveni...?

(Expresii utilizate la încheierea conversației)

Bine, rămâne pe...

Mulțumesc foarte mult pentru informații. Mi-au fost de mare ajutor.

Cred că asta ar fi tot.

3. Completați următorul text, utilizând cuvintele din chenar:

anunț	mica publicitate	chiria
cheltuielile	apartament	închirieze

Din toamnă, Amal este student al Universității de Vest din Timișoara. Trebuie să își caute _____ în acest oraș. Pentru că nu își poate cumpăra unul, el va căuta să _____. Deocamdată citește _____ de la _____, din ziarul local. Pentru început, caută străzi din apropierea universității. Apoi, caută prețuri cât mai accesibile ale chiriei. Se gândește să vorbească și cu prietenii lui din Orșova, să împartă _____.

A găsit câteva anunțuri care îl interesează. Trebuie să vadă dacă prețul include sau nu și _____ legate de încălzire, electricitate și gaz.

4. Corectați următoarele propoziții, dacă este cazul:

În România, oamenii nu locuiesc decât în case pe care le dețin.

În unele situații, plătești chiria, dar plătești și cheltuielile din apartamentul pe care l-ai închiriat.

Dacă vrei să îți cumperi o casă, te vei adresa unei firme de imobiliare.

Anunțurile de vânzări / cumpărări se caută în ziarele locale, la *Mica publicitate*.

5. Joc de rol: Cursanții trebuie să imagineze o întâlnire cu o persoană dispusă să închirieze / primească în gazdă / vândă un apartament.

6. Ce cuvinte asociați cu vânzarea de apartamente:

preț	vecini	centrul orașului	școală
camere	cartier	mijloc de transport	mașină

7. Împărțiți în grupe de câte două persoane, cursanții trebuie să își imagineze un dialog între cu o persoană care nu vrea să închirieze apartamentul unui străin și un resortisant.

Se pot utiliza următoarele fraze:

Proprietar:

Îmi pare rău, dar apartamentul este deja închiriat.
Regret, dar nu închiriez decât românilor.
Grupul vostru este prea mare, așa că nu închiriez.
Anunțul nu mai e valabil. Ați înțeles greșit.

Chiriaș:

Am venit în legătură cu anunțul. Am vorbit cu dumneavoastră la telefon ieri.
Cum nu mai este valabil? La telefon mi-ați spus că apartamentul e neocupat.
Voi plăti chiria la timp.
Nu suntem un grup. Sunt doar eu.

8. Cursanții trebuie să compună un anunț prin care își afirmă intențiile de a cumpăra sau închiria un apartament.

Unitatea 4

Mijloace de transport

Lecția 1

Transport național

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

Mașină	șofer, benzinărie, benzină, motorină, gaz, centura de siguranță, bancheta din spate, portieră, capotă, motor, roată, roată de rezervă, volan, sistem de alarmă, cheia de contact, parcare, semafor, intersecție, sens giratoriu, polițist, carnet de conducere
Tren	conductor, călător, bilet de tren / bilet de călătorie, controlor de bilete, însoțitor de tren, „naș”, CFR (Căile Ferate Române), gară, peron, vagon, compartiment, loc, tichet de loc, tren personal (P), trec accelerat (AC), tren rapid (R), tren intercity (IC)
Autocar	autogară, șofer, călător, benzină, bilet de călătorie, loc, traseu
Avion	companie de zbor, TAROM (Transporturi Aeriene Române), comandant de zbor, pilot, stewardesă / însoțitoare de zbor, bilet de avion, aeroport, bagaj de mână, pistă de decolare, bord, îmbarcare, business class, economy class

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Rețelele de transport arată, de cele mai multe ori, gradul de civilizație al unei țări. România are o rețea de transport local și național care, de foarte multe ori, devine subiect de discuție pentru politicieni. Numărul vehiculelor este în creștere în acest moment, dar calitatea drumurilor și a șoselelor nu poate ține pasul cu această creștere. Totuși, trebuie menționat că se încearcă ajungerea la standarde europene.

În marile orașe, dacă dorești să ajungi dintr-un loc în altul, poți dispune de următoarele mijloace de transport în comun: tramvai, troleibuz, metrou (doar în București) ori dacă vrei, poți opta pentru mersul cu mașina proprie sau cu bicicleta. Numărul bicicliștilor este în creștere, mai ales în rândul tinerilor.

Pentru transportul între orașe, cei mai mulți oameni optează pentru autocar sau tren. Dacă distanța dintre orașe este mare, cum ar fi în cazul orașelor Timișoara – București sau Timișoara – Iași, se poate călători cu avionul.

1. Oferiți exemple legate de modalitățile de transport din țara de unde veniți. Care sunt ele și cum diferă sau se aseamănă cu cele pe care le-ați văzut în România?

2. Imaginați-vă o situație de călătorie în țara de origine. Cum procedați? Cum cumpărați / rezervați biletul, ce faceți mai apoi?

Exerciții:

Expresii legate de verbul *a merge*

a merge ca pe roate – a merge / funcționa bine

a merge ca uns – a merge / funcționa excelent

a-i merge fulgii – zdravăn, violent

a merge de veste – a se răspândi zvonurile

a merge vorba – a se auzi despre.../ a se spune despre...

1. În opinia dumneavoastră, care dintre aceste situații este valabilă pentru femei și care pentru bărbați?

Femeile / Bărbații

- sunt șoferi mai atenți
- se enervează mai ușor în trafic
- își fac rezervările de bilete din timp
- călătoresc mai mult cu trenul
- preferă să meargă pe jos
- nu își cumpără bilet când călătoresc cu trenul

- g. se îngrijorează mai mult când sunt la volan
- h. conduc trenuri, autocare sau avioane

2. Potriveți cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Bilet	ansamblu de construcții situat pe o linie ferată, loc din care pleacă și unde se opresc trenurile
A călători	convoi de vagoane, utilizate pentru deplasare
Tren	persoană care stă alături, în apropierea cuiva
Compartiment	a ajunge undeva după timpul la care era așteptat
Vecin	platformă într-o stație de cale ferată
Vagon	a face un drum
A întârzia	a se duce dintr-un loc
Gară	vehicul de mari dimensiuni care circulă pe șine
Peron	despărțitură într-un vagon, o încăpere mică
A pleca	bucată mică de hârtie care îți dă dreptul de a ocupa un loc în tren

3. Completați textul următor, utilizând cuvintele din chenar:

bilet	călători	tren	compartiment
vecinilor	vagon	întârziere	
gară	peron	pleacă	600

Abdul stă acum în București. Cei mai buni prieteni ai săi locuiesc, însă, în Timișoara. Pentru că nu i-a văzut de mult timp și tocmai s-au mutat în casă nouă, va călători până la Timișoara. Are de ales între a merge cu trenul sau cu avionul. Biletul de avion costă _____ de lei dus-întors, așa că va _____ cu trenul. Trebuie să își cumpere bilet din _____ pentru că nu are timp să meargă la Agenția de voiaj.

Dimineață, la ora 6.00 are _____ spre Timișoara. Trebuie să fie la gară din timp, pentru că ar putea să stea la coadă. Își cumpără _____. Pe tichet scrie la ce oră _____ trenul din București și la ce oră ajunge în Timișoara. Trebuie să fie atent și în ce _____ al

trenului se va urca. _____ îl va găsi în funcție de locul care este trecut pe bilet. El are locul 91. Se uită și pe tabela electronică, pentru a verifica _____ pe care se trage trenul.

În cele din urmă, urcă în tren, găsește compartimentul și spune „Bună dimineața!” _____ vorbesc încet încet până la Timișoara. Povestesc foarte multe lucruri despre subiectele din ziare ori despre sport.

Trenul are _____ 15 minute, însă ajunge cu bine.

4. Spuneți care dintre afirmațiile de mai jos este adevărată sau falsă (A/F):

- a. Abdul locuiește în Timișoara.
- b. Trenul pleacă din București la ora 6.00.
- c. Abdul poate să ajungă la gară mai târziu. Va avea timp să își cumpere bilet.
- d. Pe tichetul de călătorie nu scrie la ce oră va ajunge trenul în Timișoara, în ce vagon trebuie să se urce Abdul și pe ce loc să se așeze.
- e. Abdul are locul 91.
- f. Vecinii de compartiment vorbesc tot drumul până la Timișoara.
- g. Domnii povestesc despre meciurile de fotbal.
- h. Trenul ajunge în gara din Timișoara la timp.

5. Discutați următoarele situații:

- a. Abdul nu ajunge la timp la gară și nu își cumpără bilet. Ce trebuie să facă?
- b. Abdul ajunge la timp și își cumpără bilet. Doamna de la ghișeu înțelege greșit și îi vinde un bilet cu locul 91 care deja este ocupat de altcineva. Ce trebuie să facă Abdul când descoperă greșeala?
 1. Discută cu persoana care a ocupat deja locul 91 pe un ton supărat.
 2. Își cere scuze, dar spune că el are dreptate și solicită să i se permită să stea pe acel loc.
 3. Încearcă să convingă persoana de pe locul 91 să își caute un alt loc.

4. Abdul vorbește cu taxatorul și îl roagă să îl ajute.
 5. Își caută un loc liber în alte compartimente.
 6. Alt răspuns: _____
- c. Vecinii de compartiment își povestesc viața personală. Va vorbi Abdul cu ei? Își va povesti și el viața?
6. Alegeți dintre cuvintele de mai jos pe cele care au legătură cu mijloacele de transport sau călătoriile.

mașină	mâncare	benzinărie	cale ferată
gară	bilet	rezervare	carte
laptop	muzică	autogară	bagaj

7. Răspundeți la următoarele întrebări:
- a. Care este mijlocul de transport preferat și de ce?
 - b. Oferiți locul dumneavoastră altcuiva, în mijloacele de transport în comun? De ce da? De ce nu?

Lecția 2

Mijloace de transport locale

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

- Tramvai** stație de tramvai, vatman, călător, bilet de tramvai / bilet de călătorie cu tramvaiul, card de călătorie, compostare, controlor de bilete, deraiere, linie de tramvai, RATT (Regia Autonomă de Transport Timișoara), RATB (Regia Autonomă de Transport București)
- Bicicletă** biciclist, pistă pentru biciclete, ghidon, șa, pedale, roți, lanț, frână, rastel

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Perioada comunistă a fost dificilă în ce privește mijloacele de transport. Oamenii circulau rar cu mașinile: de exemplu, într-o duminică circulau doar automobilele care aveau număr de înmatriculare par, în cealaltă automobilele cu număr de înmatriculare impar. După anii 1990, lucrurile s-au schimbat.

Astăzi, mijloacele de transport sunt numeroase. În marile orașe se circulă cu tramvaiul. În capitala București locuitorii folosesc tramvaiul și metroul. Timișoara, un mare oraș din vestul României, are o rețea importantă de tramvaie. Orașul se mândrește cu primul tramvai electric din țară. Străzile sunt străbătute de linii de tramvai. Astfel, se poate ajunge foarte ușor dintr-o parte în alta a orașului. Se circulă pe bază de *bilete* sau *legitimații* de transport. Uneori, călătorii sunt controlați. Cei care nu au bilet primesc *amendă*.

1. Povestiți care este mijlocul preferat de transport în localitatea unde v-ați născut. Cum circulă oamenii din locul respectiv?
2. Există diferențe sau asemănări între mijloacele de transport din localitatea de unde veniți și orașele din România? Care sunt acestea?

Exerciții:

Expresii și locuțiuni cu verbul a (se) duce:

a duce pe cineva cu vorba – a promite ceva neadevărat, a spune lucruri false

a duce cu zăhărelul / cu cobza / cu preșul – a minți, a amăgi

a se duce cu gândul – a se gândi

a duce grija / dorul cuiva – a fi îngrijorat, a-i fi dor de cineva

a duce mintea (pe cineva) – a fi deștept

1. Cât de important este transportul în comun pentru dumneavoastră? Discutați cu ceilalți colegi.
2. Completați textul, utilizând cuvintele din chenar:

bilet	stația	gara	controlor	tramvaiul
călători	card	casă de bilete	2 călătorii	amendă

Abdul a ajuns în Timișoara. Coboară în _____ de Nord. Mihai i-a spus la telefon să ia de acolo _____ 8. Acesta îl va duce până aproape de casa lui Mihai și a Ioanei. Abdul caută o _____. O găsește. Cere un _____. „Pentru câte călătorii?” întrebă vânzătoarea. „Pentru _____”, răspunde Abdul. „Nu doriți un _____ de călătorie?” „Nu, mulțumesc, nu am nevoie” răspunde Abdul.

Se întoarce în _____ de tramvai și așteaptă. Timpul trece. Tramvaiul 8 nu apare încă. Îl sună pe Mihai să îi spună că va întârzia. În sfârșit, vine tramvaiul. E plin de _____. Peste două stații apare un _____. Câțiva călători nu au bilet. Trebuie să plătească o _____. Data viitoare vor fi mai atenți. Abdul coboară după alte trei stații. Aproape a ajuns.

3. Lucrați în perechi. Vă aflați la o casă de bilete a Regiei de Transport din localitate (ex. București, Timișoara, Brașov etc.). Cereți un bilet de transport pentru călătoria pe care o veți face. Apoi solicitați informații suplimentare.

Utilizați expresiile următoare:

Participant A

Bună ziua. Ce anume doriți? Mai tare, vă rog. Nu aud ce spuneți.

Cu câte călătorii?

Costă trei lei.

Poftiți restul.

Pentru informații, vă rog să vă duceți la ghișeul de lângă. / Pentru informații apelați la ghișeul pe care scrie Informații RATT.

Participant B

Bună ziua. Un bilet, vă rog.

Păi... cu 2 călătorii. Mulțumesc. Cât costă?

Uitați aici (dă o bancnotă de 5 lei).

Îmi puteți spune, vă rog, cum ajung pe strada Porumbescu, în zona Bălcescu?

Bine, vă mulțumesc pentru amabilitate.

4. Citiți textul și apoi răspundeți la întrebări:

Abdul a sosit în Timișoara. Trebuie să ajungă pe strada unde locuiesc Mihai și Ioana. Va lua un taxi din fața gării din Timișoara.

Apelează la cele care au afișat firma și tariful. Îl întreabă pe taximetrist dacă este liber. Șoferul îi deschide portbagajul. Acolo va pune valiza și cadourile pentru prieteni. Abdul urcă pe bancheta din spate și îi spune taximetristului unde să îl ducă. Traficul din Timișoara este aglomerat la ora prânzului. Mașinile stau mult timp la semafor. În cele din urmă, taximetrul ajunge în piața Bălcescu. Abdul plătește și îi lasă un mic bacșiș șoferului. Se despart după ce își urează să aibă o zi bună.

- a. În ce oraș ajuns Abdul?
- b. Cum se numesc prietenii lui?
- c. Cu ce ajunge Abdul la casa prietenilor lui?
- d. Pe ce loc în mașină se așază Abdul?
- e. Cum este traficul din Timișoara la ora prânzului?
- f. Unde locuiesc prietenii lui Abdul?
- g. Ce îi lasă Abdul șoferului de taxi?

5. Spuneți care dintre următoarele propoziții este adevărată și care este falsă (A/F):

- a. Abdul a ajuns la Sibiu.
- b. Taximetrul se ia din fața gării din Timișoara.
- c. Abdul a adus cadouri pentru prietenii lui.
- d. În Timișoara nu circulă multe mașini.
- e. Mihai și Ioana locuiesc în piața Bălcescu.
- f. Abdul nu îi lasă bacșiș șoferului.
- g. Șoferul îi urează să aibă o zi bună.

6. Lucrați în perechi. Imaginați o situație în care trebuie să circulați cu taxiul. Pentru acest lucru trebuie să sunați după o mașină.

Puteți utiliza modelul de mai jos:

Solicitant:

Alo? Bună ziua! O mașină, vă rog, de pe strada _____ pe strada _____.
Da, aștept. Vă mulțumesc. La revedere!

Firma de taxi:

Bună ziua. Taxi _____.
Așteptați, vă rog. Trei minute. Indicativul taxiului este 123. La revedere!

Unitatea 5

Munca

„Sapă, frate, sapă, sapă, până dai de stele-n apă!”

(Lucian Blaga)

Lecția 1

Angajarea – interviul de angajare, CV-ul de angajare

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

Angajator	CV, recomandare, muncă
Aplicant	scrisoare de intenție, resurse umane, serviciu
Angajat	act, relații publice, job
Angajare	carte de muncă, loc de muncă

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Statul român garantează accesul tuturor cetățenilor săi pe piața muncii. Femeilor li se garantează prin Constituție salariu egal cu al bărbaților pentru o muncă egală. Vârsta minimă pentru angajarea în câmpul muncii este 18 ani. Vârsta pensionării este de 65 de ani pentru bărbați și 60 de ani pentru femei.

În România de azi a apărut o reală concurență între domeniile public și privat. Tinerii caută să se angajeze în special în domeniul privat care oferă salarii mai mari. În domeniul public, însă, există o siguranță mai mare a locului de muncă.

Tinerii își găsesc mai repede un serviciu decât cei de vârstă mijlocie sau aflați la o vârstă apropiată de pensie.

În ultimii ani, procesul de angajare a devenit important. Persoanele care își caută un serviciu își fac un CV. Aici sunt trecute datele personale, experiența de lucru anterioară, capacitățile persoanei care dorește să se angajeze. CV-ul poate fi trimis firmelor prin internet sau înmânat personal celui care face angajarea. După ce angajatorul primește CV-urile celor care vor să se angajeze, se organizează un interviu. În urma acestui interviu, angajatorul decide care este persoana cea mai potrivită pentru locul de muncă.

Astăzi, în România există firme cărora le poți trimite CV-ul iar ele îți caută cel mai potrivit loc unde poți munci. Cel care este angajat poate rămâne în postul respectiv pe o perioadă determinată de timp, sau pe o perioadă nedeterminată. Angajatului i se face o carte de muncă.

1. Cum vă găsiți un loc de muncă în regiunea / țara din care proveniți? Discutați.
2. Cine își găsește mai ușor un loc de muncă: tinerii sau cei mai în vârstă, femeile sau bărbații? De ce?
3. Care credeți că sunt calitățile care contează la angajare în regiunea / țara din care proveniți?

Exerciții:

Expresii

a-și face treaba – a îndeplini ce avea de făcut
a se afla în treabă – a face un lucru care nu e neapărat necesar
a munci în zadar – a lucra degeaba, fără rezultat
a se munci cu gândul – a reflecta, a se gândi, a medita
munca / meseria e brățară de aur
a-și face de lucru – a pierde vremea în zadar
a pune pe cineva la lucru – a obliga să muncească
lucru de nimic – ceva fără importanță
Mare lucru! – ceva cu importanță

1. Potrivește cuvintele de mai jos cu înțelesul lor:

Muncă	convorbire între un angajator și un potențial angajat, în vederea angajării
Serviciu	sumă de bani pe care cineva o primește lunar în urma depunerii unei munci
CV	cel care angajează
Interviu	activitate conștientă, specifică omului, îndreptată spre un anume scop
Angajare	act prin care se reglementează angajarea unei persoane
Angajator	încadrare, numire, primire
Carte de muncă	formă de muncă prestată în folosul sau interesul cuiva
Salariu	curriculum vitae, cursul pregătirii profesionale

2. Citiți următorul text și apoi răspundeți la întrebări:

Abdul a reușit să învețe limba română. Acum știe și câteva lucruri despre cultura românească. A decis să rămână în România și își caută un loc de muncă. Majoritatea prietenilor lui sunt absolvenți de Medicină. Ei și-au găsit serviciu la spitalele din Timișoara. Abdul e student în anul IV, dar ar vrea să lucreze pentru că trebuie să își plătească chiria. A căutat pe internet și în ziare anunțuri de angajare. Apoi a căutat câteva sfaturi legate de felul în care ar trebui să se prezinte la un interviu. De asemenea, și-a făcut un CV respectând aceleași sfaturi.

- a. La ce facultate este student Abdul?
- b. De ce dorește Abdul să se angajeze?
- c. Cum a căutat un loc de muncă?
- d. Cum anume s-a pregătit pentru interviu?

3. Citiți următorul text și comentați sfaturile date:

Sfaturi utile pentru un interviu

Înainte de interviu:

Află informații despre companie.

Scrive o listă cu posibile întrebări din partea angajatorului.

Îmbracă-te profesional. Optează pentru culori neutre și haine formale.

Încearcă să ajungi la locul interviului puțin mai devreme. **NU ÎNTÂRZIA!** Dacă apare ceva între timp, sună și anunță că vei întârzia.

În timpul interviului:

Salută și dacă e cazul oferă o strângere fermă de mână.

Zâmbește.

Folosește o postură a corpului corectă și privește direct în ochii interviewerului atunci când i te adresezi. Stai pe scaun cu spatele drept, niciodată aplecat.

Nu tutui persoana care îți ia interviul.

Vorbește clar și rar. Nu te bâlbâi.

Ascultă cu atenție și apoi vorbește. Asigură-te că ai înțeles întrebarea. Dacă ceva nu e clar, roagă interviewerul să îți explice.

Nu vorbi negativ despre fostul angajator, chiar dacă ai plecat în condiții neplăcute de la vechiul loc de muncă.

Nu inventa lucruri / locuri de muncă în care nu ai fost angajat sau experiențe prin care nu ai trecut.

Încearcă să îți prezinți calitățile.

Caută un punct comun cu angajatorul.

Unii angajatori preferă să facă interviuri la restaurant, în timpul prânzului. Ai grijă să comanzi ceva ușor. Fii atent/ă, în tot acest timp ești testat/ă.

Nu comanda ceva ce se mănâncă cu mâna!

Nu comanda o băutură alcoolică, decât dacă angajatorul face primul acest lucru.

Comandă mai degrabă apă sau cafea.

La finalul interviului:

La final, cere cartea de vizită a celor care te-au interviuat.

Mulțumește intervievatorului/ intervievatorilor.

4. Utilizați internetul pentru a completa un CV cu datele personale.

5. Scrieți valoarea de adevăr a următoarelor fraze (A sau F):

- a. În timpul interviului este bine să nu te uiți la cel care îți vorbește.
- b. Este recomandat să întârzi cinci minute la interviul de angajare.
- c. Pentru primul interviu cu un angajator, încearcă să te îmbraci la costum.
- d. Trebuie să fii cât mai natural, să povestești toate experiențele de viață.
- e. Dacă ești invitat la restaurant pentru interviu, este recomandat să nu comanzi băuturi alcoolice.
- f. Trebuie să comanzi un fel de mâncare ce se mănâncă cu mâna, pentru a fi cât mai natural.

6. Lucrați în perechi. Imaginați un dialog în care unul este intervievatorul iar celălalt solicitantul unei slujbe. Utilizați următoarele fraze:

Bună ziua, am venit pentru interviul de angajare. Numele meu este _____.

Îmi puneți spune, vă rog, pe ce post ați fost angajat/ă înainte?

Care credeți că sunt calitățile ce vă recomandă?

Cred că sunt o persoană responsabilă, care lucrează bine în echipă. / Sunt o persoană care lucrează mai bine singur/ă. / Sunt adaptabil/ă oricărei situații.

Din CV-ul dumneavoastră reiese că_____. Cum anume ați dobândit acea experiență?

Am lucrat pentru început în domeniul_____.

Mă specializez și în_____. Consider că aș fi persoana potrivită pentru_____.

7. Alegeți răspunsul potrivit fiecărei situații:

a. Dacă Abdul întârzie la interviul de angajare:

1. își cere scuze și se programează în altă zi;
2. anunță prin telefon că va întârzia;
3. nu anunță și intră în sală în timpul discuției cu altă persoană;
4. renunță să mai meargă la interviu.

b. Pentru interviu, Abdul se îmbracă:

1. în blugi, cămașă albă și sacou;
2. în costumul lui cel mai bun;
3. în *bisht*;
4. cu primele haine pe care le găsește prin casă.

c. Când este întrebat de fostul angajator, Abdul:

1. vorbește frumos, amintind câte lucruri a învățat de la fostul șef;
2. își amintește de câte ori a fost umilit de fostul șef;
3. evită să răspundă la întrebare, susținând că lucrurile din trecut nu mai trebuie amintite.

d. Aflat cu angajatorul la restaurant Abdul comandă:

1. o salată și o cafea;
2. o salată de humus și un pahar de vin;
3. pui la grătar și o bere.

Lecția 2

Munci apreciate, munci depreciate la români

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

profesor	medic	asistentă	infirmieră
IT-ist	relații publice	resurse umane	marketing
management	profesie	meserie	funcție
job	loc de muncă	slujbă	serviciu
muncă	treabă	vânzător	
om / femeie de serviciu	gunoier	măturător	

B. EXPLORARE CULTURALĂ

România ultimilor ani a trecut prin schimbări succesive. S-a schimbat și felul în care oamenii se raportează la piața muncii; în rândul tinerilor a devenit din ce în ce mai important câștigul financiar în detrimentul studiilor. Paradoxal, azi România are mai mulți studenți decât în urmă cu două decenii. Domeniile cele mai solicitate sunt IT, marketingul, managementul, finanțe – bănci, dreptul sau arhitectura. În prezent sunt *profesii prestigioase cele care sunt și bine remunerate*. Tot ce înseamnă munca în birou, în spații extrem de urbanizate, în companii multinaționale are mare succes în rândul tinerilor. Astfel, domenii precum *Human Resources (H R)*, *Public Relations (P R)* sau *Consultancy* sunt extrem de bine văzute.

Pe de altă parte, profesii precum cea de **medic** sau **profesor**, care altădată erau considerate de top, sunt astăzi mai puțin dorite, întrucât sunt mai prost plătite. În mediul rural, însă, ele rivalizează în mod simbolic cu statutul oferit de profesiile din IT. În România încă se consideră prestigios să lucrezi în domeniul educației sau sănătății, deși discursul din mass-media poate duce în eroare.

Între meseriile cel mai puțin dezirabile se numără, desigur, cele prost plătite, dar și cele care necesită efort fizic foarte mare. Astfel, meseriile care presupun curățenia unui spațiu (femeie de serviciu, gunoier, măturător, vidanșor) sunt indezirabile.

Agricultura e ocupație tradițională. Să fii fermier începe să cunoască o creștere a prestigiului, dar nu este una dintre muncile pentru care tinerii să intre în competiție.

1. Care sunt profesiile / meseriile cele mai respectate în regiunea / țara de unde veniți? Ce anume contează în stabilirea acestor ierarhii?

2. Care sunt profesiile / meseriile cel mai puțin respectate în regiunea / țara de unde veniți? Ce anume contează în stabilirea acestor ierarhii?

Exerciții:

Expresii:

A fi / a se pune în slujba cuiva – a face servicii cuiva, a fi loial cuiva

A munci până îți sar capacele – a munci extrem de mult, până la epuizare

Cooperativa Munca în Zadar – a munci degeaba, fără rezultate palpabile

A tăia frunze la câini – a lenevi, a nu face nimic

A fi un pierde-vară – a fi un leneș, un om care nu muncește

A freca menta – a nu face nimic, a pierde timpul

Meseria e brățară de aur

Meseria de fură

Cine se scoală de dimineață, departe ajunge

1. Asociați cuvintele din coloana din stânga cu definițiile corespunzătoare din coloana din dreapta:

Profesor	care nu este dorit; nedorit, neplăcut
Medic	totalitatea persoanelor care au vârsta și sunt capabile de muncă
Slujbă	proprietar sau arendaș al unei ferme
Indezirabil	persoană cu o pregătire specială într-un anumit domeniu de activitate și care predă o materie de învățământ (în școală)
Fermier	îndeletnicire de oarecare durată și limitată la un orar de lucru, pe care cineva o are ca angajat la o întreprindere de stat sau particulară și care este remunerată cu o anumită sumă de bani; serviciu, funcție, post
Resurse	persoană care profesează medicina pe baza unor studii supe-

	rioare de specialitate; specialist în medicină; doctor
Consultant	totalitatea regulilor și normelor juridice care reglementează relațiile sociale dintr-un stat
Avocat	știință care are ca obiect păstrarea și restabilirea sănătății și care studiază în acest scop procesele fizice, chimice și biologice ale vieții, structurile și funcțiile organismului
Drept	specialist care dă indicații sau trage concluziile în chestiuni care privesc specialitatea sa.
Medicină	persoană care are profesiunea de a acorda asistență juridică celor interesați

2. Asociați profesia cu domeniul în care ea se exercită:

Bancher	
Profesor	
Medic	Educație
Agent de vânzări	Sănătate
Procuror	Administrația publică
Farmacist	Construcții
Educatoare	Bunuri și servicii
Funcționar public	Bancă
Inginer	
Constructor	

3. Completați textul, utilizând cuvintele din chenar:

anunțuri	muncitori	salariul	medii
superioare	vânzări	prestigioasă	CV

Abdul este student în Timișoara. Pentru că are nevoie de bani, dorește să se angajeze. A căutat _____ în ziare și pe internet. Prin ziare se caută muncitori în _____. Ar trebui să lucreze peste 8 ore pe zi. _____ este puțin peste minim pe economie. Nu se cer studii _____. Nu i se pare că ar avea avantaje.

A găsit un post pe internet. Agent de _____. Se cer studii superioare sau _____. Salariul este mai mare. Munca este mai _____. Abdul crede că își va depune un _____.

4. Care este valoarea de adevăr a următoarelor propoziții (A/F):

Abdul nu dorește să își caute loc de muncă.
Pentru a găsi un loc de muncă, începe să caute anunțuri prin ziare și pe internet.

Ca muncitor în construcții, Abdul ar lucra 4 ore pe zi.

Abdul ar câștiga cam 2000 de lei ca muncitor.

Ca agent de vânzări, Abdul ar avea un program flexibil.

Pentru postul de agent de vânzări, se solicită doar studii medii.

5. Care dintre locurile de mai jos sunt, în opinia dumneavoastră, potrivite femeilor și care bărbaților? Argumentați-vă alegerea.

spitalul, școala, magazinul, centrul comercial, cabinetul stomatologic, firmă de construcții, ferma, Regia Autonomă de Transport / Căile Ferate Române, piața, casa de schimb valutar, bancă

6. Așezați în coloana pe care o considerați potrivită, următoarele profesii / meserii:

comerciant, medic, tăbăcar, preot, profesor, șofer, jurist, inginer agronom, farmacist, fotbalist, fotoreporter, psiholog, scriitor, dactilografă, dansator, manager financiar, miner, tâmplar, bucătar, balerin, gropar, regizor, operator calculatoare, economist, croitor, imam, zidar.

Apreciate	Depreciate

7. Potrivii cele două jumătăți de proverb, iar apoi discutați proverbele care au rezultat. Ce alte proverbe știți despre muncă?

Meseria e

Nu lăsa pe mâine

Munca e blagoslovită

ce poți face azi.

cu ea ții de pită.

brățară de aur.

Lecția 3

Relații la locul de muncă

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

loc de muncă	funcție	conducere	șef /-ă
director	manager	secretară	superior
subaltern /-ă	coleg /-ă	colegialitate	colectiv
echipă	individual	instituție	întreprindere
firmă	privat	public	birou
a angaja	a concedia		

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Locul de muncă este mai mult decât un spațiu în care îți poți câștiga banii. Este un loc de socializare și de relaționare cu ceilalți. În România, sunt promovate atât munca în echipă, cât și individualismul. Odată cu apariția multinaționalelor a început să conteze felul în care oamenii se raportează la ceilalți colegi. În marile companii, oamenii sunt încurajați să lucreze în echipă, dar li se creează și sentimentul că, muncind pentru compania respectivă, muncesc pentru ei. Firmele mari apelează la ceea ce se numește *team building* pentru a consolida bunele relații între colegi, dar și între șefi și subalterni. Se încearcă astfel crearea impresiei că fiecare lucrează într-un mediu familial, iar colegii sunt și prietenii tăi.

Pe de altă parte, se încurajează și efortul individual, este promovată și competiția între colegi. Aceasta este văzută ca un motor al succesului întreprinderii sau firmei angajatoare.

Pe piața muncii din România, funcțiile de conducere sunt ocupate majoritar de către bărbați. În foarte puține cazuri femeile sunt cele care dețin posturi cheie, aflate la vârful ierarhiei.

Relațiile dintre șefi și subalterni sunt sau ar trebui să fie bazate pe respect. Fiecare angajat se adaptează în funcție de atmosfera de la locul de muncă; sunt situații în care șeful este mai prietenos cu subalternii săi, dar sunt și situații când atmosfera nu este foarte destinsă. Recomandabil ar fi să se observe care sunt relațiile ce s-au stabilit deja între angajații cu vechime, pentru a urma, întrucâtva, modelul oferit.

1. Care sunt raporturile ce se stabilesc între șef și subaltern în regiunea / țara de unde proveniți?
2. Ce tip de relații există între colegii de serviciu în regiunea / țara de unde proveniți?

Exerciții:

Expresii:

A te afla în treabă – a-ți face de lucru, a începe să lucrezi fără să fie necesar

A face o treabă bună – a realiza ceea ce ți-ai propus

Ce mai treboară! – se spune, în glumă, despre un lucru care nu e tocmai bine făcut

A se pune pe treabă – a face lucrurile serios

De treabă – cu care te poți înțelege ușor, poți negocia, poți discuta orice

Mare treabă – în funcție de intonație și de accentuarea cuvintelor expresia poate însemna că lucrul despre care discuție este fie lipsit de importanță, fie reprezintă o mare realizare

A avea treabă cu cineva – a avea de discutat, de lucrat cu cineva

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Director	persoană care se află în fruntea unei instituții sau întreprinderi; conducător al unei instituții sau întreprinderi
Subaltern	(persoană) care este subordonată altei persoane (într-o slujbă, într-o muncă), care lucrează sub ordinele altuia mai mare în grad
Coleg	persoană care învață, activează, muncește împreună cu altele într-un anumit loc, considerată în raport cu acestea
Echipă	grup de oameni care, sub conducerea unui șef, îndeplinesc în același timp o muncă sau o acțiune comună
Instituție	organ sau organizație (de stat) care desfășoară activități cu caracter social, cultural, administrativ etc.
Firmă	denumire convențională sub care funcționează o întreprindere

Superior persoană care deține un post sau o funcție mai mare în raport cu altele din subordinea sa

2. Modificați următoarele fraze, astfel încât ele să corespundă realității românești, descrisă în textul de la secțiunea *Explorare culturală*:

Românii sunt prieteni foarte buni la serviciu.

Șeful este extrem de autoritar cu angajații care nu muncesc foarte mult.

Marile companii organizează sesiuni de *team building* pentru ca consolida relațiile dintre angajați.

Majoritatea posturilor de conducere din România sunt deținute de femei. Ele sunt considerate manageri mai buni decât bărbații.

3. Completați textul următor, utilizând cuvintele din chenar:

discuție	șeful	serviciu
colegii	amabili	birou
		angajat

Abdul a fost _____ ca agent de vânzări. _____ lui a apreciat faptul că vorbește două limbi străine. Acum vorbește și română mai bine. _____ sunt foarte de treabă. Sau așa par. Sunt _____ cu el și îl ajută când îi roagă. Totuși, unul dintre colegi pleacă din _____ de fiecare dată când Abdul sosește la lucru.

Poate ar trebui să poarte o _____. Altfel, atmosfera de la _____ poate deveni încărcată.

4. Alegeți soluția pe care o considerați potrivită pentru fiecare situație:

- a. Abdul nu se înțelege cu unul dintre colegi.
1. Discută cu acesta și încearcă să afle motivele care determină un comportament neprietenos.
 2. Abdul își ignoră colegul, iar situația continuă în același mod.

3. Abdul îl provoacă pe coleg, se ceartă cu acesta și apoi discută situația cu șeful său.
4. Alt răspuns _____.
- b. Șeful mărește salariile tuturor angajaților, mai puțin al lui Abdul.
 1. Abdul începe să îl bârfească pe șef tuturor colegilor, conștient că vorbele lui vor fi aflate de șef.
 2. Abdul discută direct cu șeful, cerându-i lămuriri legate de faptul că nu i-a mărit salariul.
 3. Abdul este indiferent la veniturile pe care le are.
- c. Unele kolege sunt extrem de prietenoase cu Abdul.
 1. Abdul încearcă să fie amabil cu doamnele respective, dar să nu depășească limitele unei colegialități.
 2. Abdul acceptă să iasă la restaurant cu una dintre kolegele lui.
 3. Abdul este indiferent la dovezile de prietenie din partea kolegelor.
 4. Alt răspuns _____.
- d. Este ziua de naștere a lui Abdul.
 1. Face o mică petrecere la serviciu, în pauza de prânz, petrecere la care se servesc fursecuri și cafea.
 2. Își invită unii kolegi la restaurant pentru a sărbători.
 3. Nu face nimic pentru a-și sărbători ziua cu cei de la serviciu.
 4. Alt răspuns _____.

5. Potrivii cele două jumătăți pentru a face propoziții corecte:

Colegii de lucru trebuie	lucrurilor care se spun despre tine.
Cel mai bine este să lucrezi în echipă,	îți cenzurezi limbajul la locul de muncă.
Măririle de salariu trebuie	care nu te privesc în mod direct.
Este de preferat să	păstrându-ți individualitatea.
Este important să	fii zâmbitor și să îți încurajezi kolegii.
Nu te implica în conflicte	negociate cu șeful direct.

6. Discutați cu ceilalți colegi următoarele afirmații legate de locul de muncă:

Șeful trebuie ascultat întotdeauna, chiar și atunci când nu are dreptate.

Conflictele între colegi trebuie evitate cu orice preț.

Cel mai bine este ca la locul de muncă să nu fii prieten cu nimeni.

Unitatea 6

Educația

*„Iar colo bătrânul dascăl, cu-a lui haină roasă-n coate, /
Într-un calcul fără capăt tot socoate și socoate”*

(Mihai Eminescu, Scrisoarea I)

Lecția 1

*Nivelele educației – învățământ primar,
învățământ gimnazial*

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

preuniversitar
învățător / învățătoare
învățământ primar
sală de clasă (clasă)
elev
cretă
rechizite
ghiozdan
creion
caiet

școală / cancelarie
dascăl / dăscăliță
învățământ gimnazial
catedră
colegi de clasă
materiale didactice
orar
penar
radieră
carte

director de școală
profesor / profesoară
învățământ liceal
bănci
tablă
manuale
materii
stilou
riglă

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Sistemul educațional românesc trece prin numeroase schimbări în acest moment. Orientată până acum spre profesor, în acest moment educația este gândită ca având în centru elevul sau studentul.

În România, anul școlar începe în 15 septembrie și se termină în 15 iunie. Educația este organizată în funcție de vârsta copilului. Copiii cu vârste între 2 și 6 ani merg la *grădiniță*. Persoana care se ocupă de educația copiilor în grădiniță este *educatoarea*. Apoi, până la 10 ani, urmează *școala primară*. Copiii se numesc *elevi*. Persoana care se ocupă de educația elevilor este *învățătorul* sau *învățătoarea*. Majoritatea cadrelor didactice din școala primară sunt învățătoare. Timp de patru ani, *învățătoarea* predă toate materiile, unei clase formate din 15 până la 30 de elevi. Lecțiile se țin în limba română. Ele au caracter interactiv. Învățătoarea predă elevilor anumite cunoștințe, în cadrul unor *materii*. Materiile respective sunt limba și literatura română, matematică, educație civică, științele naturii, istorie, geografie, desen, educație fizică. Elevii, la rândul lor, au de făcut *teme pentru acasă*. Ei trebuie să lucreze și singuri pentru a afla informații pentru școală. Copiii de azi sunt încurajați să formuleze întrebări și să interacționeze cu colegii lor.

1. Cum este organizat învățământul primar pentru copiii din regiunea / țara de proveniență? Există asemănări sau deosebiri față de România?

2. Ce anume vi se pare bine în ceea ce privește învățământul din regiunea / țara de proveniență și ar trebui, poate, aplicat și în România?

3. Ce tipuri de relații care se stabilesc între învățător / profesor și elev în regiunea / țara de proveniență? Sunt relații prietenești sau bazate pe autoritatea absolută a profesorului?

Exerciții:

Expresii și locuțiuni cu verbul *a învăța*:

a învăța pe cineva – a sfătui, a susține cu sfaturi
a (se) învăța minte – a (se) pedepsi
a-i fi cuiva învățătură (de minte) – a-i servi drept sfat

Expresii și locuțiuni cu substantivul *carte*:

om cu carte – om învățat
a ști carte – a fi învățat, a fi erudit
a se pune pe carte – a se apuca serios de învățătură
a se pune cu burta pe carte – a se apuca serios de învățătură
ca la carte – bine, corect
a-și juca ultima carte – a face o ultimă încercare pentru a atinge un scop
a da cărțile pe față – a-și arăta adevăratele gânduri sau planuri

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Carte	persoană care conduce o școală
Școală	unitate organizatorică de bază în sistemul învățământului
Învățătoare	scriere cu un anumit subiect, tipărită și legată
Elev	persoană care predă cunoștințe și face educația elevilor
Clasă	cărți care cuprind noțiunile de bază ale unei științe
Manuale	persoană care învață într-o școală sau care este instruită de cineva
Director	instituție de învățământ public, unde se predau elementele de bază ale principalelor discipline

2. Completați textul următor, utilizând cuvintele din chenar:

școală	învățătoare	colegi	clasă	elev
	manuale	materii	teme	

Abdul are vecini foarte simpatici. Micuțul Dan, care e vecin de bloc, are 7 ani. Din toamnă, el este _____. Tatăl lui, Marius, îl duce dimineața la _____. Abdul este interesat de școala românească, așa că întreabă

mereu ce mai face Dan. El are o _____ foarte pricepută. Doamna are mare răbdare cu copiii, deși câteodată îi mai ceartă. În _____ lui Dan sunt 20 de _____. Fiecare elev primește la începutul anului școlar _____, din care va învăța la diferite _____. La finalul fiecărei ore, elevul primește _____.

3. Spuneți care dintre următoarele afirmații este adevărată și care este falsă (A/F):

- a. Dan nu este vecin cu Abdul.
- b. Dan are 7 ani.
- c. Abdul nu este interesat de ce face Dan.
- d. Învățătoarea este pricepută.
- e. Elevii primesc manuale la sfârșitul anului școlar.
- f. Elevii nu învață din manuale.
- g. La finalul unei zile de școală, elevii au de pregătit teme.
- h. Clasele au câte 25 de elevi.

4. Imaginați o situație în care trebuie să vă înscrieți copilul la o școală românească. Cum procedați?

Utilizați următoarele expresii:

(Pentru a obține informații)

Puteți, vă rog, să-mi spuneți ce anume...?

Fiți amabil/ă, care sunt actele de care...?

Ați putea să-mi spuneți...?

(Pentru a clarifica informațiile)

Îmi cer scuze, dar nu îmi este clar...

Ați putea detalia...?

Cum anume trebuie să

5. Alegeți care dintre următoarele acțiuni sunt specifice bărbaților și care femeilor. Pentru început, discutați despre regiunea / țara de proveniență. Apoi, discutați situația din România.

- a. au grijă de copii
- b. îi duc și îi aduc pe copii la și de la școală

- c. sunt profesori buni
 - d. se pricep să educe copiii
 - e. au răbdare cu cei mici
 - f. ajută copiii să își facă lecțiile
 - g. le citesc celor mici povești
6. **Care dintre părinți ar trebui să se ocupe de educația copiilor? Credeți că educația se face acasă sau la școală? Argumentați-vă părerea.**
7. **Răspundeți la următoarele întrebări, alegând varianta care vi se pare potrivită:**

Sunteți la ședința cu părinții. Ce faceți?

- a. Discutați cu ceilalți părinți despre copiii lor.
- b. Vorbiți doar cu persoanele cunoscute.
- c. Nu discutați cu nimeni.

Copilul dumneavoastră a luat un calificativ mic la școală.

- a. Îl certați și apoi îl pedepsiți.
- b. Îl certați și îl rugați să învețe.
- c. Nu îi faceți nicio observație. Școala nu e foarte importantă.

Un coleg al copilului dumneavoastră l-a agresat pe acesta.

- a. Discutați cu învățătoarea, rugând-o să rezolve situația.
- b. Discutați cu părinții copilului.
- c. Vă faceți singur dreptate și îl certați pe coleg.

Lecția 2

Învățământ public, învățământ privat, învățământ confesional

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

preșcolar	preuniversitar	universitar
liceu	liceu confesional	laic
bacalaureat	examen	medie
taxe	acreditare	

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Învățământul românesc poate fi de *stat* sau *public*, *privat* și *confesional*. Învățământul de stat sau public este gratuit pentru toți cetățenii statului român. El este organizat pe trei niveluri: *preșcolar*, *preuniversitar* și *universitar*. Vârsta de începere a școlii este de 6 ani. Statul este cel care asigură costurile pe întreaga perioadă de școlarizare. Elevii învață după manuale recunoscute de Ministerul Educației.

La finalul clasei a XII-a elevii susțin un examen de bacalaureat. Acest examen este extrem de important. Unii elevi urmează apoi o facultate, continuându-și studiile. Alții încep să lucreze. Facultățile de stat oferă studenților opțiunile fără taxă, pentru cei care au medii mari de admitere. Cei care au medii mai mici pot urma o facultate de stat plătind taxe.

De câțiva ani în România s-au înființat licee și universități particulare. În cazul școlilor particulare, părinții sunt cei care achită taxele. La universitățile particulare studenții care lucrează își pot plăti taxele. Pentru ca un liceu sau o universitate particulară să fie recunoscute de statul român, trebuie să fie *acreditate*. Școlile particulare respectă și ele programa ministerului.

Învățământul românesc este *laic*, *fără să fie antireligios*. Elevii învață noțiuni de religie ortodoxă, catolică, protestantă sau neoprotestantă, în funcție de religia fiecărui copil.

1. Cum este organizat învățământul de stat în regiunea / țara de unde proveniți?
2. Există învățământ privat? Ce înseamnă acest tip de învățământ?

3. Care tip de învățământ este mai prestigios: cel de stat sau cel particular? Discutați.

Exerciții:

1. Potrivește cuvintele cu înțelesurile lor:

Școală	care e în legătură cu o religie
Universitate	sumă de bani care se percepe în urma unui serviciu
Privat	fără a urma cursurile unei școli de stat
Taxă	instituție de învățământ public unde se predau elementele de bază ale unei discipline
Laic	instituție de învățământ superior care are mai multe facultăți și secții
Confesional	care este în afara religiei

2. Citiți textul de mai jos, apoi răspundeți la întrebări:

Luli locuiește de 8 ani în România, împreună cu soțul ei, Lei. Fetița lor trebuie să meargă la școală. Luli merge la școala generală numărul 22 din zona Bălcescu. O caută pe doamna directoare. De la dumneaei află care sunt condițiile pentru ca fetița ei să urmeze școala aceasta.

Lei a aflat de la un coleg de serviciu, Abdul, că fetița lor ar putea merge la o școală privată. Există și această posibilitate în România. Învățământul privat nu este considerat atât de prestigios. Taxele sunt mai ridicate.

Învățământul de stat îi asigură copilului o continuitate. Fetița poate urma gimnaziul, liceul și apoi o facultate în cadrul aceluiasi sistem. Totuși, școala privată pe care a vizitat-o Lei i-a plăcut foarte mult. Școala are mijloace moderne de predare. Profesorii au răbdare cu elevii și le acordă foarte mult din timpul lor. Ce vor face Luli și Lei? S-au gândit că le-ar plăcea ca fetița lor să învețe câteva lucruri și despre budism. Amândoi sunt budiști practicanți și ar vrea ca fetița să învețe aceste lucruri la școală. Din păcate, atât școlile de stat cât și cele particulare au doar ore de religie creștină. Copiii nu învață foarte multe lucruri despre religiile lumii. Există

câteva licee particulare neoprotestante. Luli încearcă să afle care sunt condițiile de înscriere și la acele școli.

- a. De la cine află Luli cum își poate înscrie copilul la școală?
 - b. La ce fel de școală vrea Luli să își înscrie fetița?
 - c. La ce școală vrea să își înscrie Lei fetița?
 - d. Ce condiții oferă o școală de stat? Dar una particulară?
 - e. Ce tipuri de școli există în România?
3. **Spuneți care dintre afirmațiile de mai jos este adevărată și care este falsă (A/F):**

Luli dorește să își înscrie fetița la o școală particulară.

Lei vrea să își înscrie fetița la o școală particulară.

Școlile de stat sunt mai sigure decât cele particulare.

Învățământul particular asigură mijloace moderne de predare.

Fetița ar dori să frecventeze o școală publică.

Școlile din România sunt exclusiv private.

Pentru a-și înscrie fetița la școală Luli are nevoie de informații.

4. **Completează textul de mai jos, utilizând cuvintele din chenar:**

înscrie	acte	taxă	limba
școală	publică		confesional

Se apropie toamna. Luli a hotărât să își _____ copilul la o școală românească. Fetița va învăța _____ română și se va integra mai bine. Pentru înscriere are nevoie de _____ care să ateste cetățenia fetiței. Nu trebuie să plătească _____ de înscriere.

Se va duce la o _____. A hotărât cu Lei ca fetița lor să nu urmeze învățământul _____. Oricum există doar câteva școli dintr-acestea.

5. **Discuțați următoarele afirmații. Argumentați-vă părerea:**

Învățământul de stat este mai sigur în România decât în regiunea / țara dumneavoastră de proveniență.

Învățământul privat este garantat de statul român. Profesorii din acest tip de învățământ trebuie să urmeze hotărârile Ministerului Educației.

Învățământul românesc prevede existența școlilor confesionale creștine.

6. Alegeți continuarea potrivită pentru fiecare afirmație:

Luli vrea să o înscrie pe fetița ei la o școală românească.

- se interesează la școala de cartier care sunt actele necesare pentru înscriere;
- vorbește cu vecinele de bloc să afle informații despre actele necesare;
- discută problema cu soțul ei care știe cel mai bine ce trebuie să facă.

Când ajunge la școala românească, Luli vorbește cu:

- domnul pe care îl întâlnește la poartă;
- cu o profesoară din școală;
- cu secretara școlii.

Lei dorește să își ajute soția, astfel că se interesează care este cea mai bună învățătoare din școală.

- discută cu colegii de la serviciu și insistă ca fetița să fie mutată în clasa în care dorește el;
- acceptă învățătoarea la care este distribuită fetița, fără a dori să o mute;
- merge la școală și se ceartă cu directoarea pentru că dorește ca fetița lui să fie mutată la altă învățătoare.

La începutul anului școlar Luli merge la școală cu fetița ei.

- ea îi duce învățătoarei un buchet de flori;
- nu îi duce învățătoarei nimic;
- se prezintă învățătoarei și discută despre faptul că ea și soțul ei sunt imigranți.

Fetița lui Luli are o notă mică la matematică.

- Luli o ceartă pe micuță și încearcă să afle ce s-a întâmplat;
- Luli se ceartă cu învățătoarea care i-a dat notă mică fetiței și apoi încearcă să afle ce s-a întâmplat;
- Luli nu este interesată de acest aspect.

Lecția 3

La universitate – Cursurile de limba română pentru străini

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

universitate	facultate	profesor	conferențiar
lector	asistent	preparator	licență
masterat	studii doctorale	diplomă	admitere
dosar	medie	curs	seminar
orar	amfiteatru	laborator	sală de curs
biblioteca	sală de lectură	taxe	bursă
rector	rectorat	decan	decanat
prodecan	secretariat	relații internaționale	burse Erasmus
cazare	cămin	complex studentesc	fast-food

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Învățământul universitar românesc se organizează pe trei cicluri de studii: *licență* (3 ani), *masterat* (2 ani), *studii doctorale* (3 ani). Pentru nivelul licență, cei care doresc să se înscrie aici trebuie să fie absolvenți de liceu cu bacalaureat. Media de absolvire a bacalaureatului trebuie să fie minim 5 pentru ca ei să devină studenți. În România admiterea la facultate se face pe baza unui *dosar*. Mediile care se iau în calcul sunt, de obicei, media de bacalaureat și media specialității la care vrea să se înscrie viitorul student. Totuși, trebuie să vă informați înainte, pentru că acest calcul diferă de la o facultate la alta. Există universități de stat, în marile centre universitare românești: București, Iași, Cluj, Timișoara, dar și la Sibiu sau Brașov.

În cursul celor 3 ani, studenții participă săptămânal la cursuri și seminare. Cursurile au aspect teoretic și sunt ținute de *lectori*, *conferențieri* sau *profesori*. Seminarele sunt practice, iar cei care se ocupă de ele sunt *asistenții*.

După ce absolvă cei 3 ani de *licență*, fiecare persoană se poate angaja în domeniul în care este licențiat sau în alt domeniu, dacă are abilitățile necesare. Pentru cei care doresc o aprofundare a studiilor, există

posibilitatea de a se înscrie la masterat sau doctorat, unde se vor specializa într-un anumit domeniu.

1. Cum este organizat sistemul superior de învățământ în regiunea/ țara de proveniență?
2. Cine poate urma acest sistem de învățământ? Care sunt avantajele / dezavantajele unei diplome de învățământ superior?

Exerciții:

1. Care credeți că sunt sensurile acestor expresii:

A fi învățatură de minte

A-i fi cuiva spre învățatură

A fi la învățatură

2. Potrivește cuvintele cu înțelesurile lor:

Curs	totalitatea cuvintelor unei limbi
Universitate	formă de activitate didactică în cadrul învățământului superior în cadrul căreia studenții fixează cunoștințele predate la curs
Profesor	titlu obținut la încheierea studiilor superioare
Vocabular	expunere, predare a unei materii sub forma unei prelegeri
Seminar	sală de curs cu locurile așezate în plan înclinat
Licență	instituție de învățământ superior cu mai multe facultăți
Amfiteatru	persoană cu pregătire de specialitate într-un anumit domeniu

3. Citiți textul și apoi răspundeți la întrebări:

Abdul a venit recent în România pentru studii universitare. La început i-a fost greu. Nu cunoștea multă lume. A încercat să învețe limba română. Întâi a fost atent în jur. A imitat ce auzea. Dar nu făcea progrese prea mari. Apoi a încercat să învețe românește de la vecinii de bloc. Apoi de la colegii de facultate.

În cele din urmă s-a înscris la cursurile de la Universitatea de Vest din Timișoara. A urmat cursurile timp de un an. A învățat sunetele limbii române. Avea probleme mai ales cu *p* și *b*. Apoi a înțeles structurile gramaticale ale românei. Aici profesorii l-au ajutat să înțeleagă nu doar limba ci și cultura noii țări.

- a. Cu ce scop a venit Abdul în România?
- b. Cum a învățat la început limba română?
- c. În ce loc a găsit ajutor profesional pentru a învăța limba română?
- d. Care erau principalele dificultăți în învățarea românei?
- e. Ce anume a mai învățat în afară de limba țării sale de adopție?

Răspundeți acum la aceleași întrebări, raportându-vă la experiența personală.

4. Marcați prin *Adevărat / Fals / Nu se menționează în text* propozițiile de mai jos:

Abdul a venit în România pentru studii de medicină.

Abdul a învățat limba română de la o vecină.

El a hotărât că nu e nevoie de ajutor specializat.

La Universitate se predau cursuri de limba română studenților străini.

Pentru Abdul cele mai dificile sunete în română au fost *a* și *e*.

Abdul participă la cursuri și seminare de limba română.

Profesorii l-au ajutat să învețe și limba engleză.

5. Care dintre alternativele de mai jos este imposibilă din punct de vedere al realității din România:

Abdul nu poate urma cursuri la o universitate românească.

Cursurile au loc în amfiteatre și sunt ținute de profesori.

Doar bărbații pot fi profesori universitari în România.

La cursuri participă studenți și studente.

Abdul nu poate învăța limba română de la o profesoară.

Facultatea oferă cursuri de limba română, dar și de cultură și civilizație românească.

6. Completează textul cu cuvintele din chenar:

facultate	seminar	profesoara
colegi	studenți	sala

Azi Abdul participă la primul _____ de limba română. El s-a înscris la cursurile de la _____. A ajuns în _____ de seminar. Locul este plin cu _____. Peste câteva minute, în clasă intră _____ de limba română. Este foarte tânără. Ea și Abdul ar putea fi _____.

Lecția 4

Echivalarea studiilor

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

departament de relații internaționale	mobilități	foaia matricolă
act	diplomă	examen
credite	transfer	grilă de evaluare
notă	materii	evaluare

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Odată cu intrarea României în Uniunea Europeană, mobilitățile studentești s-au intensificat. Studenții români pleacă la studii în mari universități din Europa și Statele Unite. În același timp, studenți din universități europene vin să studieze în România. Pentru ca la finalul ciclului de licență să nu existe probleme și pentru că statele UE au forme diferite de evaluare, sistemul Bologna prevede un sistem de credite transferabile, ECTS prin care studiile se pot echivala. Astfel, nu mai este necesar ca un student venit din afara României să susțină examenele specializării pe care o urma în țara de proveniență. Ajuns în România, studentul trebuie să prezinte în primul rând *foaia matricolă*. Această foaie conține toate materiile studiate în facultate până în momentul transferului precum și notele obținute la materiile respective.

Fiecare universitate și fiecare facultate au o grilă de echivalare pentru certificatele de limbă străină, cum ar fi Cambridge, DELE sau DALF. De asemenea, facultățile au și o grilă de echivalare a calificativelor sau notelor obținute de student în instituția din care se transferă. În România notarea de face de la 1 la 10, 1 fiind nota minimă, iar 10 nota maximă. Nota 5 este nota de promovare a unui examen.

1. Puteți să vă echivalați studiile urmate în străinătate în regiunea / țara de unde proveniți? Cum se poate face acest lucru?
2. Considerați că echivalarea studiilor este un avantaj sau un dezavantaj pentru studentul implicat? Comentați acest lucru.

Exerciții:

1. Potrivește cuvintele cu înțelesurile lor:

A echivala	document care atestă materiile studiate și notele obținute de către un student în timpul unui ciclu de studiu
Studii	a nu reuși la un examen
Foaie matricolă	muncă intelectuală susținută în vederea obținerii de cunoștințe
Acte	apreciere a rezultatelor la învățătură prin intermediul unor cifre
Diplomă	sistem de notare a sârguinței și conduitei unui elev
A pica un examen	a face ca ceva să aibă aceeași valoare cu altceva sau altcineva
Calificativ	act oficial care atestă pregătirea profesională a unei persoane, un anumit titlu
Notă	document emis de o autoritate prin care se arată un fapt, o obligație, identitatea cuiva

2. **Imaginați un dialog în care doriți să aflați dacă studiile dumneavoastră pot fi echivalate sau nu la Universitatea de Vest din Timișoara.**

3. **Care dintre afirmațiile următoare este adevărată și care este falsă (A/F):**

În România sistemul de notare începe de la nota 1.

În România studenții se pot transfera de la o facultate la alta.

Studenții din alte țări pot veni în România la studii.

În România studentul are nevoie de o foaie matricolă pentru a se transfera la o altă facultate.

4. **Completați textul de mai jos, utilizând cuvintele din chenar:**

credite	transfer	sistemul	matricolă
diplomă	promova	secretariatul	actele

Maysa a venit în România cu bursă Erasmus. În primele zile s-a dus la _____ facultății pentru care a aplicat. Trebuie să vadă care sunt _____ de care are nevoie. Trebuie să aducă o foaie _____ de la universitatea ei. Apoi are nevoie de _____ de bacalaureat. _____ de credite transferabile este același în toată Europa, dar diferă pentru țările din afara ei. Are nevoie de 30 de _____ pentru _____. A aflat că pentru a _____ anul trebuie să primească minim nota 5.

5. **Discutați următoarele situații, oferind soluții:**

a. Maysa s-a transferat la Facultatea de Litere din Timișoara. În primele zile, discută cu:

1. colegii;
2. profesorii;
3. secretara care îi poate oferi informații;
4. gazda ei;
5. alt răspuns _____

b. Studenta are nevoie de câteva acte, despre care nu știa că îi trebuie.

1. le aduce cu mari eforturi de acasă;
2. reclamă proasta organizare a facultății care nu a informat-o;
3. nu aduce actele și se întoarce acasă.

c. În România, nota minimă pentru a promova un examen este 5. În țara Maysei, este nota maximă. Maysa primește această notă. Cum va reacționa:

1. se va bucura, gândindu-se că va avea trecută această notă pe foaia matricolă;
2. realizează că prin echivalare, va primi o notă mică și în țara ei;
3. nu o interesează notele, ci cunoștințele cu care rămâne după aceea;
4. alt răspuns.

Unitatea 7

Sănătatea

„La inima este-un leac, cetera și omul drag...”

(Folclor)

Lecția 1

Asigurări medicale, asigurări sociale

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

CNAS (Casa Națională de Asigurări Medicale)		asigurare / -i
sistem de asigurări	asigurări medicale	asigurări sociale
asigurator	asigurat	carnet de asigurări
sănătate	a elibera	servicii medicale
urgență	medico – chirurgical	boală
diagnostic	anamneză	alergie
medic	medic de familie	medic primar

medic specialist	spital	urgente
ambulatoriu	a interna	internat
infirmieră	asistentă	

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Sistemul de asigurări medicale din România a fost reglementat în anul 2006. Statul român garantează protejarea asiguraților „față de costurile serviciilor medicale în caz de boală sau accident”. Această garanție îi vizează pe toți cetățenii români care domiciliază în țară. De asemenea, statul garantează prin Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS) protecția asiguraților în „mod universal, echitabil și nediscriminatoriu”.

Prin carnetul sau prin cardul de asigurat, CNAS asigură toți cetățenii români cu domiciliul în țară, „cetățenii străini și apatrizii care au solicitat și au obținut prelungirea dreptului de ședere în România sau au domiciliul în România și fac dovada plății contribuției” la fondul de asigurări medicale.

Există situații speciale, în care CNAS asigură și persoanele care nu aduc contribuții bănești Casei. În acest caz, sunt asigurate următoarele categorii sociale: copiii cu vârsta până la 18 ani, cei cu vârsta cuprinsă între 18 și 26 de ani, dacă încă sunt elevi, ucenici sau studenți și nu au venituri din muncă, dar și tinerii cu vârsta peste 26 de ani care provin din sisteme de protecție a copilului și nu au venituri.

Persoanele care sunt persecutate din motive politice sunt acoperite de aceeași asigurare; persoanele care au un handicap și nu realizează venituri din muncă intră în aceeași categorie.

Trebuie reținut faptul că asigurarea de sănătate e *facultativă* pentru cetățenii străini și apatrizii care se află *temporar* în România.

Asigurații au **obligații și drepturi** în relația lor cu asiguratorul. În categoria **obligațiilor** intră faptul că trebuie să se înscrie pe lista unui medic de familie, să păstreze legătura cu acesta și să îl anunțe când starea de sănătate se înrăutățește, să respecte tratamentele care i se prescriu și să se prezinte la controale.

Din categoria drepturilor, enumerăm câteva:

Dreptul la un pachet de bază de servicii medicale;

Dreptul de a beneficia de acest pachet de bază în caz de boală sau accident, din prima până în ultima zi de îmbolnăvire sau accident și până la vindecare;

Dreptul de a-și alege singuri furnizorii de servicii medicale;
Dreptul de a-și schimba medicul de familie la 6 luni de la înscrierea pe listele acestuia;
Dreptul de a beneficia de servicii medicale de urgență;
Dreptul la confidențialitatea tratamentului.

1. Cum se poate încheia o asigurare de sănătate în regiunea / țara de unde proveniți?
2. Care sunt drepturile și care sunt obligațiile asiguratului, respectiv asiguratorului în regiunea / țara de unde veniți?

Exerciții:

Expresii:

Sănătate! Să fii sănătos! Să ne vedem sănătoși! – forme de salut
La mulți ani cu sănătate! – urare la Anul Nou, la mese festive sau de aniversare
Sănătate, că-i mai bună decât toate! – urare
A ridica paharul / a bea în sănătatea cuiva – a ura cuiva sănătate
Însănătoșire grabnică! – urare pentru cei bolnavi
Boală lungă – moarte sigură! – se spune atunci când ceva e atât de greu de reparat, de menținut în funcțiune, încât i se prevede sfârșitul
Bolnav la cap! – nebun, cineva care se poartă irațional
A băga pe cineva în boală / boale – a enerva pe cineva
A avea boală pe cineva – a invidia, a detesta pe cineva
Boala copiilor – epilepsie
Ori la bal, ori la spital! – a-și risca sănătatea pentru distracții
A da cuiva dureri de cap – a face cuiva probleme
A-l durea inima – a i se face milă
A-și pierde sănătatea – a se îmbolnăvi
A nu avea leac/ a fi fără leac – a fi incorijibil, a nu putea fi salvat
A găsi leacul cuiva – a găsi soluția pentru corectarea unui comportament greșit

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Asigurat	stare a unui organism la care funcționarea tuturor organelor se face în mod normal și regulat
Carnet de asigurări	ramură a medicinei care tratează bolile cu ajutorul operațiilor.
Sănătate	modificare organică sau funcțională a echilibrului normal al organismului; proces patologic care afectează organismul; maladie, afecțiune, beteșug
A elibera	document prin care se atestă statutul de asigurat
Urgență	a preda anumite bunuri în urma achitării unei facturi
Chirurgie	totalitatea datelor pe care medicul le capătă interogând bolnavul cu privire la apariția și evoluția bolii de care suferă, la antecedentele ei etc.
Boală	reacție de hipersensibilitate a organismului inițiată prin mecanisme imunologice
Diagnostic	grabă în a rezolva ceva care nu suferă amânare; însușirea, caracterul a ceea ce este urgent
Anamneză	persoană care profesează medicina pe baza unor studii superioare de specialitate; specialist în medicină
Alergie	persoană fizică sau juridică care a încheiat un contract de asigurare
Medic	determinarea precisă a bolii de care suferă cineva, pe baza datelor clinice și a examenelor de laborator; diagnoză

2. Completați tabelul, marcând cu un X zonele pe care le credeți potrivite:

De exemplu: pentru Spitalul Clinic programarea este necesară; costurile sunt scăzute.

Tipul de serviciu oferit	Programare necesară	Programare recomandată	Costuri scăzute	Costuri ridicate
Spital Clinic Municipal / Județean	X		X	
Urgență				

Cabinet privat				
Clinică privată				
Cabinet stomatologic public				
Cabinet stomatologic privat				

Discutați și comentați cu ceilalți colegi alegerile făcute.

3. Completați textul următor, utilizând cuvintele din chenar:

medicul de familie	medic specialist	îmbolnăvesc
Casei Naționale de Asigurări de Sănătate	asigurările medicale	internat asigurare
		asigurarea medicală

După ce s-a angajat, Abdul a început să plătească taxe și impozite statului român. Între aceste taxe, intră și cea de _____. Banii din salariu intră în contul _____ de _____ de _____.

În cazul în care Abdul sau prietenii lui Luli ori Lei se _____, tratamentul e suportat prin această _____. Dacă se simte rău, ar trebui să meargă la _____. Apoi, acesta îl va trimite la un _____. Dacă e nevoie, Abdul va fi _____. Cheltuielile internării sunt suportate de _____.

4. Imaginați următoarele situații:

1. ați căzut pe trepte
2. copilul dumneavoastră are febră
3. v-ați tăiat în timp ce pregăteți mâncarea
4. o roșeață suspectă v-a apărut pe corp

Cum reacționați? Vă duceți la medic, și dacă da, la ce tip de îngrijire medicală apelați? Alegeți dintre următoarele locuri și discutați alegerile dumneavoastră:

*Spitalul Județean / Municipal
Urgențe (Apelez 112)*

*Cabinetul doctorului X (un medic pe care îl cunoașteți)
Stau acasă și mă îngrijesc singur /-ă; am grijă de copilul meu singur /-ă*

5. Discutați următoarele situații de viață:

a. Vă aflați într-un spital din orașul în care locuiți în acest moment. Așteptați să vă vină rândul pentru a intra în cabinetul medicului, pentru consult. Toată lumea intră înaintea dumneavoastră, chiar dacă pacienții au ajuns mai târziu decât dumneavoastră. Cum reacționați? Ce credeți că ar trebui să faceți?

b. Medicul vă primește în cele din urmă, dar refuză să vă consulte. Cum reacționați? Încercați să faceți o reclamație directorului de spital? Discutați direct cu medicul?

c. Sunteți la finalul consultației. Ați auzit că în România, uneori, oamenii oferă bani medicilor, în semn de recunoștință. Încercați să faceți același lucru, dar medicul se simte extrem de jignit. Cum reacționați pentru a-l / a o liniști?

Lecția 2

Relațiile medic – pacient

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

a se simți rău	a se îmbolnăvi	boală	bolnav
a se răni	rană	a naște	gravidă
însărcinată	accident	durere	leșin
răceală	viroză	gripă	guturai
tuse	febră	erupție	rană
fractură	infecție	intoxicație	a sângera
a vomita	diagnostic	consultație medicală	pacient

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Medicul de familie este persoana care acordă asistență medicală personală, primară și continuă individului și familiei acestuia. Când există probleme de sănătate, bolnavul se adresează medicului de familie. În

România, toate persoanele care au asigurare medicală (fie prin CNAS, fie prin alte forme de asigurare) se află pe lista unui medic de familie. Persoanele care sunt asigurate și care au diferite afecțiuni ce nu pot fi tratate de medicul de familie, la nivel primar, sunt îndrumate de acesta, prin *trimitere medicală*, către un medic specialist. Aici pacientului i se face alt consult și i se pune diagnosticul. Apoi medicul specialist prescrie tratamentul.

Trebuie reținut faptul că medicul de familie prescrie rețete, dar eliberează și adeverințe ce vor folosi pentru înscrierea la diferite cursuri sau examene. În perioada înscrierilor, se specifică dacă este nevoie sau nu de acest fel de adeverințe din partea medicului de familie. Tot medicul de familie eliberează certificate prenuptiale sau de deces.

În cazul în care copiii au nevoie de scutire medicală pentru școală, deoarece au absentat pe perioada cât au fost bolnavi, trebuie să vă adresați tot medicului de familie. Dacă adulții au nevoie de același tip de scutire medicală (sau concediu de boală) ei se vor adresa tot medicului de familie.

Medicul de familie este cel care face vaccinuri; tot el eliberează rețete pentru ca pacientul să poată cumpăra medicamentele de la farmacie. Pentru eliberarea acestor rețete unii medici solicită o taxă minimală, alții nu. De regulă, medicul de familie are și un cabinet unde face consultațiile, dar merge și pe teren, pentru a-i vizita pe bolnavii care se află printre pacienții lui / ei.

1. Există acest fel de medici în regiunea / țara de unde proveniți? Care sunt atribuțiile acestuia?
2. Discutați asemănările și deosebirile dintre felul în care medicul de familie îngrijește pacientul și felul în care echivalentul său din regiunea / țara de unde proveniți îngrijește pacientul.

Exerciții:

1. **Asociați cuvintele din coloana din stânga cu definițiile corespunzătoare din dreapta:**

Boală	(medic) specializat în dentistică; stomatolog
Medic	scoatere a unui dinte, a unei măsele

Dentist	preparat farmaceutic sau alimentar de forma unei tablete sau a unei bomboane mici, rotunde
Programare	persoană care profesază medicina pe baza unor studii superioare de specialitate
Cabinet	îngrijire medicală; ansamblu de mijloace igienice, dietetice, medicamentoase, balneare, climaterice etc. cu care se tratează o boală
Carie	proces patologic care afectează organismul; maladie, afecțiune, beteșug
Extracție	birou (într-o întreprindere sau instituție) unde lucrează cineva
Tratament	leziune de natură microbiană sau chimică a dinților, a oaselor și care, prin evoluție, formează o cavitate
Pastilă	a organiza o activitate potrivit unui program; a fixa, a stabili un program conform căruia urmează să se desfășoare o activitate; a cuprinde pe cineva sau ceva într-un program de activitate

2. Selectați din lista de mai jos, acele boli sau afecțiuni care au nevoie de îngrijire medicală și cele care au nevoie de spitalizare:

migrenă	apendicită	durere de măsea
epilepsie	fractură	urcior
gripă	spondiloză	tahicardie
tăietură la deget	metastază	HIV
alergii alimentare	amigdalită	insomnie

3. Citiți textul și completați-l, utilizând cuvintele din chenar:

durere	analgizice	control	programare
cabinetul	insuportabilă	tratamentul	urgență
programare	dentistul	pastile	medicamente.

S-a făcut dimineață. Abdul nu mai rezistă. Toată noaptea l-a chinuit o _____ de măsea. S-a hotărât să se ducă la _____ stomatologic de la el din zonă. Nu are _____. Speră ca _____

să îl primească oricum. Durerea este _____. A luat câteva _____ . Niciuna dintre _____ nu și-a făcut efectul, însă.

Ajuns la cabinet, Abdul descoperă cu uimire că pe firmă scrie: Cabinet stomatologic Dr. Hassad. Dentistul e conațional? se întreabă Abdul. Intră în cabinet și spune: *Sabaho al khair!*. *Sabah al nour!*, i se răspunde de către dentist.

Medicul e de ani buni în România. Este absolvent al unei facultăți de medicină din România. S-a căsătorit aici și apoi și-a deschis cabinetul. Are clienți nu doar arabi, ci și foarte mulți români, sârbi sau germani. Timișoara este un oraș multicultural.

După ce îi aplică _____, medicul îi prescrie și _____. Abdul va reveni pentru un _____. Trebuie să își facă _____. Acum a fost o _____.

4. Imaginați o situație în care sunteți la un consult medical.

Cum reacționează medicul, cum reacționează pacientul?

Pacientul se adresează direct medicului?

Ce anume face medicul? Cum i se adresează pacientului? Dacă este pacientă, vorbește direct cu ea, sau vorbește cu soțul ei?

Ce face / întreabă / descrie medicul?

Ce se întâmplă mai departe? Ce fel de tratament primește pacientul?

Se va întoarce pacientul la medic?

Utilizați expresiile de mai jos:

Pacient:

Bună ziua, domnule doctor / doamnă doctor.

Am venit la dumneavoastră pentru că

Mi-e rău / am senzație de vomă / vertij / amețală / nu văd bine...

Mă doare / ustură / mănâncă gâtul / stomacul / capul / piciorul etc.

Durerea e intensă / ascuțită / difuză / localizată / pulsatilă / zvâcnitoare.

Cum să iau medicamentele? Înainte sau după mâncare / masă?

Medic

Bună ziua! Care e problema? Ce anume vă deranjează?

Unde simțiți durerea?

Ce fel de durere e?

Care e senzația pe care o aveți?

Vă rog să vă întindeți pe pat.

Vă rog să vă dați jos hainele / să vă dezbrăcați până la brâu.

Inspirați – expirați!

Trageți aer adânc în piept!

Aici doare?

Ați mai avut astfel de simptome?

Cineva din familie a avut această boală?

Simptomele indică _____. Luați acest medicament de două ori pe zi / o dată la 8 ore.

Trebuie să vă faceți câteva analize. Apoi vedem exact ce aveți.

5. Citiți următoarele texte care prezintă diverse situații medicale.

Răspundeți la următoarele întrebări:

- a. Cum au reacționat pacienții?
- b. Cum au reacționat medicii?
- c. Ce ar fi trebui să facă fiecare dintre ei?

Pacientul X, care este în vârstă, ajunge cu ambulanța la Urgențe. Nimeni nu are timp de el, deși starea este foarte proastă. În cele din urmă vine un medic. Îl consultă pe bătrân. Bătrânul îi spune că are dureri de stomac de o lună de zile. Medicul se enervează pentru că bătrânul nu s-a dus la doctor până atunci. Țipă la bătrân și îl ceartă. Apoi îi prescrie medicamente. Îl întreabă dacă este asigurat. Bătrânul nu știe ce să răspundă. Medicul se enervează și mai tare și pleacă. Bătrânul rămâne singur.

Pacienta Y are 16 ani. Ea este însărcinată în luna a VIII-a și ajunge la Urgențe. Starea ei este foarte rea. Sângerează continuu. Refuză tratamentul pentru că părinții nu îi permit să meargă la doctor. Medicii încearcă să o trateze, dar ea opune rezistență. Îi cheamă părinții la spital, iar aceștia decid să o ia acasă. Toate femeile din neamul lor au născut acasă. Ele au fost ajutate de femeile bătrâne. Pacienta Y trebuie să părăsească spitalul. Medicii nu se mai opun. Pacienta moare după trei zile.

Pacientul Z are trei ani. Este din centrul de Plasament. Are o viroză puternică. Îngrijitoarele l-au tratat cu aspirină și ceai. Copilul are febră 40°C. Ajunge la urgențe în stare gravă. Medicii intervin imediat cu antibiotice. Copilul are pneumonie, din cauza condițiilor rele din cămin. Z își revine după trei săptămâni, dar se întoarce în căminul în care s-a îmbolnăvit.

**6. Discutați următoarele afirmații. Sunteți sau nu de acord cu ele?
Oferiți argumente pro sau contra:**

Medicul este o persoană în care trebuie să ai încredere deplină.

Cea mai dificilă profesie este aceea de medic.

Dacă ajungi la spital, te îmbolnăvești mai grav.

Lecția 3

Medicină alternativă – medicină tradițională

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

boală	bolnav	leac / leacuri	leacuri băbești
lecuire	a lecui	babă	descântec
descântătoare	vrăjitoare	șaman	ceai / ceaiuri
plante	medicinal /-e	PLAFAR	mușețel
tei	sunătoare	mentă	urzici
coada-șoricelului		mătasea porumbului	
trei-frați-pătați		romanița	
amuletă	magie	deochi	răceală
gripă	guturai	sedativ	calmant
a deochea	a vindeca	naturist	

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Medicina tradițională are în urmă o lungă istorie. Ea a fost mijlocul prin care oamenii reușeau să-și amelioreze boala sau să se însănătoșească într-o vreme în care descoperirile medicinei moderne nu existau încă. Și astăzi ea este o alternativă la modalitatea oficială de a trata bolile. Din cele mai diverse motive, oamenii preferă să nu meargă la medic. Starea economică precară, drumul prea lung până la spitalul apropiat, frica și neîncrederea față de medici sau o lungă tradiție de lecuit acasă, îi țin pe oameni departe de mediul medicinei oficiale.

Cel mai la îndemână mijloc de tratament este *ceaiul*. Ceaiul a fost și este considerat de români o băutură a bolnavilor. Doar în ultimii ani, el a devenit, mai ales în mediile intelectuale, prilej de socializare, modalitate de a schimba păreri despre ultimele cărți citite sau pur și simplu răsfăț al simțurilor. În mod tradițional, însă, ceaiul lecuiește. Bolile de inimă, durerile de orice fel, agitația nervoasă sau răul la stomac, toate se puteau sau se pot trata cu ceaiuri. Secretul este să știi care plantă este bună pentru care boală. Astfel, spre exemplu, ceaiul de sunătoare este bun pentru gastrită, teiul pentru stările de nervozitate, menta pentru indigestie, mușețelul este dezinfectant și eficient pentru stările gripale, cățina se utilizează pentru avitaminoză iar coada-șoricelului pentru bronșite.

Din categoria leacurilor băbești fac parte și *descântecele*. Ele sunt o parte mai puțin văzută și verificabilă direct. Sunt cuvinte sau versuri rostite de o persoană specializată, o femeie în vârstă numită *descântătoare* sau *vrăjitoare*, cuvinte prin care boala este alungată din corpul celui bolnav. Odată ieșită, ea este trimisă în locuri pe care nimeni nu le cunoaște sau nu le-a văzut vreodată. Unul dintre descântecele cele mai utilizate este cel ce se face în caz de *deochi*. Când frumusețea și sănătatea unei persoane declanșează o privire nepotrivită, invidioasă, care determină o stare de rău fizic, se spune că persoana respectivă a fost deochiată și trebuie descântată. Pentru a preveni deochiul, bebelușii poartă, de cele mai multe ori, o ață roșie legată de mânuța stângă. Aceasta îi protejează de deochi. Dacă o persoană știe că s-ar putea să deoache un copil, rostește când îl vede: „*Ptiu, ptiu, să nu-i fie de deochi*”

Exerciții:

Năravul din fire, n-are lecuire! – lucrurile cu care te-ai născut, pe care le-ai moștenit nu trec

Iarbă de leac – plantă care are efecte curative

Fără leac – care nu se poate vindeca

A umbla ca după iarba de leac – a căuta cu disperare

A da de leacul a ceva – a găsi soluția unei probleme

A găsi leacul cuiva – a găsi soluția pentru problemele cuiva

Leacuri băbești – medicamente fabricate în casă

A se îngriji de sănătate – a fi preocupat de sănătatea proprie

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Lecuire	băutură aromată și tonică preparată prin macerarea sau decoctia unor plante medicinale
Descântec	(medicament, tratament etc.) care calmează durerile; sedativ
Ceai	a scăpa sau a face pe cineva să scape de o boală, a (se) face sănătos
Plante	text magic (de obicei în versuri) care, fiind rostit (și însoțit de anumite gesturi), se crede că lecuiește de o anumită boală sau dezleagă un farmec
Tei	putere (magică) pe care superstițioșii o atribuie unor oameni, de a îmbolnăvi pe cei asupra cărora își fixează privirea (cu răutate, invidie etc.)
Mentă	(medicament) care produce o liniștire a stărilor de excitație psihică sau motorie, care calmează durerile; calmant
Deochi	a (se) îngriji, a (se) trata, a da sau a lua medicamente spre a (se) face sănătos
Sedativ	numele mai multor plante erbacee (medicinale) din familia labiatelor, cu frunze dințate și cu flori puternic mirositoare; izmă
Calmant	arbore cu frunze mari în formă de inimă, cu flori albe sau albe-gălbui, puternic parfumate, melifere, întrebuințate în farmacie
A vindeca	teorie care afirmă că numai forțele naturale pot vindeca
Naturist	nume generic dat organismelor vegetale, cu o organizare mai simplă decât a animalelor și care își extrag hrana prin rădăcini, caracterizându-se prin prezența clorofilei, prin faptul că membrana celulei este formată din celuloză și, în cazul speciilor superioare, prin alcătuirea corpului din rădăcină, tulpină și frunze

2. Spuneți care dintre următoarele afecțiuni credeți că poate fi tratată acasă, fără a apela la medic? Argumentați-vă opinia.

răceală	pneumonie	atac de cord
migrenă	dureri de stomac	criză de fiere
colici	stări de nervozitate	rană deschisă
apendicită	fractură de tibie	durere de măsea

3. Completați textul de mai jos, utilizând cuvintele din chenar:

Ieri a fost ziua de naștere a unui prieten. Colegii de la facultate au făcut o petrecere surpriză. S-a mâncat destul de mult.

rău	medicamente	dureri	ceai	coada șoricelului
medic	crize	salvare	stomac	sunătoare

Abdul s-a trezit noaptea. I s-a făcut _____. Nu știe ce _____ ar putea lua. A mai avut _____ de stomac sau _____ de fiere. Uneori lua medicamente prescrise de _____. Acum nu are nimic acasă. Nu vrea să sune la _____. Nu e atât de grav. I-a auzit pe colegii români că beau _____ atunci când suferă de afecțiuni minore. Și-ar face un ceai. Dar nu știe care ar fi potrivit pentru _____. A rugat un coleg de apartament să-l ajute. Cristi i-a recomandat _____ sau _____.

4. Discutați următoarele situații de viață:

- a. Abdul se simte foarte rău, din cauza unei posibile răceli. Ar trebui:
 - Să sune după Salvare;
 - Să meargă la medicul de familie;
 - Să bea ceaiuri;
 - Să aștepte să-i treacă de la sine.
- b. Fetița lui Luli, în vârstă de 6 ani, are stări febrile. Ce ar trebui să facă mama ei:
 - Să meargă cu fetița la medicul pediatru;
 - Să îi dea în fiecare dimineață câte o linguriță de miere și un ceai de tei cu lămâie;
 - Să cumpere de la farmacie medicamente recomandate de farmacistă, fără rețetă.
- c. Bunica lui Amal este foarte în vârstă. Ea are senzații de amețeală. Ce trebuie să facă familia ei?
 - Să facă multe ceaiuri și să o descânte;
 - Să meargă la medicul de familie;
 - Să cumpere creme / să facă în casă alifii;

Să nu facă nimic. Bunica e oricum foarte bătrână.

5. **Suferiți de o afecțiune (răceală / tuse / fiere leneșă / stări de nervozitate). Imaginați un dialog între dumneavoastră și una dintre vânzătoarele de la magazinul de ceaiuri și produse naturiste:**

Utilizați următoarele expresii:

Client:

Bună ziua! Ați putea să mă ajutați, vă rog?

Nu mă simt foarte bine / Am senzația de greață / Am probleme cu fierea / Am simptome de răceală / Am dureri de cap. Am luat medicație, dar nu îmi trece.

Ce îmi recomandați?

Aș dori să cumpăr

Ați putea să îmi dați un pachet de

Doresc un ceai de

Vă mulțumesc pentru ajutor!

Vânzătoare:

Bună ziua!

Cu ce vă pot ajuta?

Care sunt simptomele? Ce anume vă supără / vă doare?

Vă recomand să cumpărați un ceai de sunătoare / mușețel / tei / coada șoricelului.

Pentru răceală vă recomand miere.

Faceți o infuzie de tei / mușețel

Avem și ceai special pentru fiere, conceput după o rețetă... Vă recomand acest produs.

Cu plăcere!

6. **Exprimați-vă părerea în legătură cu următoarele afirmații:**

Medicul are autoritatea supremă, știe cel mai bine cum trebuie tratate bolile.

Cel care știe cum se păstrează sănătatea este vraciul sau șamanul.

Credința îi va ajuta pe oameni să se vindece, nu e nevoie de medicamente.

Unitatea 8

Banii și bugetul familiei

„Cucurigu, boieri mari! Dați punguța cu doi bani!”

(Ion Creangă, *Punguța cu doi bani*)

Lecția 1

Bugetul familiei. Cumpărăturile. Creditele bancare

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

ban, monedă, bancnotă, valută, numerar, rest, mărunțiș, bacșiș, card, bancomat, cont, bancă, credit, împrumut, rată, dobândă, salariu, venit, avere, moștenire, buget, cheltuială, întreținere, a plăti, a cumpăra, a achita, a economisi, a câștiga, factură, taxă, termen scadent, penalizare, bon, magazin, supermarket, prăvălie, piață, măcelărie, librărie, brutărie, OPC, Oficiul pentru Protecția Consumatorului, client, vânzător, reducere, ofertă, bonus, garanție

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Independența financiară și un venit care să asigure mai mult decât supraviețuirea de la o zi la alta sunt foarte importante pentru români. În familia de tip tradițional, care mai funcționează și astăzi, averea se transmite de la o generație la alta, părinții asigurând copiilor, după posibilități, o casă și strictul necesar mobilării acesteia în vederea înțemeierii unei familii proprii. În foarte multe cazuri, copiii locuiesc cu părinții pe tot parcursul vieții și moștenesc casa și averea acestora. Bugetul comun și contribuția comună la cheltuieli sunt forme de supraviețuire a familiei extinse. Astfel, părinții își susțin financiar copiii chiar când aceștia devin adulți, iar copiii preiau întreținerea părinților, când aceștia nu mai sunt capabili să se întrețină singuri.

Independența financiară este totuși un ideal al fiecărui individ, iar proiectele de viață includ în majoritatea cazurilor dobândirea unui loc de muncă sau a unei afaceri proprii avantajoase, care să permită acumularea unor sume de bani suficiente pentru a asigura financiar viitorul personal și al familiei pe termen lung. În acest scop, românii investesc în bunuri imobiliare (case, pământ), în educația personală sau a copiilor, economisesc banii în conturi bancare sau fonduri de pensii. Menținerea unui loc de

muncă sigur și a unui venit lunar constant este principala preocupare financiară a românilor.

1. Oferiți exemple de expresii asemănătoare din limba dumneavoastră maternă.

2. Ce proverbe legate de bani sau avere există în cultura dumneavoastră? Explicați semnificația lor.

Exerciții:

Expresii:

a da bani pe ceva – a cumpăra, a plăti pentru ceva

a nu face doi bani – a nu valora nimic, a nu avea nici o valoare

a fi plin de bani – a fi foarte bogat

a strânge bani la ciorap – a avea sau a face economii, a avea sau a strânge o sumă de bani; a fi zgârcit

bani albi pentru zile negre – economii, o sumă de bani păstrată pentru situațiile grele ce apar în viață

copil de bani gata – copil de oameni bogați care trăiește extravagant cu banii primiți sau moșteniți de la părinți

a rămâne fără niciun ban – a fi sărac, a da faliment

a fi sărac lipit pământului – a nu avea nici un ban

a arunca banii pe fereastră – a cheltui exagerat de mult, a fi risipitor, a achiziționa un produs necorespunzător din punct de vedere calitativ

a plăti în bani gheață/ a plăti în bani lichizi/ a plăti cu banii jos – a plăti pe loc, în numerar

bani de buzunar – bani destinați cheltuielilor mărunte, care intervin pe parcursul zilei

a fi scump la țărâțe și ieftin la făină – a face afaceri proaste

a fi zgârcit de-și mănâncă de sub unghie – a fi exagerat de zgârcit

Proverbe românești:

Banul face din om neom.

Banul e ochiul dracului.

Ban la ban trage.

Domnia și prostia se plătesc.
 Fă-ți iarna car și vara sanie.
 Lăcomia strică omenia.
 La omul sărac nici boii nu trag.
 Norocu-i după cum și-l face omul.
 Nu te întinde mai mult decât îți este plapuma.

1. Discutați următoarea situație legată de bugetul unei familii:

Este începutul anului. Hassan s-a mutat în Timișoara, locuiește la bloc și are un venit mediu de _____ lei (*se completează de către profesor cu un venit mediu corespunzător perioadei în care se discută textul*). Familia lui este formată dintr-o soție și doi copii minori, un băiat de 4 ani și o fată de 14 ani. Hassan este singurul care are serviciu în acest moment. Ajutați-l să-și stabilească bugetul de cheltuieli pentru următoarele șase luni, completând tabelul:

1. Chiria lunară	6 x
2. Întreținerea/ cheltuieli la bloc	
3. Curent electric, gaz	
4. Cablu de televiziune și internet	
5. Telefoane	
6. Asigurări de șomaj, viață, pensie sau sănătate, mașină	
7. Transport (abonament, benzină, service auto)	
8. Cheltuieli la supermarket: mâncare, produse de igienă, produse cosmetice, obiecte de uz casnic, rechizite școlare	
9. Haine	
10. Taxe școlare/ baby sitter	
11. Alte utilizări ale banilor (exemple personale): – impozite anuale (casă, mașină, teren) – credite, – bani pentru familia extinsă, (de exemplu bunica sau unchi) – bani pentru vacanță, – bani pentru studiile copiilor, – bani pentru planuri de viitor, etc.	

2. Cum putem pune bani de-o parte ?

Alegeți una din următoarele sugestii. Discutați în legătură cu modalitățile de economisire a banilor în cultura din care proveniți:

- a. Reducem anumite cheltuieli, de exemplu: telefonul, curentul electric, apa, căldura, haine, transport, distracțiile în oraș.
- b. Cumpărăm în perioada de reduceri, (la sfârșit de sezon) urmărind ofertele și promoțiile.
- c. Apelăm pentru cumpărături la magazinele de second-hand, la piețele de vechituri sau târguri.
- d. Citim ofertele din ziarele de anunțuri tip *Mica publicitate* și cumpărăm după ce am negociat direct cu vânzătorul.
- e. Jucăm la Loterie sau la Cazino, poate câștigăm potul cel mare.

3. Un buget bine gândit.

Citiți cu atenție textul și notați cu A (adevărat) sau F (fals) enunțurile de mai jos:

Îată ce n-ar trebui să ne lipsească atunci când planificăm bugetul:

Realismul este una dintre cele mai importante calități ale unui buget. Pericolul cel mai mare este să estimați venituri nesigure sau iluzorii, cheltuieli subdimensionate sau, mai rău, și una și alta. Bugetul nu înseamnă zgârcenie, ci control. Stabiliți realist prioritățile și observați periodic (măcar trimestrial, dacă nu o dată pe lună) cheltuielile, ca să vă puteți da seama la timp când apar excesele și cum pot fi corectate.

Flexibilitatea este o altă calitate importantă. Bugetul este doar un instrument. Folosiți-l, nu îl lăsați să vă folosească. Dacă ați cheltuit mai puțin la un capitol, alocați surplusul la alt capitol. O reparație mai puțin costisitoare la mașină vă poate finanța o cheltuială în plus la un capitol destinat distracțiilor (un film, o carte sau o ieșire de weekend).

Planificarea economiilor este cheia unei vieți lipsite de griji. Gândiți-vă bine cum să faceți economii, fără să vă transformați în Hagi Tudose. Puneți întâi deoparte și apoi cheltuiți. Stabiliți o sumă fixă pentru economii și aveți grijă să o respectați.

Precauția nu trebuie să ne lipsească niciodată, mai ales când aveți o familie care depinde de voi. „Viața e ca o cutie cu bomboane. Niciodată nu știi cu ce te alegi.” Dacă luați seamă la replica din *Forest Gump*, e obligatoriu să luați în calcul și un fond de urgență. O problemă de sănătate, o defecțiune la mașină (ca un făcut, mașinile se strică mai ales după ce ies din garanție!) sau chiar concedierea neașteptată fac parte din categoria situațiilor care pot pune probleme unui buget neatent planificat. Problemele ce pot să apară diferă în funcție de vârstă, anotimp ori împrejurări economice ale țării în care trăiți, dar dacă aveți deoparte banii pentru zile

negre, veți avea mai puține bătăi de cap. Atenție la detalii! Dacă facturile lunare sau cheltuielile mai mari sunt ușor de urmărit, sunt cheltuieli zilnice care trec foarte ușor neobservate. Mai ales dacă devin un obicei și sunt făcute cu banii jos. Țigările, cafeaua, dulciurile pentru copii sau paharul cu prietenii în oraș scot discret banii din cont, dar dacă le adunați s-ar putea să priviți cu alți ochi capitolul numit „bani de buzunar”. Dacă sunteți în regim de economisire, puteți găsi soluții alternative (mai greu pentru viciul fumatului) precum pachețelul pregătit de acasă ori cafeaua la termos. (text adaptat după Ovidiu D. Popica, *6 calități ale unui buget personal bine făcut*, în „România liberă”, Vineri, 05 februarie 2010)

4. Joc de rol: Imaginați împreună cu un coleg un dialog între un consultant bancar și o persoană care dorește să afle informații despre deschiderea unui depozit bancar sau obținerea unui credit:

(Expresii utilizate când se solicită informații)

Bună ziua! Aș dori consultanță în legătură cu ...

Spuneți-mi, vă rog, ce condiții trebuie să îndeplinesc pentru a deschide un depozit bancar/ pentru a obține un credit bancar?

Ați putea să-mi oferiți detalii legate de ...

Care este dobânda?

(Expresii legate de verificarea informației)

Îmi cer scuze, puteți repeta?

Dacă am înțeles bine, ...

(Expresii utilizate la încheierea conversației)

Bine, aleg varianta ...

Vă mulțumesc pentru informații.

Voi reveni după ce iau o hotărâre.

La revedere!

Unitatea 9

Drepturi și obligații cetățenești

„Curat constituțional!”

(I.L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

Lecția 1

Obținerea cetățeniei. Drepturi și obligații.

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

lege	legal	ilegal	nelegiuire
constituție	democrație	libertate	dictatură
parlament	guvern	poliție	tribunal
judecător	a judeca	prejudecată	procuror
avocat	acuzare	apărare	reclamant
reclamat	sanctiune	amendă	condamnare
închisoare	pușcărie	UE (Uniunea Europeană)	
CEDO (Curtea Europeană a Drepturilor Omului)			
ONU (Organizația Națiunilor Unite)			
avocatul poporului	stat	republică	monarhie
federație	pace	tratată	conflict
război	refugiat	emigrant	imigrant
resortisant	cetățean	cetățenie	pașaport
carte de identitate CI	certificat de naștere	a stipula	stipulate

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Constituția României este actul fundamental al țării. În forma pe care o are azi, Constituția a fost adoptată de Parlamentul României în anul 2003.

Actul normativ conține articole principale despre: Statul român, Suveranitatea statului, teritoriul României, Unitatea poporului și egalitatea în drepturi, Cetățenia română (articolul 5), Dreptul la identitate, Românii din străinătate, Pluralism și partidele politice, Sindicate, patronate și

asociații profesionale, Relații internaționale, Dreptul internațional și dreptul intern, Simbolurile naționale, Limba oficială și Capitală.

Articolul I din Constituție prevede faptul că „*România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil*”, iar forma de guvernământ este republica. Cele trei puteri în stat sunt: legislativă (Parlamentul României, ales prin vot de cetățenii români), executivă (Guvernul României, condus de un premier numit de președinte) și judecătorească (Înalta Curte de Casație și Justiție).

Parlamentul României are două Camere: *Camera Deputaților*, forul inferior, și *Senatul* – forul superior al Parlamentului.

România este patria tuturor cetățenilor săi, fără a se face discriminări între aceștia pe criterii de rasă, naționalitate, religie, origine etnică, limbă, gen, opinie, apartenență politică, avere sau statut social.

Cetățenia română se dobândește prin naștere, prin adopție sau la cerere. Copilul născut din amândoi părinții sau unul dintre părinți român este român la rândul lui. Copiii găsiți pe teritoriul României, ai căror părinți nu se cunosc, sunt cetățeni români. Copiii născuți în străinătate, cu unul dintre părinți cetățean român, sunt români.

Cetățenia se acordă la cerere, celor ce îndeplinesc următoarele condiții:

Art. 8.

Cetățenia română se poate acorda, la cerere, persoanei fără cetățenie sau cetățeanului străin, dacă îndeplinește următoarele condiții:

„a) s-a născut și domiciliază, la data cererii, pe teritoriul României sau, deși nu s-a născut pe acest teritoriu, locuiește în mod legal, continuu și statornic pe teritoriul statului român de cel puțin 7 ani sau, în cazul în care este căsătorit cu un cetățean român, de cel puțin 5 ani;

b) dovedește prin comportarea și atitudinea sa loialitate față de statul și de poporul român;

c) a împlinit vârsta de 18 ani;

d) are asigurate mijloacele legale de existență;

e) este cunoscut cu o bună comportare și nu a fost condamnat în țară sau în străinătate pentru o infracțiune care îl face nedemn de a fi cetățean român;

f) cunoaște limba română și posedă noțiuni elementare de cultură și civilizație românească, în măsură suficientă pentru a se integra în viața socială;

g) cunoaște prevederile Constituției României.

Termenele prevăzute la alin. 1 lit. a) pot fi reduse până la jumătate în cazul în care solicitantul este o personalitate recunoscută pe plan internațional.”

Cetățenii României au drepturi și obligații, legiferate prin Constituție.

Dintre drepturi enumerăm: egalitatea în drepturi, faptul că nimeni nu stă deasupra legii accesul liber la justiție, dreptul la viață și integritate fizică și psihică, dreptul la libertatea individuală, dreptul la apărare, la libera circulație, la viață intimă, familială și privată, la inviolabilitatea domiciliului, secretul corespondenței, libertatea conștiinței, libertatea de exprimare, dreptul la informație, dreptul la învățătură, accesul la cultură, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la vot, dreptul la asociere, dreptul la muncă și la protecție socială, interzicerea muncii forțate, dreptul la grevă, dreptul la proprietate privată, dreptul la moștenire, dreptul la întemeierea unei familii prin căsătoria liber consimțită între soți, dreptul la protecția copiilor și a tinerilor, dreptul la protecția persoanelor cu handicap.

Îndatoririle fundamentale către țară sunt: fidelitatea față de țară, definită ca fiind sacră, îndatorirea de a contribui financiar la cheltuielile publice (prin taxe și impozite), datoria de a-și exercita îndatoririle constituționale cu bună-credință, fără a încălca libertățile altora.

Pentru detalii legate de fiecare articol în parte, puteți accesa Constituția României pe web-site-ul Camerei deputaților: www.cdep.ro.

1. Care este principalul act normativ al regiunii / țării de unde proveniți?
2. Care sunt drepturile și îndatoririle unui bun cetățean? Comparați-le cu cele citite în Constituția României.

Exerciții:

Expresii:

În legea lui – conform obiceiurilor sau tradiției lui

După lege – așa cum spune legea, legal

În numele legii – formulă întrebuițată atunci când se invocă sau se aplică legea

În baza legii – în conformitate cu prevederile legale

Pe legea mea! – expresie folosită în vorbire pentru a întări valoarea de adevăr a celor spuse, zău
A face legea – a stabili regulile
Omul legii – reprezentant al legii, polițai
A da în judecată – a deschide proces în instanța de judecată
Legea nescrisă – bunul simț, obiceiul unui loc, tradiția
Vorba lui/ei e lege – expresie ce indică faptul că vorba cuiva se respectă cu strictețe
Fără nici o lege – care nu respectă pe nimeni și nimic
a judeca la rece – a judeca obiectiv, fără prejudecăți, cu calm
fără prejudecăți – obiectiv, deschis pentru a accepta existența diferenței
om fără judecată – om nebun, fără minte
A-și fura căciula unul altuia – a se păcăli unul pe altul
A se simți cu musca pe căciulă – a se simți vinovat
A fi prins cu mâța-n sac/traistă – a fi prins cu minciuna
A fi prins cu ocaua mică – a fi prins că înșeală

Proverbe românești:

Unde-i lege nu-i tocmeală.
Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou.
După faptă și răsplată.
Greșeala recunoscută este pe jumătate iertată.
Hoțul neprins e negustor cinstit.
Minciuna are picioare scurte.
Măsoară de două ori și taie o dată.
Cine nu deschide ochii, deschide punga.

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Drept	totalitatea organelor de jurisdicție dintr-un stat; ansamblul legilor și al instanțelor judecătorești; sistemul de funcționare a acestor instanțe
Lege	persoană care imigrează
Justiție	document oficial care dă cetățenilor unui stat dreptul de a se deplasa în altă țară, servindu-le acolo ca act de identitate
Reclamant	lege fundamentală a unui stat
Emigrant	știință care studiază regulile și legile conviețuirii în societate

Imigrant	diviziune într-un document oficial, marcată de obicei printr-un număr de ordine sau printr-o literă
Pașaport	normă cu caracter obligatoriu, stabilită și apărută de puterea de stat
Carte de identitate	persoană care se adresează justiției pentru a i se recunoaște un drept, pentru a obține repararea unei pagube
Constituție	act, livret oficial care atestă identitatea unei persoane
Articol	drept juridic de cetățean; calitatea de a fi cetățean
Cetățenie	(persoană) care emigrează; emigrat

2. Alegeți răspunsurile corecte pentru fiecare din următoarele întrebări:

Cetățenia română se poate obține prin:

- naștere;
- căsătorie;
- cerere /solicitare de dobândire a cetățeniei;
- depunerea unui jurământ la venirea în România;
- alt răspuns: _____;

Cele trei puteri în stat sunt:

- legislativă, mass-media, executivă;
- executivă, prezidențială, legislativă;
- legislativă, executivă, judecătorească;

Parlamentul României are două camere:

- Duma și Senatul
- Camera Deputaților și Senatul
- Seimul și Senatul

Cetățenia română se poate obține după o ședere de:

- 13 ani (sau dacă persoana este căsătorită cu un cetățean român, după 10 ani)
- 2 ani (sau dacă persoana este căsătorită cu un cetățean român, după 1 an)
- 5 ani (sau dacă persoana este căsătorită cu un cetățean român, după 3 ani)
- 7 ani (sau dacă persoana este căsătorită cu un cetățean român, după 5 ani)

Pentru obținerea cetățeniei, solicitantul trebuie să aibă vârsta de:

- a. 18 ani
- b. 21 de ani
- c. 16 ani
- d. 40 de ani

6. Pentru obținerea cetățeniei, solicitantul trebuie să aibă cunoștințe de:

- a. limba română
- b. limba română și cultură și civilizație românească;
- c. limba engleză și cultură și civilizație românească;

3. Citiți textul și completați, utilizând cuvintele din chenar:

actele	geografie	limba pașaport original	certificat
taxele	literatură	limba	adeverință
cultură	civilizație	identitate	istorie

Prietenul lui Abdul, Amal, este de 7 ani în România. Acum vrea să devină cetățean român.

Pentru început sunt necesare _____. Are nevoie de _____ sau copie legalizată. Apoi îi trebuie carte de _____. Mai are nevoie de _____ de naștere și de căsătorie, dacă e însurat. Va trebui să ducă și o _____ care să confirme că locuiește în România de minim 7 ani. Mai trebuie câteva acte. Apoi va plăti _____ (consulară, de înregistrare a cererii, de publicare a cererii). Trebuie să facă dovada că știe _____ română și că are noțiuni de _____ și _____ românească. Va fi întrebat despre _____ României și despre _____ țării. Trebuie să știe cine sunt marii artiști, deci va răspunde la întrebări despre _____ și arta românească.

4. Selectați din lista de mai jos acele drepturi care sunt garantate prin Constituția României:

- dreptul la viață și integritate fizică și psihică,
- libertatea conștiinței,
- libertatea de exprimare,

- dreptul la informație,
- dreptul la învățatură în limba maternă, oricare ar fi aceasta,
- accesul la cultura țării din care proveniți, dar și la cultura română,
- dreptul la ocrotirea sănătății,
- dreptul la vot acordat doar bărbaților,
- dreptul la asociere cu persoane doar din același grup etnic,
- dreptul la muncă și la protecție socială,
- dreptul la secretul corespondenței,
- interzicerea muncii forțate,
- dreptul la grevă japoneză,
- dreptul la proprietate privată,
- dreptul la libertatea individuală,
- dreptul la apărare, la libera circulație, la viață intimă, familială și privată,
- dreptul la inviolabilitatea domiciliului.

5. Ce alte drepturi care nu există în Constituția românească, dar le considerați necesare, ați include în lista de mai sus?

Utilizați expresii precum:

Sunt de părere că.....

Consider că

În opinia mea.....

Aș zice că

Îmi pare rău, dar consider că

Aveți și dumneavoastră dreptate, dar.....

Nu pot fi de acord, din păcate.....

Aș fi de acord în anumite condiții ca.....

Sigur că aveți dreptate deoarece.....

Îmi permiteți să intervin....

Mă scuzați că vă întrerup, dar

Sub nicio formă nu pot fi de acord ca.....

Nu știu ce să spun în legătură cu

Mi-e teamă că trebuie să vă contrazic, deoarece

6. Care credeți că sunt obligațiile unui bun cetățean? Propuneți exemple, pornind de la cele din Constituția României. Discutați cu participanții la curs.

Lecția 2

Prescripții și interdicții în societatea românească actuală

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

faptă	penal	cod civil	cod penal
pasibil	închisoare	casa de corecție	încălcare
infracțiune	delict	infractor	delincvent
juvenil	pedeapsă	amendă	poliție
polițist /-ă	judecător	judecată	a da în judecată
a se apăra	apărător	pârât /-ă	pe cineva
reclamagiu	amnistie	grațiere	reclamant
lovire	vătămare	corporal	omucidere
uz de fals	tentativă	minor	fals
executare	închisoare pe viață	crimă	major
interdicție	fapte reprobabile	măsură /-i	prescripție
jurisdicție	incidență	a prevedea	detenție
recidivă	recidivist /-ă	ilicit /-ă	prevăzut /-ă

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Noul *Cod Penal* al României a apărut în *Monitorul oficial* în anul 2006.

Codul penal se aplică în cazul infracțiunilor săvârșite pe teritoriul României de către cetățeni români sau de către cei fără cetățenie, cu domiciliul în România.

Diplomații străini nu intră sub jurisdicția codului penal român. Legea penală nu se aplică retroactiv faptelor care nu se aflau sub incidența legii atunci când au fost săvârșite, dar între timp au intrat sub incidența ei.

Codul penal român definește infracțiunea în următorul fel: „este fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală”. Se vorbește de *vinovăție* în momentul în care se determină intenționalitate sau culpă în săvârșirea unei fapte care prezintă pericol social.

Tentativele de a încălca legea sunt pedepsite, la rândul lor. Tentativele se definesc ca fiind „punerea în executare a hotărârii de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a găsit finalitatea”.

Persoanele implicate în săvârșirea de fapte penale pot fi *autori, instigatori sau participanți* la aceste fapte; oricare dintre roluri este pasibil de pedeapsă. Când se stabilește pedeapsa se ține seama de participarea fiecăruia la săvârșirea infracțiunii.

În caz de recidivă, pedeapsa anterioară și cea acordată pentru noua infracțiune se cumulează.

Există situații prevăzute în *Codul penal* când se înlătură caracterul penal al faptei, și anume:

legitima apărare
starea de necesitate
constrângerea fizică și cea morală
cazul fortuit
iresponsabilitatea
făptuitorul e minor.

Pedepsele ce se aplică persoanelor fizice sunt de mai multe feluri. *Pedepsele principale* includ: detenție pe viață, închisoare, amendă penală. *Pedepsele complementare* includ: interzicerea unor drepturi vreme de 10 ani sau degradare militară, dacă e cazul. *Pedepsele accesorii* includ interzicerea unor drepturi, precum dreptul de a fi ales pentru a conduce o instituție publică, dreptul de a ocupa o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, drepturile părintești, de tutore sau de curator.

Pedeapsa poate fi suspendată în anumite condiții sau poate să fie executată la locul de muncă.

Există situații speciale, în care faptele reprobabile sunt săvârșite de minori. În aceste cazuri răspunderea penală se distribuie astfel:

„Minorul care încă nu a împlinit 14 ani nu răspunde penal.
Minorul care are vârsta între 14 și 16 ani răspunde penal, numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ.
Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal.”

Ca pedeapsă, minorul poate primi următoarele

„*Mustrare*

Libertate supravegheată

Internarea într-un centru de reeducare

Internarea într-un institut medical – educativ.”

1. Care este codul care reglementează pedepsele ce survin în urma încălcării legilor regiunii / țării de unde proveniți? Ce tipuri de reguli există în acea regiune / țară și care sunt pedepsele aferente încălcării lor?

2. Comparați Codul respectiv (menționat la punctul 1) cu ce ați aflat despre *Codul penal* românesc. Cum sunt cele două? Discutați.

Exerciții:

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Delincent	măsură de represiune, sancțiune aplicată celui care a săvârșit o greșeală
Juvenil	care ține de urmărirea și de pedepsirea infractorilor; cu caracter represiv
Pedeapsă	funcționar de stat, numit sau ales, care soluționează pe calea justiției procesele prin pronunțarea unei hotărâri
Amendă	a intenta cuiva un proces, a chema în fața justiției
Polițist /-ă	persoană care a săvârșit un delict
Penal	persoană care apără cauza cuiva în fața justiției
Judecător	sancțiune constând în obligația de a plăti o sumă de bani
A da în judecată	care este caracteristic pentru tineri; propriu tinerilor; tineresc
Apărător	funcționar la poliție; agent la poliție

2. Care dintre următoarele fapte se pot califica drept încălcări ale legii? Există, în opinia dumneavoastră, încălcări mai puțin grave și unele mai grave? Care sunt acestea?

furtul din locuință
tâlhărie
neachitarea facturii la electricitate
ajutorul acordat unei bătrâne pentru a trece strada
bigamie
abuzul asupra copiilor
piraterie de DVD-uri
darea și luarea de mită
prostituția
răspândirea de știri false
jignirea altor persoane
abandonarea animalului de casă
calomnia

3. Citiți următorul text și completați-l, utilizând cuvintele din chenar:

furturi	crime	polițiștii	martorii
salvarea	poliția	spart	fugind
	furate	banii	hoțul

Este seară. Cartierul Elisabetin din Timișoara este destul de liniștit și de sigur. Nu s-a întâmplat de prea multe ori să existe _____ sau _____. În seara aceasta este zarvă mare. Lângă blocul unde locuiește Abdul a venit _____ și _____. _____ iau declarații tuturor. Vorbesc în special cu _____. Abdul iese pe geam. Apoi coboară în scara blocului. Toată lumea vorbește cu toată lumea. Se pare că cineva a _____ apartamentul doamnei X, de la etajul I. Au fost _____ bijuteriile doamnei și _____. Pensia tocmai venise ieri. Bătrâna plângea și nu putea spune nimic. Niște copii au văzut un om _____ din scară cu o oră în urmă. Era înalt, blond, cu tricou roșu și bascheți. Purta ochelari de soare. Nu i-au văzut bine fața. Abdul speră ca _____ să găsească _____.

4. Alegeți, pentru fiecare din situațiile următoare, soluția care vi se pare potrivită:

1. X este un copil pe care ambii părinți îl bat aproape zilnic. Ce ar trebui să facă băiatul în vârstă de 10 ani?

- a. Să îndure, pentru că probabil este vinovat și merită să fie pedepsit;
- b. Să discute cu învățătoarea, spunându-i care este situația lui;
- c. Să apeleze Autoritatea pentru Protecția Copilului;
- d. Să sune la Poliție;
- e. Alt răspuns.

2. Doamna Y este căsătorită cu soțul ei de peste 10 ani. Au împreună 2 copii. Uneori, soțul o bate, din motive aparent inexistente. Cum ar trebui să reacționeze doamna Y?

- a. Să apeleze la un Centru de Asistență Socială a Femeilor Abuzate;
- b. Să încerce să discute cu soțul ei și să clarifice motivele care îl determină să se comporte astfel;
- c. Să apeleze la ajutorul Poliției;
- d. Să apeleze la ajutorul unui consilier marital, pentru ca ambii soți să facă terapie;
- e. Alt răspuns.

5. Spuneți care este valoarea de adevăr sau fals a următoarelor afirmații (A/F). Discutați apoi caracterul pedepselor. Sunt ele prea drastice sau, dimpotrivă, prea blânde?

Codul penal prevede pedepse pentru cei care comit infracțiuni.

În caz de legitimă apărare, caracterul penal al faptei este înlăturat.

Codul penal se aplică în cazul infracțiunilor săvârșite de persoane care au domiciliul în România sau în afara ei.

Legea se aplică retroactiv faptelor.

Tentativele de încălcare a legii nu se pedepsesc.

Pedeapsa principală poate însemna detenție pe viață.

Minorii cu vârsta până la 14 ani sunt pedepsiți.

Minorii pot primi drept pedeapsă mustrarea.

Unitatea 10

Hrana

„...privi curios la sarmale. Ochii nu mai văzuseră așa ceva, însă nările îi dădeau o bună înștiințare...”

(Mihail Sadoveanu)

Lecția 1

Bucătărie românească tradițională

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

Alimente de bază	cartof, carne, pui, porc, oaie, curcan, pâine, brânză, telemea, caș, cașcaval, lapte, iaurt, legume, ceapă, morcovi, păstârnac, țelină, pătrunjel, usturoi, vinete, conopidă, fructe, mere, pere, prune, corcodușe, caise, piersici, struguri, viță-de-vie, ou / ouă
Feluri de mâncare	felul întâi, felul al doilea, desert, cafea, supă, ciorbă, ciorbă de perișoare, ciorbă de burtă, ciorbă de salată, sarmale, friptură, papricaș, mititei / mici, tort, crovne, langoși, gogoși, mămăligă
Tacâmuri	serviciu de farfurii, farfurie întinsă, farfurie adâncă, farfurioară, cuțit, linguriță, șervețele, față de masă
Acțiuni	a mânca, a tăia, a înfige, a felia, a înghiți, a ingurgita, a mesteca, a gusta, a degusta, a bea, a savura, a (se) dedulci, a prepara, a găti, a coace, a fierbe, a pune masa / a așeza masa, a pofti, a învârti, a amesteca mâncare, băutură, hrană, aliment, bucătărie, bucate, bucătar, bucătăreasă, carte de bucate, rețetă culinară, cantină, restaurant, sală de mese, masă, masă festivă, comesean, regim alimentar, vegetarian

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Spune-mi ce mănânci, ca să-ți spun cine ești, zice o vorbă înțeleaptă.

Astfel, mâncarea poate sta chezaș al caracterului omului.

Bucătăria românească se confruntă azi cu invazia restaurantelor de tip fast-food. Din ce în ce mai apreciate, aceste localuri vin să înlocuiască specificul gastronomic al unei regiuni sau unei țări, generalizându-l. Oriunde călătorești, poți gusta aceiași burgeri sau aceleași aripioare de pui. Ca și cum oamenii locului sunt indiferenți la ceea ce se petrece în jurul lor și ar fi lipsiți de o personalitate pe care să și-o manifeste... *gătind*.

Pentru România, cel mai potrivit ar fi să discutăm despre mâncăruri care sunt specifice Ardealului, Banatului, Moldovei, Munteniei sau Dobrogei. Nu există o bucătărie unitar-românească, ci, mai degrabă, *bucătării românești*. Există și numeroase influențe, pe care le-am acceptat de-a lungul istoriei. Cum provinciile românești au fost subordonate diferitelor imperii, oamenii au intrat în contact cu alte culturi. Astfel, în România poți mânca *sarmale* și *mititei*, *baclavale* sau *cornuri cu susan*. Ori, la fel de bine, *șnițel* cu cartofi piure și compot de prune sau *doboș tort*. Ca să nu mai vorbim despre *salată boeuf* (adică à la russe), borș bucovinean sau câte vreo plăcintă cu poale-n brâu, toate degustate alături de vreun șpriț sau o țuică de casă.

Dincolo de aceste împrumuturi, stau ascunse lucrurile simple, gustoase și despre care spunem că sunt tradițional românești. Mămăliga cu brânză și cu lapte, *bulzul* adică, *iahnia* de fasole cu ciolan afumat, telemeaua făcută cum numai ciobanii din Mărginimea Sibiului pare că știu ori *slăninuța* cu boia pe care gurmanzii greu-încercați o apreciază, *cârnații* de Pleșcoi sau *șonca* din Banat trimit deopotrivă la un trecut culinar românesc. Peste toate acestea, se adaugă, ca într-un doboș tort, rețetele prezentului și viitorului, ale unei lumi în continuă mișcare și interacțiune cu cei din jur.

1. Care sunt felurile de mâncare tradiționale în zona / regiunea / țara dumneavoastră de proveniență?
2. Când se consumă ele?
3. Cum se desfășoară o masă într-o zi obișnuită? Dar în zi de sărbătoare?

Exerciții:

Expresii:

a lua masa – a mânca

a mânca de post/ a posti – a mânca fără carne, ouă și lapte din convingere religioasă ortodoxă

a mânca de dulce – a nu posti

a mânca zilele/tinerețea cuiva – a face necazuri cuiva o perioadă de timp

a se mânca între ei – a țese intrigi unul împotriva altuia

mâncătorie – intrigă, bârfă

Mâncăți-aș gura / ochii! – expresie familiară prin care se exprimă admirația față de cineva

a mânca din palma cuiva – a asculta de cineva necondiționat

a mânca rahat – a bârfi, a vorbi de rău pe cineva

a mânca bătaie – a fi bătut

a fugi mâncând pământul – a fugi foarte tare

a mânca pe cineva palma – a avea chef de bătaie

a-și mânca omenia cu cineva – a-și pierde respectul în fața cuiva

a mânca banii – a cheltui

a-și mânca de sub unghie – a fi zgârcit

a mânca din ochi – a privi cu poftă

a mânca ca un lup – a mânca repede și cu poftă

a mânca ca o pasăre/mâță – a mânca foarte puțin

a fi pâinea lui Dumnezeu – a fi bun și blând

a fi bun ca pâinea caldă – a fi foarte bun și înțelegător

a avea pâinea și cuțitul în mână – a lua deciziile, a împărți

a mânca pâine degeaba – a fi leneș

a se vinde ca pâinea caldă – a se vinde foarte repede

a intra în pâine – a se angaja, a-și câștiga singur existența

a lua pâinea de la gură – a lăsa pe cineva fără nici un venit

a o pune de mămăligă – a o încurca, a intra în încurcătură

cât ai zice „pește”! – foarte repede

mare brânză! – lucru fără importanță

a scoate din pepeni – a enerva pe cineva

ieftin ca braga – lipsit de valoare

Proverbe românești:

La plăcinte înainte, la război înapoi.

Cine nu muncește, nu mănâncă.

Pofta vine mâncând.

Și-a trăit traiul, și-a mâncat mălaiul.

Pasăre ca porcul, nu-i.

Brânză bună în burduf de câine.

Umblă câinii cu covrigi în coadă.

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

A mânca	persoană care stă la masă împreună cu altcineva, care mănâncă la o masă comună; conviv
Legume	a respecta posturile prescrise de biserică, a se abține de la alimentele interzise (carne, lapte, brânză, ouă)
Masă	serviciu de masă complet, care se așază în dreptul fiecărui mesean, obiectele de metal de care se servește o persoană când mănâncă
Comeseni	a amesteca un aliment în gură și a-l înghiți; a folosi în alimentație, a consuma
Tacâmuri	mobilă formată dintr-o placă dreptunghiulară, pătrată sau rotundă, sprijinită pe unul sau mai multe picioare și pe care se mănâncă, se scrie etc.
Desert	aliment preparat din făină de porumb fiartă în apă
Vegetarian	făcut din lapte, pe bază de lapte (și derivatele lui)
A posti	nume dat generic unor vegetale (fasole, cartofi, ceapă etc.) cultivate pentru hrana omului; zarzavat
Mămăligă	fel de mâncare, de obicei dulciuri, fructe, brânzeturi, care se servește la sfârșitul mesei
Lactate	care se bazează (numai) pe produse vegetale

2. Precizați valoarea de adevăr a afirmațiilor de mai jos (A/F):

În România nu se consumă carne de oaie.

Legumele se utilizează des în alimentația românilor.

Telemeaua se produce doar în satele din Mărginimea Sibiului.

De obicei, în România la masă se servesc trei feluri de mâncare: aperitive, felul principal (ciorbă sau supă și apoi felul doi) și desert. La masă nu se face conversație, este de preferat să se tacă.

3. Completează textul de mai jos utilizând cuvintele din chenar:

Venit de curând în România, Abdul a fost invitat acasă la prietenii săi Amal și Ioana. Ca o surpriză și în semn de „Bun venit!”, aceștia au pregătit o masă românească.

tacâmurile	mămăligă	pui	supa	papanăși	vinete
sufragerie	adâncă	pătrunjel	serviciul	sarmale	icre

Abdul a fost poftit în _____. În mijlocul camerei, era așezată masa pentru cei trei. O _____ de masă albă acoperea tăblia. Ioana a scos _____ cel mai bun și _____ pentru musafiri. În dreptul fiecăruia erau așezate următoarele: o farfurie întinsă, peste care stătea o farfurie _____ iar deasupra acesteia o farfurioară. La început s-au servit antreurile. Ioana știe că Abdul nu mănâncă porc. A pregătit o salată cu piept de _____, morcovi, țelină, cartofi, castraveți murați și maioneză. Pentru alternativă a pus și salată de _____ și _____ de crap. Apoi a urmat _____. Amal a ajutat-o pe soția sa și a adus castronul. Supa cu tăiței a fost foarte gustoasă. Steluțe de grăsime pluteau îmbietor la suprafață. Ioana a adăugat și frunze de _____. A urmat felul trei, _____ cu piept de curcan în foi de varză murată. Ele s-au servit cu _____, nu cu pâine. A venit în final și desertul. Abdul a mâncat niște _____ delicioși, cu smântână și gem de căpșuni.

4. Asociați felurile de mâncare cu țările corespunzătoare:

Lasagna	Rusia
Paella	Liban
Boeuf bourguignon	Italia
Vareniki	România
Maasem	Germania
Salată de vinete	Grecia
Spaghetti	Statele unite ale Americii

Bratwurst	Ungaria
Supă de pui cu tăiței	Tunisia
Gulaș	Franța
Huumus	Spania
Tzatiki	România
Hamburger	Italia

5. Iată o rețetă românească de prăjitură cu mere:

PLĂCINTĂ CU MERE (*apud* Păstorel Teodoreanu)

250 g făină
 1,5 kg mere domnești
 250 g unt
 250 g zahăr
 100 g pesmet
 1 vârf cuțit scorțișoară
 1 vârf cuțit sare

Iar acum citez:

Preparația: Aluatul se face din făină cu apă rece și foarte puțină sare. Se bate mult. Se lasă să se odihnească. Se întinde, se pune untul în aluat și se învelește bucata de unt cu aluatul. Se întinde iar. Operația aceasta se face de patru ori (de două ori se strânge aluatul în trei și de două ori în patru). Între fiecare întinsoare, repaus de un sfert de oră. Când e gata, adică după ultima întinsoare, se coace jumătate din aluat în tavă și se presară cu posmag (*pesmet*) fin, de cozonac sau chifle. Când e pe jumătate copt, se pun merele peste aluat și apoi jumătatea rămasă. Se pune iar la copt. Când e rumenit, se presară cu zahăr în pudră și se mai bune (un pic) la cuptor. Apoi, se taie după normele obișnuite. Aluatul se lucrează la rece. Se coace la foc potrivit.

P.S. Merele domnești sunt indicate. Se curăță de coajă și se trec printr-o răzătoare specială care le taie în felii foarte subțiri. Când sunt gata tăiate, se pune cantitatea de zahăr după plac și se țin la marginea mașinii de gătit, până ce se încorporează zahărul în fructe. Apoi rămân în culise, la răcoare, până le vine rândul să intre în scenă, umplând plăcinta.

Oferiți un exemplu asemănător, de rețetă specifică zonei / țării din care proveniți. Comentați asemănările sau deosebirile dintre cele două rețete. Se pot discuta gusturile?

6. Alegeți dintre cuvintele de mai jos pe cele care au legătură cu bucătăria românească tradițională:

plăcintă	vinete	papanași	pommes frites
gnocchi	supă	tort doboș	clătite
cremșnit	baclava	cataif	ștrudel

Lecția 2

Bucătărie românească actuală

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

restaurant	bucătărie	influență /-e	emisiune /-i
fast-food	slow-food	autentic	tradițional
inovator	modern	mirodenii	fructe
exotice	mango	papaya	ananas
fructe de mare	caracatiță	produse bio	rețetă /-ă
organic	macrobiotic	fără conservanți	fără grăsimi
fără colorant	ecologic	dietă	sănătos
calorie /-i	carbohidrați	proteine	iaurt

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Anii ce au urmat căderii comunismului au însemnat intrarea românilor în contact în primul rând cu lumea occidentală.

Unul dintre aspectele care s-au schimbat în timp, urmând moda occidentală în materie de practici culinare și feluri de mâncăruri, a fost bucătăria românească. De dincolo de oceanul Atlantic, au venit restaurantele de tip fast-food, care au cucerit la început pe toată lumea.

Modalitatea de a mânca ieftin și extrem de rapid, fără să fii nevoit să aștepti prea mult, i-a sedus pe români. Nu neapărat pentru mult timp. După anii '90 dominați de restaurante de acest fel, dar și de mâncatul acasă, au urmat anii 2000.

Dacă în deceniul trecut românii preferau să gătească în casă feluri de mâncare de care au auzit pe posturile străine de televiziune (spre exemplu *pizza* ce se adaptase și devenise un fel de mâncare românesc, sau spaghete gătite ca și cum ar fi fost tăitei cu mac, cu nucă sau cu zahăr) acum își permit să iasă la restaurante cu specific italian, francez sau turcesc.

În același timp, avem de-a face cu o explozie a revistelor cu rețete propuse fie de cititori, fie de către specialiști și cu un avânt al blogurilor cu specific culinar; există numeroase emisiuni de televiziune realizate de bucătari cunoscuți fie din România, fie din străinătate. Astfel, românii pot învăța de la televizor nu doar să gătească plăcintă americană, *spaghetti al' bolognese*, *boeuf bourguignon*, *shaworma*, clătite cu sirop de arțar, sau *risotto* cu fructe de mare ci și cum să „accesorizeze” mâncăruri tradiționale românești cu diferite condimente cum ar fi *curry*, oregano sau ghimbir.

Totuși, chiar dacă se fac experimente de acest fel, există voci care susțin frenetic bucătăria tradițională românească, cea despre care se spune că e autentică, reală.

De asemenea, românii sunt din ce în ce mai atenți la alimentele pe care le cumpără, la felul în care acestea sunt produse – dacă sunt sau nu produse bio, dacă au fost sau nu modificate genetic. Goana după produse fără conservanți, coloranți sau grăsimi a reușit să devină o modă a ultimilor ani. Dietele sunt și ele din ce în ce mai prezente nu doar în vocabularul, ci și pe mesele românilor. Să mănânci sănătos a devenit un țel în viață.

Exerciții:

1. Selectați din lista de mai jos felurile de mâncare recent introduse în bucătăria românească:

sparaghel crocant, salată de vinete, pizza cu ton, sarmale, ouă umplute, ciorbă de perișoare, pui Shanghai, pilaf de orez cu pipote și inimi, bulz, spaghetti chicken Alfredo, varză à la Cluj, papricaș de pui, tortillas cu

pui și ardei copt, gomboți, drob de miel, cârnați, slăninuță, lapte de pasăre, răcitură, salată cus-cus, chocolate chip cookies, cozonac, salam de biscuiți

2. Citiți următorul text și completați-l utilizând cuvintele din chenar:

Abdul este în al doilea an de facultate. A fost invitat de către colegii lui la o petrecere cu specific internațional. Toți colegii de la medicină vor aduce mâncare specifică zonei sau țării de unde au venit.

gusturile	porc	pui	pizza	paste
miel		bruschette		greu

Abdul e nehotărât. Nu cunoaște foarte bine _____ românilor. Știe că mănâncă și carne de _____, asemeni lui. În același timp, mănâncă și _____ sau _____. Prietenii lui români ies de multe ori la _____ în localurile din oraș. Sau gătesc acasă _____ pentru că e ușor. Dacă le vine cineva în vizită se întâmplă să facă _____, pentru că nu e mult de lucru la ele. O singură dată a mâncat o masă tradițional românească. I-a picat _____ la stomac. Erau destule feluri de mâncare, dar prietenii lui nu le apreciau. Părinții lor, însă, da.

3. Pe baza celor aflate până acum despre bucătăria românească, alcătuiți un meniu românesc care credeți că ar fi potrivit pentru:

- O zi obișnuită din săptămână
- O zi de duminică
- O sărbătoare importantă (Paște, Crăciun)
- O aniversare (o zi de naștere, o zi onomastică etc.)

Alcătuiți un meniu specific zonei / țării de unde veniți, pentru aceleași zile menționate mai sus.

4. Puneți acțiunile următoare într-o ordine logică:

a. Vă uitați la meniu	b. Cereți nota de plată	c. Rezervați o masă
d. Lăsați un bacșiș	e. Serviți felul principal	f. Serviți desertul
g. Comandați un aperitiv	h. Comandați cafeaua	

5. Care dintre băuturile următoare credeți că sunt tradiționale și care sunt recent intrate în meniurile românilor?

ceai vinars cocktail cafea vin suc de soc latte machiatto țuică cola
milk shake espresso palincă vodcă șliboviță cappucino ice tea

6. Discutați următoarele afirmații:

Bucătăria tradițională definește identitar o persoană.

Trebuie să se inoveze, chiar și în ceea ce privește pregătirea alimentelor.

Este important să luăm contact cu alte culturi prin intermediul bucătăriei lor.

Unitatea 11

Sărbătorile la români

„Parcă-i alta lumea asta când îți cântă Laie Chioru...”

(Octavian Goga)

Lecția 1

Sărbători din timpul anului

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

tradiție

sărbătoare

a celebra

vacanța de sărbători

obicei

praznic

festiv

Paști

datină

a sărbători

sărbătoresc

Crăciun

ceremonie

a aniversa

calendar

hram

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Sărbătorile românilor sunt multe la număr, ele regăsindu-se notate cu caractere roșii în calendarele de perete pe care oamenii le pot cumpăra de la bisericile ortodoxe.

Cea mai importantă sărbătoare din timpul iernii este Crăciunul, care reprezintă Nașterea lui Iisus Hristos. Crăciunul are o dată fixă și se sărbătorește pe 25 Decembrie, fiind însoțit de o pregătire intensă înainte. Oamenii țineau și unii încă mai țin post, ceea ce înseamnă că în această perioadă consumă doar alimente de proveniență vegetală. În Ajunul Crăciunului se merge cu *colinda*; în zona Banatului de dimineață merg *pițării* (copii mici), iar spre seară merg feciorii (băieți sau bărbați tineri) pe la casele oamenilor pentru a cânta și a anunța astfel Nașterea Domnului. Colindele sunt în același timp urări de sănătate și de belșug pentru casă și pentru gospodari.

În zilele premergătoare Crăciunului (de Ignat) se taie porcul – prin înjunghiere, în special în mediul rural. Noile reglementări ale Uniunii Europene cer oamenilor ca animalul să nu mai fie înjunghiat, ci *asomat*. La oraș, fie se cumpără produse din carne de porc de la supermarket ori se poate opta pentru prepararea lor în casă, dar în cantități mult mai mici.

Din aceste produse se oferă și colindătorilor, drept răsplată pentru urările rostite. Produsele se consumă în ziua de Crăciun și în zilele următoare. Masa de Crăciun include astăzi sarmale și cozonac (dulcele de sărbătoare), considerate a fi tradiționale, alături de alte produse precum: cârnați, caltaboși, tobă, sângerete ori jumări.

Tot în Ajun se împodobește bradul, iar copiii îl așteaptă pe Moș Crăciun.

De Anul Nou se merge, sau se mergea mai degrabă, cu Plugușorul și cu Sorcova, pentru a ura oamenilor belșug și spor în casă, sănătate și viață îndelungată.

Pe data de 6 ianuarie se sărbătorește Botezul Domnului sau Boboteaza. În zilele de dinainte de Bobotează, preotul din parohie însoțit de o persoană din cadrul bisericii merge din casă în casă pentru a sfinți casele oamenilor. În tot acest timp el cântă *Jordanul*.

Ciclului de iarnă îi urmează sărbătorile pascale.

Spre deosebire de Crăciun, care are o dată fixă, Paștele, cealaltă sărbătoare importantă din calendarul creștin, are o dată care se calculează anual. Săptămâna de dinaintea sărbătorii se numește Săptămâna Mare. Se fac pregătirile pentru Paști: în Joia Verde se vopsesc ouăle – acestea se colorează în roșu pentru a aminti de sângele vărsat de Iisus pe cruce. Ouăle se vopsesc și în alte culori, iar în regiuni precum Bucovina ele se încondeiază. Ouăle se consumă după ce se ciocnesc, timp în care se spune:

Hristos a înviat! și se răspunde: *Adevărat a înviat!*. Din noaptea Învierii, timp de patruzeci de zile, românii se salută așa în loc de *bună ziua*. Astăzi, în special în orașe, oamenii se salută doar în cele trei zile de sărbătoare în acest fel.

Copiii din România (elevi și studenți) au vacanță de două săptămâni în perioada Crăciunului și Paștelui; oamenii care muncesc au zile libere în aceeași perioadă.

Pentru români sunt prilej de sărbătoare o serie de „sfinți din calendar” ale căror nume sunt purtate de o mare parte din populație: Sf. Vasile (1 ianuarie), Sf. Ion (7 ianuarie), Sf. Gheorghe (23 aprilie), Sf. Constantin și Elena (21 mai), Sf. Petru și Pavel (29 iunie), Sf. Maria (15 august), Sf. Dumitru (26 octombrie), Sf. Arhangheli Mihail și Gavril (8 noiembrie), Sf. Andrei (30 noiembrie) și Sf. Nicolae (6 decembrie). În aceste zile, românii obișnuiesc să îi felicite și să facă urări celor care poartă aceste nume.

În România sunt zile oficial libere: 25 și 26 decembrie (Crăciunul), 1 și 2 ianuarie (Anul Nou), prima și a doua zi de Paști, prima și a doua zi de Rusalii (data diferă de la un an la altul), 1 mai, 1 decembrie (Ziua Națională a României).

Sărbătorile sunt pentru români prilej de a petrece timp cu cei dragi, majoritatea familiilor reunindu-se cu aceste ocazii. Sunt și perioade ale excesului, fie alimentară fie de altă natură, când regulile obișnuite se abolesc pentru câteva momente.

1. Numiți câteva dintre cele mai importante sărbători din regiunea / țara de unde proveniți. Descrieți aceste sărbători: cum se desfășoară ele, cine participă, care anume sunt rolurile participanților.

2. Găsiți asemănări și deosebiri între sărbătorile menționate de dumneavoastră și cele despre care ați aflat că se celebrează în România.

Exerciții:

Expresii:

Din An în Paști – foarte rar, de două ori pe an

La Paștile cailor – niciodată

Sărbători fericite! – urare de sărbători, mai ales de Crăciun și Paște

Sărbătoare legală – zile declarate libere prin hotărâre guvernamentală
Sărbătoare națională – ziua națională declarată oficial zi liberă
A îngrășa porcul în Ajun – a încerca să recuperezi timpul pierdut muncind în ultimul moment
Haine de sărbătoare – haine elegante
A-i face capul calendar – a încărca pe cineva cu informații inutile
A se uita ca mâța-n calendar – a se uita la ceva fără să priceapă
Gerul Bobotezei – temperaturi foarte scăzute

1. Potriviri cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Sărbătoare	patronul unei biserici creștine
Calendar	cântec popular care se cântă de obicei în Ajun de Crăciun și de Anul Nou, în general, însoțit de diverse datini populare
Festiv	sistem de împărțire a timpului în ani, luni și zile, bazat pe fenomenele periodice ale naturii
Hram	sărbătoare creștină la 6 ianuarie, când se consideră că a avut loc Botezul lui Iisus Hristos; Jordan
Colindă	zi în care se comemorează sau se sărbătorește un eveniment important, organizându-se adesea diferite serbări, solemnități, demonstrații etc. și în care de obicei se întrerupe activitatea obișnuită
Piftie	de sărbătoare, pentru sărbătoare; sărbătorec; măreț, somptuos, maiestuos
Bobotează	mâncare preparată din carne, oase și cartilaje (de porc), fierte timp îndelungat într-o zeamă (cu usturoi), care, după răcire, se încheagă și devine gelatinoasă

2. Precizați valoarea de adevăr a afirmațiilor (A/F):

Paștele se sărbătorește pe 6 aprilie.
Ziua de 1 decembrie este zi liberă.
Crăciunul este sărbătoarea creștină a Nașterii lui Iisus Hristos.
De Crăciun se pregătesc piftii.
Preotul merge cu colinda din casă în casă înainte de Crăciun.
La Paște oamenii vopsesc ouă pe care apoi le consumă.
Sf. Dumitru cade în data de 26 octombrie.

3. Completați textul de mai jos, utilizând cuvintele din chenar:

sărbătoare miel	prietenii pască	Crăciun familia	masă liber	ouă vopsite datina	ciocnite obiceiul
--------------------	--------------------	--------------------	---------------	-----------------------	----------------------

Abdul este bun prieten cu Dana și Marcel. Toți trei sunt colegi de facultate. Abdul și Maysa au fost invitați de Paște la Marcel acasă, la _____. Paștele este o _____ importantă pentru români. Alături de _____ este un prilej important de reunire cu _____ și _____. Obiceiul este să se mănânce carne de _____, așa că Abdul și Maysa sunt încântați. De asemenea, se pun pe masă și _____ spune că ele trebuie _____ de către comeseni. Ca desert mănâncă _____. Stau până noaptea târziu la discuții. Oricum și mâine e _____.

4. Asociați sărbătoarea cu practicile corespunzătoare:

Crăciun	împodobirea bradului
Paști	încondeierea ouălor
Bobotează	ruga
Sf. Maria	colindatul
	Iordanul
	tăierea porcului
	ciocnirea ouălor

5. Discutați următoarele situații, oferind soluții:

a. Este Crăciun. Prietenii dumneavoastră români vă invită la ei, să petreceți împreună sărbătoarea. Ce faceți:

1. acceptați bucuroș / bucuroasă invitația;
2. declinați invitația, spunând că deja aveți planuri;
3. amânați oferirea unui răspuns, susținând că nu depinde de dumneavoastră;
4. alt răspuns: _____

b. Este Ajunul Crăciunului. Cineva sună la ușă. Vă uitați pe vizor și vedeți un grup format din cinci copii, care strigă: *Primiți cu colinda?*

1. îi primiți în casă, ascultați colindele și apoi le dați bani sau nuci și prăjituri;
2. nu deschideți ușa;

3. deschideți ușa pentru a le spune personal că nu îi primiți;
4. alt răspuns: _____

c. Un vecin cu care vă înțelegeți foarte bine vă invită la nedeie. Acceptați invitația, dar când ajungeți la satul în care are loc sărbătoarea constatați că poate era mai bine să nu veniți. Cum reacționați:

1. vă întoarceți acasă, fără să mai anunțați pe cineva;
2. vă prindeți în cele din urmă în joc și jucați toată noaptea;
3. vă anunțați vecinul că trebuie să vă întoarceți de urgență acasă, pentru că fetița nu se simte bine;
4. alt răspuns: _____

d. A sosit Paștele. Firma la care lucrați vă asigură dumneavoastră și soției / soțului / prietenei / prietenului o vacanță alături de colegii de lucru și familiile acestora. Scopul este să petreceți Paștele împreună. Ce faceți:

1. nu acceptați, invocând boala (falsă) a soției / soțului / prietenei / prietenului;
2. acceptați, dar vă manifestați cu rezervă față de colegi;
3. acceptați și sărbătoriți Paștele alături de colegii de serviciu;
4. alt răspuns: _____

e. A doua zi de Paște vă întâlniți cu vecinul de bloc. Vă zâmbește și vă spune: *Hristos a înviat!*. Cum reacționați:

1. îi zâmbiți și dați imperceptibil din cap;
2. îi spuneți: *Adevărat a înviat!*;
3. spuneți *Bună dimineața* și apoi treceți mai departe;
4. alt răspuns: _____

6. Exprimați-vă opinia în legătură cu afirmațiile de mai jos:

- a. Sărbătorile sunt o modalitate de a cunoaște un popor.
- b. Timpul sărbătorii trebuie împărtășit cu familia și cu cei dragi (prieteni și cunoștințe).
- c. Nu trebuie să existe limite atunci când sărbătorim ceva; bucuria trebuie să fie deplină.

7. Potriveți corect cele două jumătăți ale zicalelor:

Nu lipsește	porcul în Ajun
Crăciunul sătului,	mâncă pește
Blagovește	capul călindar
A-i face	Paștele fudului
A îngrășa	ca martie din post

Lecția 2

Momente festive din viața omului (vizita după naștere, botezul, logodna, nunta, înmormântarea și parastasul)

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

botez	naș	ursitoare	logodna
a (se) logodi	logodnic	nuntă	cununie
mire	mireasă	dar	
soacra mare / mică	socrul mare / mic	moarte	
în mormântare	bocet	bocitoare	sicriu
cruce	epitaf	necrolog	doliu
pomană	parastas		

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Cele mai importante momente din viața omului nu pot trece oricum. Ele trebuie marcate prin practici speciale. Oamenii fac și spun lucruri prin care să dea de veste tuturor că un om s-a născut, că unii s-au căsătorit, iar alții au murit. Astfel, cele mai importante momente din viața omului sunt pentru satul tradițional românesc, dar și pentru lumea modernă următoarele: nașterea, urmată de botez, nunta, respectiv înmormântarea.

În lumea tradițională românească existau diverse metode prin care femeia însărcinată sau gravida putea încerca să determine ca nou născutul să fie frumos, sănătos, voios și cu noroc în viață. Ea trebuia să aibă mare grijă ce anume mănâncă, ori încotro privește, pentru ca pruncul să nu iasă

malformat sau urât. Femeia însărcinată care fura fructe sau flori năștea copil însemnat cu fructul sau floarea furată.

După naștere, la care asista moașa de neam (cea mai bătrână femeie din neam, care i-a moșit pe toți) copilul era îmbăiat cu apă în care se puneau: lapte, miere, busuioc, pentru ca micuțul să fie alb, sănătos și păzit de cele rele. Apa se arunca la rădăcina unui pom fructifer. După patruzeci de zile urma botezul. Nașii erau uneori nașii de cununie ai părinților, sau copiii acestora. Astăzi, lucrurile se petrec puțin diferit. Nașterile se fac sub supraveghere medicală. În partea de sud a țării, când copilul împlinește un an, are loc *tăierea moșului*. Copilul are parte de o nouă petrecere la care participă familia lărgită și nașii. Copilului i se pune în față o tavă pe care se așează diferite obiecte. În funcție de ce alege se spune că se poate afla ce carieră va alege în viață.

Un alt moment important al vieții omului este *căsătoria*. Pentru satul tradițional românesc, nunta este un ceremonial prin care se consfințește trecerea unor tineri în rândul oamenilor, dar marchează și unirea a două neamuri, fiind și un eveniment cu puternice conotații sociale.

Tinerii erau mai întâi logodiți în prezența părinților, care făceau astfel o înțelegere și în ce privește zestrea pe care o primea viitoarea mireasă. Logodna era urmată de nunta propriu-zisă, care în satul tradițional era fixată de regulă în perioada Cășlegilor, în răstimpul dintre Crăciun și Paște. Dincolo de ceremonia religioasă propriu-zisă, nunta presupunea petrecerea rudelor mirelui cu cele ale miresei. Modalitățile de organizare diferă de la o zonă la alta a țării, dar sunt și lucruri comune.

Astăzi, nunțile seamănă din ce în ce mai mult cu ce se vede în filmele de la televizor. Miresele poartă cu ele ceva împrumutat, ceva albastru, ceva nou și ceva vechi după modelul văzut în filmele americane. În timpul nunții se fură mireasa și nu de puține ori aceasta este dusă în locuri extravagante precum discotecă, mall-uri sau chiar pe stadioane.

Alt aspect important legat de momente din viața omului îl reprezintă *moartea* și practicile ce însoțesc înmormântarea. Aspectele prezentate în cele ce urmează se referă la modalități tradiționale de a trata moartea.

Românii trăiesc extrem de intens moartea persoanelor dragi, pe care le plâng și a căror viață o povestesc prin cântece speciale, numite *bocete*.

Se dă de pomană pentru sufletul mortului, cu aceleași ocazii și în anumite zile dedicate morților. Pomana nu se poate refuza, iar în momentul în care se primește se spune: *Dumnezeu să primească!, Să fie primit!, Bogdaproste!* Ca pomană, se oferă colivă, o fiertură din boabe de grâu, și colaci.

1. Care sunt cele mai importante momente din viața unui om în regiunea / țara de unde proveniți?2. Descrieți etapele definiției ale acestor momente și comparați cu informațiile pe care le-ați aflat despre români.

Exerciții:

Expresii:

A da în mintea copiilor – a se purta ca un copil

A face nuntă – a se căsători și a organiza o petrecere pentru acest eveniment

A se îmbia ca fata mare la măritiş – a face mofturi, a fi pretențios

A plânge ca o mireasă – a plânge cu ușurință

Nunta de argint – aniversarea a douăzeci și cinci de ani de la căsătorie

Nunta de aur – aniversarea a cincizeci de ani de la căsătorie

A da ortu' popii – a deceda

A muri de moarte bună – a muri din cauze naturale

A scula / a trezi și din morți – se spune despre zgomote sau surse de zgomot foarte intense

A umbla ca după mort – a umbla foarte încet

Ca la mort – oameni adunați în număr foarte mare, fără a fi chemați

A muri de dorul / dragul cuiva – a-i fi extrem de drag de cineva, a iubi cu intensitate pe cineva

Mortul de la groapă nu se mai întoarce – odată înfăptuite, lucrurile nu cunosc reversul; se spune despre un lucru pierdut ireversibil

Mai mult mort decât viu – sleit de puteri, istovit

A umbla după cai morți – a umbla fără rost, a hoinări

A dezgropa morții – a încerca să ajungi la cauzele lucrurilor

A face pe mortul în păpușoi – a se face că nu știe un răspuns la o întrebare

A o lăsa moartă – a înceta brusc o acțiune

A băga mortu-n casă – a-i face cuiva neplăceri

A se da de ceasul morții – a face tot ce este posibil

Încercarea moarte n-are – despre încercări care par fi nereușite din start

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Nuntă slujbă religioasă făcută pentru pomenirea celor morți

Botez persoană care ține în brațe pruncul în timpul botezului, devenind astfel rudă cu familia respectivă

Parastas căsătorie (religioasă): ceremonial și petrecere organizate cu prilejul

	unei căsătorii
Mireasă	obiect în formă de ladă de lemn sau de metal, în care se așază mortul pentru a fi înmormântat; coșciug, raclă
Bocet	slujitor al unui cult religios, învestit cu dreptul de a oficia actele de cult; popă
Naș	ritual creștin de primire a cuiva printre credincioșii bisericii, însoțit de atribuirea unui prenume
Lăuză	dar, danie, ofrandă făcute cuiva și servind, potrivit credinței creștine, la iertarea păcatelor, la mântuirea sufletului; milostenie, binefacere
Sicriu	lamentație improvizată, de obicei versificată și cântată pe o anumită melodie, care face parte din ritualul înmormântărilor (la țară)
Preot	nume purtat de femeie în ziua sau în preajma căsătoriei sale
Pomană	femeie care se află în primele 6-8 săptămâni după o naștere

2. Care dintre afirmațiile de mai jos este adevărată și care este falsă:

Copilul mic este botezat la vârsta de doi ani.
 Mireasa se fură în timpul nunții.
 În satul tradițional, o căsătorie însemna unirea a două neamuri.
 Copilul se scâldea în lapte și miere.
 Ursitoarele vin și azi la copiii din România pentru a le ursi viitorul.
 Mortul se bocește de către femeile din casă.
 Ca semn de doliu, femeile poartă alb, iar bărbații își lasă barbă.
 După înmormântare, are loc pomana.
 Primul parastasul se face la 6 săptămâni după înmormântare.

3. Completați textul de mai jos, utilizând cuvintele din chenar:

cavaler	ceremonia	cinstea	răscumpărată
nașul mare	mirii	invitații	tradiție

Marcel și Dana se căsătoresc. Desigur că de la nuntă nu putea lipsi Abdul, coleg de-al lor de la facultate.

Abdul a fost _____ de onoare. După _____ de la biserică, _____ s-au dus la masă, la restaurant. S-au servit mâncăruri variate. După câteva ore, cavalerii au furat _____. Aceasta a ajuns pe stadion. A fost _____ de mire contra unei sticle de whiskey. _____ a plătit și el mai multe sticle. La final s-a strigat _____. _____ au dorit să păstreze această _____.

4. **Descrieți felul în care trebuie organizată o căsătorie în regiunea / țara de unde proveniți. Dați exemple de la propria căsătorie, dacă se poate. Cum se oficia căsătoria în vremea părinților dumneavoastră? În ce fel s-au schimbat lucrurile astăzi?**
5. **Folosindu-vă cunoștințele acumulate până acum, discutați care dintre enunțurile de mai jos nu se potrivește în cazul românilor?**

În România toată lumea organizează nunți fastuoase.

Copiii care nu sunt botezați la câteva luni de la naștere, pot fi botezați mai târziu.

Pentru înmormântări sunt angajate persoane care trebuie să bocească mortul.

Dacă ți se oferă ceva de pomană, trebuie neapărat să refuzi.

Când se primește ceva de pomană, se spune Dumnezeu să primească.

Coliva este un desert care se consumă la nuntă.

Unitatea 12

Relații de familie

„...acolo, mamă, te zăresc pe tine-ntr-o căscioară”

(George Coșbuc, Mama)

Lecția 1

Structura familiei: familia nucleară, familia lărgită

A. REALITĂȚI ȘI CUVINTE

Citește și reține !

neam	rudă	rudenie	familie	familial
paternitate	maternitate	patern	matern	filiație
soț	bărbat	soție	nevastă	muiere
femeie	tată	mamă	fiu	băiat
copil	cocon	fiică	fată	copilă
cocoană	frate	soră	bunic /-ă	bun / bunel
buna	tata moș (bunic)	mama bună (bunică)		tataie mamaie
mașteră	mama vitregă	frați vitregi	cumnat /-ă	noră
ginere	socru	soacră	cuscru	cuscră
cuscri	unchi	mătușă	văr	verișor
văruț	veric	vară	verișoară	văruță
nepoată (de frate / soră sau după bunici)			văr primar	văr de-al doilea
naș /-ă	moașă	a se înrudi	a se încuscri	a se mărita
a se însura	a se căsători	a divorța	a se despărți	a se separa
separare	a naște	logodnă	cununie	nuntă
concubinaj				

B. EXPLORARE CULTURALĂ

Familia este extrem de importantă pentru români. Rezultatele sondajelor despre valori situează *familia* pe primul loc, aceasta fiind și lucrul care le oferă românilor cele mai multe satisfacții. Familiile din mediul rural de la începutul secolului XX erau numeroase, numărul copiilor fiind de multe ori foarte mare. Tinerii se căsătoreau la o vârstă fragedă. Era extrem de important felul în care se încheiau căsătoriile, părinții erau cei care alegeau soțul tinerei fete sau soția băiatului. Fata era pețită și apoi tinerii se logodeau. Mult mai importantă decât căsătoria era de fapt înrudirea dintre neamuri. Tinerii își schimbau statutul social în momentul în care se căsătoreau. Un rol important în întemeierea noii familii îl aveau nașii de cununie, care erau părinții spirituali ai tinerilor căsătoriți.

Astăzi, familia de bază îi include pe cei doi părinți și de regulă un copil, în special în mediul urban. Părinții își concentrează întreaga atenție spre educația și susținerea financiară a unui singur copil. Natalitatea este în scădere în România în acest moment.

Bunicii nu locuiesc de regulă cu tinerii căsătoriți, dar de multe ori contribuie activ la creșterea nepotului, sau nepoților dacă este cazul. În anii

din urmă (după anul 2000) bunicii sau ceilalți membri ai familiei extinse au căpătat un rol din ce în ce mai important în creșterea copiilor. Acest lucru se datorează migrației pentru muncă din societatea românească. Părinții au plecat în țări precum Italia sau Spania, în vreme ce micuții au rămas în țară în grija bunicii sau a altor rude apropiate.

Unii tineri preferă să nu se mai căsătorească, ci să *coabiteze*. Această formă de locuire împreună a doi tineri se numește și uniune consensuală. Ea poate avea fie cauze economice (tinerii nu își permit să își întemeieze o familie), sociale (tinerii aparțin unor categorii sociale defavorizate). Sunt și tineri care optează pentru această formă de „matrimoniu” din motive ce țin de felul în care văd ei căsătoria. Acestea sunt cuplurile mai puțin tradiționaliste, care au o viziune diferită asupra căsătoriei.

1. Cum arată o familie restrânsă în regiunea / țara de unde proveniți? Pe cine include această familie?
2. Cine contribuie cel mai mult la creșterea copiilor? Părinții sau bunicii? Contribuie în egală măsură?

Exerciții:

A fi de neam bun / a fi de neam mare – a fi descendentul unei familii importante în comunitate

Neam de neamul meu – se folosește pentru a sublinia o tradiție de familie

A fi mamă și tată cuiva – a avea grija de cineva ca un părinte

A înjura de mama focului – a vorbi extrem de vulgar

A trage o mamă de bătaie cuiva – a bate pe cineva

Din tată în fiu – referitor la tradiția unei familii

Pe urmele lui taică-său – despre cineva care face ceva la fel ca tatăl său

A fugi de dracu' și a da de tată-său – a evita o problemă și a da de o altă problemă mai gravă

Frate de cruce – frate prin jurământ

A te face frate cu dracul până treci puntea – a accepta un compromis pentru a rezolva o problemă

Frate, frate, dar brânza-i pe bani – expresie folosită atunci când cineva din familie refuză să plătească o datorie

Soacră, soacră, poamă acră – expresie folosită pentru a exprima suferințele provocate de o soacră rea unui ginere sau unei nurori
A-și găsi nașul – a fi prins și pedepsit

1. Potrivește cuvintele cu definițiile corespunzătoare:

Nevastă	persoană de sex bărbătesc, considerată în raport cu părinții săi; copil, fecior, băiat
Soacră	ritual creștin de primire a cuiva printre credincioșii bisericii, însoțit de atribuirea unui prenume
Fiu	a (se) uni prin căsătorie cu cineva
Cuscru	mama unuia dintre soți, în raport cu celălalt soț
Naș	a rupe relațiile de căsătorie prin divorț; a desface căsătoria în mod legal
A se căsători	tatăl unuia dintre soți în raport cu părinții celuilalt soț
A divorța	bărbat căsătorit considerat în raport cu soția lui
Botez	femeie măritată
Soț	persoană care ține în brațe pruncul în timpul botezului, devenind astfel rudă cu familia respectivă

2. Potriveți cele două jumătăți ale proverbelor, astfel încât ele să aibă înțeles:

Frate, frate	cât te-ai coace și te-ai coace, dulce tot nu te-ai mai face
Te faci frate cu dracul	se spală în familie
Soacră, soacră, poamă acră	și femeia-i gâtul
Bărbatul este capul familiei	până treci puntea
Rufele murdare	dar brânza-i pe bani

3. Completați textul de mai jos, utilizând cuvintele din chenar:

cumnata	fetiță	bunica	părinți	bebeluș
s-au căsătorit		cumnat		socrii

Abdul este bun prieten cu Maria și Andrei. I-a vizitat zilele trecute, pentru că l-au invitat.

Tinerii _____ anul trecut. Acum au și un _____. Este _____. Uneori, când Maria are de învățat și Andrei e la lucru, _____ micuței are grijă de ea. _____ nu locuiesc cu cei tineri, dar îi vizitează. Duminica, Maria și Andrei merg la _____ Mariei la masă. Ei sunt _____ lui Andrei. Se înțeleg foarte bine. Maria are și o soră. Se numește Ioana. Ea este _____ lui Andrei. Soțul Ioanei este _____ lui Andrei și Mariei.

4. Pornind de la exemplul familiei formate din Andrei și Maria, care sunt soț și soție, completați următorul tabel:

Exemplu. Mama Mariei este pentru Andrei	Soacră
Sora Mariei este lui Andrei	
Soțul surorii Mariei este pentru Maria	
Tatăl Mariei este pentru Andrei	
Mama Mariei este pentru fetița Mariei și a lui Andrei	
Mama lui Andrei este pentru mama Mariei	
Maria este pentru Andrei	
Sora Mariei este pentru fetița Mariei și a lui Andrei	
Soțul surorii Mariei este pentru fetița Mariei și a lui Andrei	

5. Construiți arborele genealogic al familiei dumneavoastră și explicați celorlalți cursanți care sunt legăturile dintre membrii familiei dumneavoastră. Care sunt cele mai importante relații

din familie? Ce se întâmplă în cazul în care aceste relații se deteriorează?

6. Având în față poze de familie (ale dumneavoastră sau ale rudelor dumneavoastră) spuneți povestea fiecărui membru. Discutați cum se formează o familie în regiunea din care proveniți?

7. Comentați următoarele afirmații. Argumentați-vă opinia:

Soția are cel mai important rol în gospodărie.

Copiii trebuie educați de ambii părinți, în egală măsură.

Bunicii trebuie implicați în viața tinerilor.

Unchii și mătușile trebuie consultați când se ia o decizie importantă pentru viitorul unui copil.

Programul general „Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratori”
Fondul european de integrare a resortisanților țărilor terțe, Programul anual 2010
Proiect: „Cursuri de limbă română și orientare socio-culturală pentru RTT 2011-2012”
Contract nr. #/30.03-01.01
Editorul materialului: Institutul Intercultural Timișoara
Data publicării: martie 2012

www.migrant.ro
www.vorbitiromaneste.ro